

يەكەمىن كۇنلارنى كارتىنى و گەشەيدانى مەۋىي

لە كوردستاندا

لە پىناو گەلىكى خاۋەن بىر ياردا

61

سالى شەشەم

تەمەۋى

2013

مەنتەدى اقرأ الثقافى

www.igra.ahlamontada.com

مانگانەيەكى تاييەتە بە كارتىنى و گەشەيدانى مەۋىي

دەۋلەتەندەترىن كەس!

ئەيدى سەكالا ناكەم

بۇچى

خوئندەنەۋە

گەنگە؟

ئەي

خۇشەۋىستى رۇخەم!

ئەيتى

خۇشەۋىستى!

پەرۋەردەي مەندال..

لەيپەسراۋىتەيەكى گەنگ

كەلگەي خولىيانان!!

بۆدابه زاندى جۆره ها كتيپ: سەردانى: (مُنتدى اِقْراءُ الثقافى)

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنتدى اِقْراءُ الثقافى)

پراي دانلود كُتايهاى مُخْتَلَفَ مراجعه: (منتدى اِقرأ الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى , عربى , فارسى)

ئۆلەڭ ئاندا بەرامبەر دوو ھەلپتاردىن:

۱- يان دەپىت بارودۇڭخەكار پەسەند

بىكەيت ۋەكو خۆى.

۲- ياخود بەرپىرسيارىنى گۆرىنى

ئەو بارودۇڭخانە دەگرىنە ئەسنۇ..

سەرنووسە

ئەي

خۆشەويىستى

پۇرۇچىم

ناوساجىيەكى ئىۋارانى تۆ، ھەموو مەلەزىتى دۇنيا
دېنىت!

دەۋرەۋە توخۇ، دەردى بى تۇيى شىتى كىرەۋەم!
يازىدە مانىگە رادەكەم بۇ ئىۋ باۋەشى تۆ، نەفسو شەيتان
ھەۋاۋ ئارەزۋى ئەھرىمەنى بە دوامەۋەن!
كەي دىتەۋە؟ كەي دەنگەمى؟ مەن ۋا خەرىكە لە
چاۋەرۋانى تۇدا دەتۈمەۋە، دەۋرەۋە رىزگارمە، مەن بەندە
زىنجىرى گۇناھو تاۋانم.. گۇناھ سۇماي چاۋى لىل كىرەۋەم..
دەۋرەۋەۋە پاكىم كەرمەۋە، بە بارانى مېھرىت سەرتاپاي
گۇناھەكانىم بىشۋەرەۋە، بە تىشىكى زىۋىنى نۇرى خۇت، ژەنگى
دە تارىكەكەم لاپەرە..
تەنھا تۆ ئەمجارە ۋەرە.....

لە ژىر سورەتاۋى ھاۋىنە لە قىرچەي چىلەدا ژوۋان
دەبەستىن، لەبەر خۇردا دادەنىشىن!
بە گەيشتىنى تۆ ھەموو خۇاردىنە ۋەدە ۋەلا
دەنىم، تەنھا خىزمەتى تۆ دەكەم، خۆشەويىستى لە دلاشىرىنم..
ئازىزەكەم، مەن زۇر مەندوۋم، بىرستەم لىبەرۋە، دەۋەرە
توخۇ دەستى بىدەرە دەستە..
ئەزىزەكانىم ھىزى رۇشىستىيان نەما، فرمىسك لە
چاۋەرۋەكانىمدا قەتەس ماۋە، گىران لە گەرۋەمدا تاساۋە، ۋەرە
ئەي رەمەزان، مانىگى لىخۇشىۋەنى خۇدايى، مانىگى مېھرو
مانىگى سۆزۈ خۆشەويىستى مانىگى پىزۋان..

پۇرۇدەژمىرەم..

كاتىزىمىرەكان يەك لە دۋاى يەك..

ھەموو ئىۋارەيەك رۋى نىگام لە ناسۋىيە..

ئەي خۆشەويىستى پۇرۇچىم!

تۆ نازانى مەن چەندە تامەزىۋى دىدارى تۆم..

بۇ گەيشتىنى لەگەلدا چى ئاھەنگىم رىكخستۋە!

مەن يازىدە مانىگە لەگەل يادگارەيەكانى تۇدا دەژىم..

بە خەيال داستانى تاسەۋ چاۋەرۋانەيت بۇ دەگىرەۋە.

ژىانم بى تۆ لە ساتەكانى پارشۋى تارىكتەرە!

دەلە پەرىزىكى وشكە، ئەگەر نەگەم بە تۆ!

لىۋەكانىم وشك ھەلاتۋەن، ئەگەر شەۋەنى مېھرى تۆ

نەبىت، ئىتر ناتۋانم پىكەنم!

گەرۋەم لەم پۇرۇزگارە تالەدا، ھىچ تامىك ناكات..

ھەموو خۆشىيەكانى وىكەردۋە!

تا نەيەيىتۋ بە دەنگە خۇرما پاراۋەكانت شىرىنى

نەبەخىش بەناخم، تالۋى پۇرۇزگار گەرۋەم بەجىناھىل!

دەۋەرەۋە، ئەم ھەۋارە بى تۆ چۆلە..

ئەم شارە بەبى تۆ خامۇش ئەم دەقەرە بى چىرايە!

دەزانى چەندەم خۆشەويىت؟ دەزانى چەندەت بىرەدەكەم؟

تۆ بۇنى بوۋەنەيت، رازى ۋەجۋەيت، بىرۋانامەي عىشقىت!

كە تۆ دىتە دۆزەخى ئەم دۇنيايە دەكەيت بەبەھەشت!

تامو بۇ دەكەيتە ئىۋ ھەموو خۇاردەنەكانمەۋە..

کارگێری به گوشتار

ئەگەر قسە لە دڵەوه بوو بۆ دڵ دەچیت، ئەگەر لە زمانەوه بوو لە
گوێچکە تێناپەریت.

عامری کۆری عەبدولقەیس

مروڤ به هۆی تەنها یەك وشەوه به حەكیم ناوبانگ دەردەكات، جارى واش هەیه به
هۆی یەك وشەوه به نەزان ناوبانگ دەردەكات..

كونفشیوس

كۆری شیرینم، ئەگەر خەلكی به جوانی قسەكانیانەوه شانازی دەكەن،
تۆ به بێدەنگیتەوه شانازی بكە!

لوقمانی حەكیم

ئەگەر ناتوانیت ببیتە ئەستێرەیهك لە ئاسماندا، ئەوا ببە به گلۆپیك
لە مالى خۆتاندا..

جورج ئەلیوت

هەر كەس بووه خاوهنى پیشەیهك، دەبیتە خاوهنى قەلایەك.

پەندىكى بەربەرى

سەرقال بوون، به رابردوووهوه، ئیستا ئایندەت لە دەست دەدات..

ئەبو سەعید ئەلخەراز

دەۋلەتمەندىتىرىن

كەس!

بويىتو رۇزنامەت دەفرۇشتو لەبەرئەۋدى مەن پارەى وردەم پى نەبوو، دووجار بە خۇرايى رۇزنامەت پىدام، بۇجى ئەو كارەت كەرد؟ گوتى: سىرۇشتىيە، چۈنكە ئەۋە ھەستو ھالى خۇم بوو. پىم گوت: دەمەۋىت پاداشتى ئەۋ ھەستو مېھرو دۇفانىيەت بىدەمەۋە.

لاۋەكە پرسى: چۈن؟

پىم گوت: ھەرچىمەكت دەۋىت پىت دەدەم!

پى گوتەم بە زەردەخەنەيەكەۋە كە بە دىزايى گىفتوگۆكەمان

لەسەر لىۋان بوو، ھەر شىتېك بوئ؟

گوتەم: بەئى ھەر شىتېك بوئ، پىت دەدەم مەن قەرزىم بە (۵۰) ۋىلاتى ئەفرىقايى داۋە، دەتوانم ھىندى تەۋاۋى ئەۋ قەرزىم بە تۆ بىخەشم.

لاۋەكە ۋى: قوربان ناتوانى پاداشتم بىدەتەۋە!

گوتەم: يانى چى؟ ناتوانم، يا نامەۋى؟

گوتى: دەتەۋىت بەلام ناتوانى!

گوتەم: بۇ ناتوانم؟

لاۋە رەش پىستەكە گوتى: جىۋاۋى نىۋان مەن تۆ لەۋەدەيە كە مەن لەۋەپەرى ئەدارىمدا بە تۆم بەخشى، بەلام نىست تۆ دەتەۋىت لەۋەپەرى دەۋلەتمەندىتە بە مەن بىخەشىت، بەم شىۋەيە ھەرگىز ناتوانى قەرمبۋى بىكەيتەۋە!

بىل گىتس دەلتى: ھەمىشە ھەستەكەم دەۋلەتمەندىتە لە مەن كەس نىيە، جگە لەۋ لاۋە رەش پىستە (۲۲) سالە موسولمانە!!

لەم چىرۆكەۋە قىردەمبىن:

۱- دەۋلەتمەندى بە پارەۋ پۈل نىيە، بە گەۋرەيى دلى مەۋقەكانە!
۲- چەند مەۋقى ھەزارمان ھەن بى سىنور دەبەخشىن، چۈنكە ئەۋان دەۋلەتمەندىن، چەند مەۋقى دەۋلەتمەندىشمان ھەن كە ناتوانى ۋەكو پىۋىست بىخەش، چۈنكە ئەۋان ھەزارن.

۳- بىخەشىن ئاسودەيى بە رۇجى مەۋقەكان دەبەخشىت، يەكەم كەس كە سودمەند دەبىت بىخەشەندە خۇيەتى.

۴- بىل گىتس دەزانىت ئەۋ لاۋە لە چى مەنتىقەكەۋە قسە دەكات، بۇيە ۋەھا سەرسامە پى.

۵- چەند گەۋرەيە بۇ ئەۋ لاۋە كە كەسىكى ۋەكو "بىل گىتس"، تەنھا ئەۋ لە خۇي بە دەۋلەتمەندىتە دەزانىت.

۶- ۋا ھەست ناكەيت كە ئەۋ لاۋە بە مانا ۋە مەۋقىكى گەۋرەيە، ھەز ناكەيت لە جىي ئەۋباي؟ كەۋاتە با ئىمەش ۋەكو ئەۋ گەۋرە بىن!

پرسىيار لە يەكەمىن دەۋلەتمەندى جىيەن ۋاۋەنى كۆمپانىيائى مايكرۇسۇفتى جىيەنى "بىل گىتس" كرا: لە تۆ دەۋلەتمەندىتىش ھەيە؟! گوتى: بەئى، تەنھا يەك كەس ھەيە كە لە مەن دەۋلەتمەندىتە پىت!

بە سەرسۇرمانەۋە پرسىيان: دەبىت ئەۋ كەسە كى پىت؟

(بىل گىتس) لە ۋەلامى پرسىيارەكەدا بەم شىۋەيە دىزەي بە ۋەكەنى دا: سالانىك لەمەۋبەر كاتىك لە كۆمپانىيەك دەرگابوۋم سەرقالى پلانى نۆۋ ۋى رەسمى دامەزراندنى "مايكروسۇفت" بوۋم بىرم لىدەكردەۋە، رۇزىكىان لە يەكەك لە فرۆكەخانەكانى نىۋىۋىزك بوۋم بەر لە فرىنى فرۆكەكە چاۋم بەسەردىرى رۇزنامەۋ گۇفارەكاندا دەخشانىد، لەناكاۋ سەردىرى رۇزنامەيەك سەرنجى راكىشامو زۇرم ھەز دەكرد بىكرىم بىخۇيەنمەۋە، بەلام كاتىك دەستەم بە گىرقانمدا كەرد بىنىم پارەى وردەم پى نىيە!

ناچار پەشىمان بومەۋە ۋىستەم ئەۋى بەجىيەلەم، بەلام كاتىك كۆرە لاۋىكى رەشت پىست مەن بىنى ۋەستىكىرە كە لەبەر چى رۇزنامەكەم دانايەۋە پىي گوتەم: ئەۋ رۇزنامەيە بۇ خۇت، ھەلىگەرە بۇ خۇت، مەن بە تۆى دەبەخشەم..

پاش سى مانىگ، ھەمىدىسان لە ھەمان ھۆلى جارى پىشوو، لە ھەمان فرۆكەدا لە چاۋمروانى كاتى ھەلقىنى فرۆكەكەمدا بوۋم، چاۋم بە گۇفارىك كەۋتو ۋىستەم بىكرىم، بەلام دوۋبارە پارەى وردەم پى نەبوو! دىسان ھەر ئەۋ مەرد مىندالە پىي گوتەم، ئەۋ گۇفارە ھەلىگەرە بۇخۇت، پىم گوت: رۇلە گىيان مەۋىيەك لەمەۋبەرىش ھەر لىرە، رۇزنامەيەكەت بە دىبارى پىدام، تۆ ھەر كەسىك بىتە ئىرەۋ پارەى وردەم پى نەبىت تۆ بە خۇرايى رۇزنامەي پى دەدەي؟

گوتى: بەئى، مەن پىم خۇشە بىخەشم؛ ئەۋ كارەم لە سودى خۇمە، مەن خۇم ھەز لە بىخەشىن دەكەم.

بىل گىتس دەلتى: نىگاي ئەۋ كۆرە لاۋە ئەۋ ۋەتەنى كە گوتى ھەتا ھەتايە لە زەمىندا ناسرپنەۋە، لەۋ رۇزۋەۋە بىرم دەكردەۋە، دەمگوت: خۇدەيە ئەۋ كۆرە لەسەر بىنەماي چ ھەستىك ئەمە دەلىۋ لە پىناۋ جىدا ئەم كارە دەكات؟!

پاش (۱۹) سال كاتى بەۋپەرى دەسەلاتو دەۋلەتمەندى گەيشتم، بىرپارمدا ئەۋ كەسە بىدۇزەۋە تا پاداشتى بىدەمەۋە، گروپىكەم دامەزراندو دۇزىنەۋە ئەۋ كۆرە لاۋەم پى سىپاردن ناردەن بۇ ھەمان فرۆكەخانەۋە پاش مانىگو نىۋىك گەپران بۇيان دەرگەۋەت كە ئەۋ كەسە مەۋقىكى رەشت پىستى موسولمان بوۋە ئىستا پاسەۋانى ھۆلىكى شانۋە.

كاتىك ھاۋە لام، لىم پرسى: مەن دەناسى؟

گوتى: ئەۋ چۈن بەرپىز تۆ "بىل گىتس" ۋە ھەۋوۋ دۇنيا تۆ دەناسىت!

پىم گوت: پىش چەندىن سال، كە ئەۋ كات تۆ كۆپىكى بىچكۆلە

چۈن دەتوانىت (پروژەيەكى تايىبەت بە خۇت) بدۇزىتەمە؟

دەبوو بۇ ھالەتتە، دەتوانىت دەستىشانيان بىكەيتو يەككە لەوانە بىكەيتە پروژەيەكى بچوك بۇخۇتو كەسانى تىرىش سودمەندىن لىيى، (لە ولاتىك كەسەك پىرسىارى كرد ئەگەر سەپارەكەم لە شوئىنىك پەكى بىكەيتو نەتوانم بىيەنمە نىزىكى ھىتەر، چى بىكەم؟ گەر بەشويىندا پروژەيەكى (فەيتەرى ئامادە)ى دروستكردو ھەركاتىك بىتەويىت ئامادەن بىگەنە شوئىنەكەت چارەسەرى تەواو، يان كاتى بىكەن بۇت).

۲- لە چارەسەرى كىشەكاندا چەندەھا پروژەيەكى شاراو ھەيە: گوئىت ھەلخستوو كە چەندەھا كىشەي گەورەو بچوك ھەيەو لە چارەسەردەكانىندا پروژەيەكى گەورە خۇيان ھەشارداو دەيىت تۇ بىيانخەيتەگەر، چونكە (پىويستى دايكى داھىئانە)، ئەو ھەيە (بىرۇكەي ھەلچىپىنى ھوتووى ساردەمەنىو خواردنەو ھەيە گەزى داھىئا، كىشەي ھەلچىپىنەكەي بۇ دروستبوو بىرى كردەو ھەيە كىردى بە پروژە، تەنەت كارامەيى داھىئان (براعە اختراع)ى ۋەرگرت لەسەرى، (لە بەرىتانيا كەسەك لەسەرى رىزى يەككە لە ھەرمەنگەكاندا ۋەستابوو، (دەبويا ھەيەكەي زۇر بوو ھەستايە! تۋانى ئەم كىشەيە بىكەتە پروژەيەكە دىيان كەسى تىرى دامەزراند لاي خۇي كە بىكاربوونو لە جىياتى ئەوانەي كە ناپانەوئ بوستەن، ئەمان دەو ھەستەن تا كارەكانىان بۇ رايى بىكەن، بەرامبەر بە بىرۇك پارەو خۇي دىيان كەسى تىرىشى سودمەندىبوونو چارەسەرى كىشەكەي كردە پروژەيەك، ئايا چەند كىشەك دەيەت كە لە چارەسەردەكانىدا ھەلى باشى تىايە بۇت؟

۴- لە بەرھەم پروژەكەتدا تۇ جىياوازىبە لەوانى تر، لە شوئىنى كۇتايى پىيەننى ئەوانەو دەست پى بىكە: بزانە كە (لاساىي كردنەو ھەيە تەمەنى كورتە)، ھەولبەدە پروژەكەت لە كەسانى تر جىياواز بىتو

ھەموو يەكەككە لە ئىمە پىي خۇشە كە خاۋەنى پروژەو كارى تايىبەتى خۇي بىت، بەلام تا ئىستە بىريارى نەداو، يان نازانىت چۈن چى بىكات، تۋانى ماددى لەبەردەستەو ھەراھەمە؟ يان سەنوردارەو ۋانەزانىت ھىچت پىناگرى؟! نەخىر ھەموومان شايسەي زۇر لەو ھەيە بىشترىن تۋانى شاراو ھەيەكەن نەخستەتە گەر، لە شوئىنىكى بىدەنگ دابىشەو پىنوسەكەت بىگەر دەستەو لەسەر ھەيەكە لەم خالانە ھەلۋىستە بىكەو بزانە لە كوئىدا خۇت دەيىنەتەو بە وردى بىرىكەردەو دىنيام كە چەندىن ھەل دەدۇزىتەو، بۇنەو ھەيە بىكەيتە پروژەيەكى تايىبەتى خۇت:

۱- ھىوايەتەكانتو خولياكانت بىشكەن: زۇرن ھەزو خولياكانى ھەيەكەمان، تۇ لە كام لەو خولياپانەت بە ئاۋاتى بەتايەتە دى؟ ھەيەكەمان سادەش بىت بىياننوسە، (ھەزىت لە شىرىنىو ئىشى ھەيەكە؟ ھەيەكەي بچوك بۇ ھەيەكە پاشان گەورەتر پاشان خۇت دروستى دەكەيتو پەخشى دەكەيتو دابەشى دەكەيت بەسەرئەوانى تر، پاشان كارگەيەك)..

(تامەزۇ ئامىرىكىو كەمىك دەزانىت لە بارەيەو! چويەتە پىگەي يوتىبوو ناسانكارى زۇر بىيىنىو بۇت دەرگەوئ كە زۇر بە ناسانى دەتۋانى ئاۋاتەكەت بىيىتەجىو بىكەيتە پروژەيەكى تايىبەت، (خولياي بالدارو ئاۋەلەيت؟ كەروئىشك، مرىشكو كەلەشىر)، (كەسەك لە ھەزى رەگرتى نەعامەو تۋانى كىلگەيەكى بەخىوكرەن ھەيەكەت دروست بىكاتو بىكاتە پروژەيەك) تۇش خولياو ھەزو ئاۋاتەكانت بىنوسەو پروژەيەك بۇ خۇت دروست بىكە.

۲- ئەو ھەيەكەي بەشويىندا نەبوو تۇ پەيداي بىكە: زۇرن ئەو پىويستىيانەي كە زۇر ھەزىت كردو ھەيەكە كارناسانىيەك

زاھىر مەھمەد چىنگىانى

زىادەداھىنانىت ھەبىت بۇيى ھەمان پىگەي ئەوانى تىردا مەپۇ، چۈنكى ھەمان ئەنجام دەستەدەكەيىت، لە باشترىن ھالەتداو بەلام لە ھىاوازييەكاندا دەردەكەيىت كە زىاترت مەبەستە پىي بگەيىت، (مەكەيىنە خەياتى چەندەھا جار گۇرانكارى لەسەر كراو ھەگەشتە ئەم ئاستەي ئىستا، يەكەمجار بەدەست، پاشان جولى مىكانىكى بە ھاج، پاشان ماتۇر، كارناسانى كىرد، پاشان دەيان جۇرى نەخش دروستكرا بۇي، پاشان بە كۆمپيوتەر ئاراستە دەكرىت لە كارگەكاندا)، (كارى ژمىريارى لەسەر دەقتەرە گەرە پرختەكانەو ئەستا بە داتابەيسى پىشكەوتوو خىراترو ئاسانترى زوتر بەدەستەو يەتو ئەنجام دەدرىت)، ئايا چەندى تر شك دەبەيت كە دەتوانىت پىشى بختەو لە سەفرەو دەست پى نەكەيىت؟ بگەيى زۇرن ئەوانە.

۵- بەدوای بازارە تازە پىگەيشتەو دەكاندا بگەيى: چەندەھا بىوارى تازە ھەيە كە كەسانى تر نەيانكردوو بە بازارو لە داھاتوويەكى نىكىدا دەبەن بازارپىكى گەرەو چەندەھا فرسەتى كارى تيا شاراوئەو.

۶- كارىك لە كۇندا كراو، بە شىوازيكى نوى ئەنجامى بە: چەندەھا كار ھەبوو لە كۇنداو بە شىوويەكى زۇر سادە ئەنجامدراو، دەتوانىت شىوازيكى نوى داھىنىتو بىكەيىتە پىژمەيەك؟ (پارە گۇرپنەو لە كۇندا چۇن بوو؟ ئىستا شوىنى تايەت، چەندەھا بانك لە شىوازە نوپىەكانى ئەو كارەن)، (فرۇشگاگان بۇ كرىنى كالا چەندەھا كاتزمىر لە بازارەكاندا دەگەرەن تاووكو چىيان بويت بىكرن و بىيەنە فرۇشگاگان بىفرۇشەو، ئىستا كۇمپانىيان كان شىوازى داھەشكرىدىن داھىناو دەگەرپىن بەسەر فرۇشگاگانداو چىيان بويت بۇيان داھىن دەكەن).

۷- لە بەكارھىنانى تىوانا مەروپىيى سىروشتىيەكاندا پىژمەيەك بىژمەرەو: ئايا ئەو ھەموو تىوانا مەروپىيە ھەيە لەيەكگرتىيانو كۆكرىدەھىياندا ھىزىكى چۇن دروست دەبىت؟ ھەولتداو خۇتو ئەندامانى خىزانەكەت بەشدارپىن لە كارىكدا كە بە تەنھا پىت ناكىرت؟ ئايا ئەو ھەموو بەرھەمە سىروشتىيە كە دەستيان بەسەردا نەگىراو و بىنازىن و لە وەرزەكاندا خۇيان پىشانى مەن و تۇ دەدەن و لە وەرزىكى تىردا بىناز سەر دەننەو، ناتوانىت يەككى، پان چەند دانەيەك بگەيىتە بەرھەمىكى پىژمەيەك؟ (ئەو كەسە تىوانى چەندەھا ئافەرتى گۇندىشىنى والىكرىد سودمەندىن گەلامىو بۇ بھىنن و بىكاتە بەرھەمىك، تىوانا مەروپىيى سىروشتىيى بەكارھىنا، پىژمەيەكى جىوانى لىدەرچو)، (ئايا ئەو ھەموو باخە پەرزىنگىراو لە بەرھەمىيەنىندا نەخراونەتەگەر چەند ھەزار دۇنم زەوى بەنرخيان پىكەيىناو؟)، (ئايا ئەو ھەموو چارەسەرە پىشكىيانە لە ولاتاندا لە بەرھەمە سىروشتىيەكان دروستدەكرىتو لای خۇمان گىنگى پىنادىرت!! چەند ھەلى كارو فرسەتى گەرەو تيا شاراوئەو؟).

۸- بە شوىن ھەوالى ئابورى پىشەسازىدا بگەيى: سەدان كەنالو پىگەي ئەلكرىتىنى نويسىن و راپۇرت بلاو دەكرىتەو چەندەھا داتا دەدەن بە گۇپتداو ھەموويان بەلگەن لەسەر داخوازى پىژمەيە ترو ژمارەكانى ناو توپىنەوكان بانگمان دەكەن بۇئەو كە ھالانە بىوار پىويستى بە پىژمەيە (ئايا دەتوانىت ئەو دىوى بختىيەو؟)، راپۇرتەكانى (ھاوردەكاران و ھەناردەكاران) و (پەيوەستنامە ناوخۇيى ھەرىمى و دەرەكەيەكان) چىمان پى دەلپىن؟ ژمارەكان دەدەن بۇ كەسەك لىيان تىبگات.

۹- بەشدارى لە كۇنگەرەو پىشانگاگاندا بگە: زانىارى زۇر

ھەن لەو كۇنگەرەداو خۇيىندەھى تىرى بۇ بگە، لە پىشانگاگاندا كەسانى باش بناسەو بە وردى بە شوىن ھەلىكىدا بگەيى چەندەھا فرسەتى بچوكو گەرەو ھەيە ھەولتە ئەسپى خۇت تاوبەدە لە يەككىيانداو كەسانى تىرىش سودمەند بگە.

۱۰- ئايا بىرت لە كارىك كىردۆتەو لە مالىو ئەنجامى بەدەيت؟ كارىك كە خەرجىيەكى زۇر ھەلئانگىرو دەتوانى لە مالىو خۇت، پان بە ھاوكارى خانەوادەكەت، ژورپىكى بچوك بەكاربھىتى بۇ ئەنجامدانى، چەند خەرجىيەك بۇ دەگەرپىتەو بەرەبەرە تا بەرەو پىشترى دەبەيتو گەرەترى دەكەيت سودى لىوئەرگەر، (كەسەك تىوانى بە درومانكردن پىژمەيەكى بچوك لە مالىو دروستبكات، پاشان كەسانى تىرىش لە مالى خۇيان كارى بۇ بگەن، ئامانجىكى گەرەو پى ھىنايەدى).

۱۱- كارى ئىستات فراوان بگە: ئەگەر لە پىشكىنەكانتدا ھىچ يەككى لەوانەت نەدۇزىيەو، (گومانە ھەيە باش گەرابىتو تىوانا ھەزە شاراوەكانت خەبەر كىردىتەو)، بەلام مەن ناومىد نەبوم لىت، ئىستا بەھەر كارىكەو خەرىكىت ھەولتە پىشى بختە، بزائە بە چ شىوازيك دەتوانى فراوانى بگەيت، ئايا داھىنراو نوپىەكانت بەكارھىناو تاووكو كارناسانىت بۇ بگەن؟ دەتوانىت لىقىكى تر بگەيىتەو ھەمان ئەزموون بەباشتر كارەكتى تيا ئەنجام بەدەيتو چەند كەسەك تىرىش لەلات كارىكەن، لەگەل كەسانى ئامانجدارو ئىجابىو خاوەن پىژمەيە دانىشەو سود وەرگەر لە ئەزموونيانو دووربەكەوئەو لەوانە تىواناكانت ئەمىرىن.

ھالى خۇيىندەھىت لە چىدايە؟ ئايا رۇزانە، پان ھەفتانە كاتىكت ھەيە بۇئەو بختىيەو؟ چەند كاتزمىر دەخۇيىتەو چى دەخۇيىتەو؟ ئايا دەتەوئە پىش بگەيىتو بىيەت خاوەن كارى سەرىخەو خۇت؟ ئايا دەزانىت يەك رۇز نەخۇيىتەو دودەكەيىتو خەلگانىك پىش تۇ دەكەون، چۈنكى تۇ دوى ئەوان دەستت پىكرىد؟ كىشە نىيە (نەدرەنگەو نەزوو، ئىستا كاتى خۇيەتى) دەستت پىكە، ئايا سەرچاوى باشى (ئابورى) و (پىشەسازى) و نوسراوى پى (ئامانچ و پلانت لا دەست دەكەيىت بە (ھەزەمانىك) كە تۇ لىي شارەزىيە؟ ئايا دوورگەوتىتەو لە كەسانى بى پلان و بى ئامانچ كاتەكانت بەفپىرۇ نادەيت لەگەلپان لەسەر پەرزىنىكى سەرھەقامەكان، (دەلپىن كارمان نىيە!! يان....!!) زۇر وريابەو دلىبابە لە خۇيىندەھىدا دەيان تىوانا شاراوئە خۇت بۇ دەردەكەيىتو بزائە كە (تۇ باشترىن دروستكارو خۇيىتو شىاوى باشترىن ژيانىتو ژىرى پىبەخىشويىت تا بەكارى بھىت) و بە خۇيىندەھى دەتوانىت (خەوى گەرە) بە داھاتوودەكانەو بىيىتو ھەولتە بە كەم رازى نەبىتو زۇرىش بە كەم بزائى (لە زانستو زانىارى دا).

لە كۇتايىدا: لىرەو خوازىارم كە كاربەدەستانى ھۇمەت بى خەم نەبىن و ھەموو ھەل فرسەتەكانى ژيان بگەنە ھەلى كارو بەرنامەيەكى چروپى دابىن بۇ رىزگاركرىنى ولات لە بىكارى دەمامكار (بطالة مقنعة) كە ھۆكارىكى سەرەكەيە بۇ (رىوخانى تىواناكان و مىراندەنى وزەكانى گەنجان لە پىشتى مەزىكى بى بەرھەمەو!!)، گىنگى بدەن بە كەرتى تايەتو پىژمەيە گەرەو سىراتىجىو پىژمەيە بچوكو بەكارھىنانى سەرچاوى سىروشتىو تىوانا مەروپىيەكان بگەنە ھەزاران پىژمەيە ولات لە (بەكاربەريەو) بەرەو (بەرھەمەيىن) بىيەن، دەرەكتى مالىزىاو كۇرپا و توركيا لەم بىوارەدا شىاوى وانە لىفترىون.

سود لەم سەرچاويە وەرگىراو: اېدا مشروك ولاتىرد

500 بىرۈكەي قەشەنگ بۇ رېڭىستى ھەممۇ شتېك...

ن: شىرى بايگۇسى.
و. بۇ ەرىبى: محمد ەنان..
و. بۇ كوردى: زانگۇ قەرەداغى

ئامادەكردىنى بودجە(مىزانىيە)، شىۋازى مامەلەكردىن لەگەل
دەرخستى حساباتو فاتورەو راپۇرتى دارايىو تۆمارى بانكى.

۲۲۶- تۆرە تەلى سەردىوار بۇ نوسىنگە:

ئەو تۆرە تەلانى كەلە چىشتخانەكاندا لەسەر دىوارەكان جىگىر
دەكرىن شىيان پىدا ەلەدواسرىت، ئىستا لە نوسىنگەكانىشدا
بەكاردەھىنرىت، ەراوانى ژوورەكە ەەرچەند بىت، چاكترىن شوپىن
بۇ پاراستىنى كەرەسەكانى نوسىنگەكەت كە نىكە دەست بىتو
رىى ھاتوچۇ بەسەرەو ەبىت، دىوارەكانە، ئىستا تۆرمەلى
تاپبەت ەمىيە بۇ نوسىنگەو جىگى دانان ەلەواسىنى ەلىلى بۇ
دروستكراو، لە ەردوو لاشەو سىنى -بۆرد- ەمىيە بۇ بەكارەھىنان
لە نوسىنگەكەدا.

۲۲۷- سەرچاۋى بىنەرەتى:

لە نوسىنگەكەتدا كۆمەللىك سەرچاۋى بىنەرەتى دەستەبەر
بەكە ەك: قاموسىكى چاك، ئىنساكلۇپىدىا، سەرچاۋىيەكى
زمانەوانى، سالنامە (تقويم)، سەرچاۋىيەك دەربارەى نىش و كارى
نوسىنگەو...بۆردى وىنەكشەن.

۲۲۸- بلاوكرادەپەك لەسەر ەلگىرىك:

جۆرە ەلگىرىكى سوكەلە ەمىيە بلاوكرادەو رېنماپىيەكانى پىدا
ەلەدواسرىت، دەتوانرى لە كاتى نەبوونى جى لەسەر دىوارەكان
بەكاربەھىنرىت، لە ەركوئى بىتەوئى ەلەدواسرىت تەنانەت بە
پەنجەرەو بەناو ئۆتۆمبىلىشداو نوسراو بلاوكرادەى بە دەرزى،
يان بە تىپ لەسەر جىگىر دەكرىت.

۲۲۹- ەلىلە گرنگەكان، لەسەر شان:

زۆربەى نوسىنگەكان پىوئىستان بەو جۆرە رەفە -رېڭىخەرەنە-
ەمىيە كە ەلىلو دۆسىيەكان لەسەر شان تىدا دادەنرىت، ئەم رەفانە

۲۲۲- لىستى سەرمىرى نوسىنگە: (قائمة جرد مكتبية):

پلان دابنى كە برىك كەرەستەى پىوئىست بۇ نوسىنگەكەت
دەستەبەر كرىبىت لە قەلەمى جۇراوچۇر، دەرزى، كلىپس، كاغەز،
زەرفو كەرەستەى چاپو شتى ترىش پىش تەواو بوونى ئەو ەى كە
ەمىيە، لىستىك بۇ ەممو پىوئىستىيەكانت ئامادەبەكەو مانگانە بە
گوپىرەى پىوئىست ئامادەكارى بەك، بەراۋارى دوا شتىرىت لە يادبىت
بۆنەو ەى پىداچونەو ە بۇ برى ئەو شتانەى كرىپوتن بەكەيتو نىرخو
تىكرى بەكارەھىنانەكانىان بزانىت، تا بتوانى پىشەبىنى بەكەيت كە
مانگى داھاتوو چەندىت پىوئىستە.

۲۲۳- خويەكى نوسىنگەى:

دوو جىگى حىا لەيەك ساز بەك بۇ ەلگىرتنى (كۇگاكردىنى)
دۆسىيەكانت كە ەمىيەكەيان لە دوو خانەى لەسەرەك پىكەتەت،
پاشان رووېوشىان بەك بە تەختەى ساف، يان قۇرمىكا.

۲۲۴- ەم رووبەرىكى جۇل لەسەر مىزەكەت:

كەرەستەى سەرمىز برىتىيە لە: قەلەمى جۇراوچۇر، كلىپسو
گىرە، لاسىتىكى شت بەستىن، پولى پۇست، زەرف، سىدى، دەفتەرى
يادنامە، حاسىيەپەكى بچوك، راستە، مەكىنەى ەلگەندى دەرزى،
مقەست، لەگەل ەندى شتى ترى تاپبەت بەو كەسە، ئەم شتانە
پىوئىستە لەسەر رووى مىزەكە لە شوپىنى جىا لە يەكترو نىكە
دەست دابىرىن، بە گوپىرەى پىوئىستى خۇتو ئەو ەندى گونجاۋە
لەم پىداوئىستانە لەسەر رووى مىزەكەتو چەكەمەكەكانى دابنى.

۲۲۵- كاروبارى دارايى:

ئەگەر مامەلەى كاروبارى دارايىت ەبەو، ئەگەرچى بە
رېژمەكى زۆر كەمىش بىت، ئەوا پىوئىستە زانىارىت دەربارەى
راگرتنى حساباتو زانىنى ەندىك بىنەماكانى ەبىت، ەك:

بە قەبارەى جياچيا ھەن و لە ماددەى جۇراوچۇر دروستكراون، دوتوانى تياپاندا ھايىلە گىرنگەكانت رېزىكەيتو ھەرفايلېكىش كارت پىيى نەما بىگوازەردو ھە جىگايەكى ترو فايلېكى نوى بخەرە شوپنەكەى.

۲۳۰- تەبەقە تېھەلگىشەكان:

دوتوانى ئەم پارچانە -تەبەقە- لەسەر مېزەكەت لەسەر يەك ھەلچىتو لە نىوان نوسراو زەرفو لەزگەى ناوئىشانو شتى تىرىشدا دايان بىتېت بۇ جياكرەنەودىان لە يەكتەر، ھەروەك دەگونجى نوسراوى ھاتوو دەرچووى پى جيايكرىتەو.

۲۳۱- دوا دانە لەسەرى سەرەو:

لە كاتى وپنەگرتنەو -كۆپى كردنى- كۆمەلېك دىكۆمىنت- ئەسلەكان سەرەوخواز لە پال دەزگاكەدا دابنى، ئەوسا دەستبەكە بە راكېشانى دوا پەرەو يەكەمجار ئەو كۆپى بەكە تا دەگەيتە دوا پەرە كە يەكەم پەرەو لە كاتى كۆكرەنەو ئەسلەكانىشدا بە ھەمان شىو رېكيان بخە، بەمجۆرە كۆپىيەكانو ئەسلەكانىش رېز بەندىيەكەيان تىكناچىت.

۲۳۲- پىداوېستىيەكانى سەرمىز:

پىوېستە لەسەر كورسىيەكەتەو دەستت بگاتە ھەموو نوسراوكانى پىرۇدەى رۇزانەو ھەفتانەت بىنەو لە شىوئى خۇت ھەستىت، ھەروەك پىوېستە دەستت بگاتە: ھەموو پىنوسەكان، قەلەمدىيان، شەرفى كىرەنەو زەرفى نامە، كاغەز، ئەجەندەو دەفتەرەكان، مەكىنەى دەرەزى لېكرەنەو، تەلەفۇن، رېنماي تەلەفۇن، سەتلى خۇل، ...ئەمانەو كۆمپىوتەرەو ھاسبەكەشت.

۲۳۳- بەراوردىكارى ئىش و كار:

ئەگەر بەلئىندەرىكى سەرەخۇ بوويت، پىش لە ئەستۇ گرتنى پىرۇدەىكى نوى، ھەولبەدە پىرۇدەىكى لەو بابەتە بەسەر يەكەتەو لە ھەموو بارەيەكەو لېكۆلېتەو: كاتى جىبەجىكرەن، پىداوېستىيەكانى كار، دەستكەوتت چەند دەپن لە بەرامبەر ماندوبوونتو ھەر پرسىيارىكى تىرىش كە دېت بە يادىدا بىكەو وەلامى بەدەرەو، چاكتەر واپە پرسىيارەكان وپنا بەكەيت، پىش ئەوئى خۇى دروست بىت، لە پىش دەست پىكرەندا ھەموو پىداوېستىيەكانت ئامادەيكە، خىشتەيكە زەمەنى بۇ جىبەجىكرەننى ئىش و كارەكەت دابنى ئەو خىشتەيكە لاي خۇت بپارىزە، لە داھاتوودا بۇ بەراوردىكى تر پىوېست پىدەبىت.

۲۳۴- بۇ رەش نووس:

ئەو پەرە كاغەزانەى كە ئىشت پىيان ئەماو، لەبرى ئەوئى فرېيان بەدەيت جارىكى تر پىشتەكانىان بۇ رەش نووس، يان بۇ ھاكس بەكاربەنە، ئەم جۆرە پەرەنە دوتوانىت لەسەر مېزەكەت لە شىوئىكى دىيارىكرەوى نىزىكە دەستت داپانېنېتو ناوى بىتېت (نەشت). بۇ ھەركارىكى نافەرمى پەرە كاغەزىكى لى راكېشە.

۲۳۵- پۇشاكى دايكايەتى:

كاتىك جلوبەرگى سىكېرى (ھەل) دىكرىت سەپىرى ئاپىندە بەكە، پۇشاكى فراوان بېرە تا بىتوانى بۇ كاتى سىكېرى دواى مىندال بوون لەبەرىيەكەيت، ناپىت جىلېك بېرېت كە لە كەمەردا پىشتىنى لاسىكى ھەبىت، يان تەسك بىت، جىلېك ھەلېزېرە كە بۇ ئاپىندەت گونجاو بىت، دواتر چاكەت، يا بىلوزىكى دىژى فراوانى بەسەردا بەكە.

۲۳۶- كۆمەلېك ئىش و كار:

ئەگەر لەبەرئىش و كارى پەرەردە مىندالەكانت ھەلى لە مال دەرچوونت كەم بوو، ئەو پىوېستە بە شىوئىكى تازە

پىلان بۇ جالاكېيەكانى دەرەوئى مالت دابنى، ئەگەر بىرت لەو كىردەو لەگەل ھاوئىيەكتە لە رېستورانىك ئەمە خواردنىك بىخۇن، ھەمان دەرچوون بە ھەل بزانەو كاتەكانت رېكېخەو سەر لە كىتېخانەيەك بەد، دواتر پىلاو بۇ مىندالەكانت بېرە لاي دەرمانخانەيەكەش ھەلوئىستەيكە بەكەو لەوئىشەو بچۇ مىندالەكەت لە قۇتايخانە بىنەرەو.

۲۳۷- دابەشكەرى سابون:

بۇ ئەو كەسانەى كە مىندالى شىرەخۇرەو چەند مىندالىكى بىجوكيان ھەيە، جۆرە دەزگايەك ھەيە لەسەر دىوار ھەلەدواسرىت بۇ دابەشكەرى سابون و لوشن و شامپۇ، دوتوانى لە ژوورى گەرماو جىگىر بىرېت، بەكارھىنانى ئاسانەو دەستەكانت بە ئازادى دەمىنەو لە ھەلگىرو داگرى شوشەى شامپۇ رىزگارت دەبىت، دوتوانىت بە دەستىك لوشن و دەرېگىرەو بە دەستەكەى تىرت مىندالەكەت گرتىت، ھەر ئەم دەزگايە جۆرى گەرەترى ھەيەو ھەرزانتەر دەكەوئىتو بۇ ئەو خىزانانەش باشە كە دوور لە بازار دەژىن.

۲۳۸- كاتىمىزىكى زەنگى لە پىناو مىندالدا:

ھەندىك ئىش و كارى پەرەردە مىندال ھەيە ناپىت لەبىر بىكرىن، سەعاتىكى زەنگى (جەرەس) بەكاربەنە، يان دوتوانىت مۇبايلەكەت بەكاربەنە، بۇ ئەوئى كاتەكانى: شىردان و شۇردن و بىردنە لاي پىزىكى مىندالەكەت ياد بېنېتەو بەمەش لە دلەراوئى دوور دەكەوئىتەو.

۲۳۹- بۇ كاتى ناخوارەن:

خاتوو (petrowski martin Elaine) شارەزا لە بىوارى رېكخستىن دايكايەتەدا ئامۇژگارى ئەوئەمان دەكات كە مەنەجەل(تەشتى) پاراستنى نان نىزىك لە شىوئى ناخوارەن دابىرەتو لە ناويدا، يان لە نىزىكى كەرەستەى دروستكرەنى ساندوئىش دابنى، بۇ مىندالەكانت بە جۆرىك كە ھەموو شتەكان نىزىك يەك بىن و لە يەك شىوئىدا، دوتوانى داواى يارمەتى لە مىندالەكانت بەكەيت.

۲۴۰- مىندال بۇ ھەتا ھەتايى بە مىندالى نامىنېتەو:

مىندالەكانت فېرى رېكخستىن ئىش و كارەكانىان بەكە، لەو دىدەو كە رېكخستىن خۇشى بەخشە، ئەگەر مىندال فېرىكرىت چۇن دۇسىيەو ھايىل رېكېخات، ئەو كاتى گەرە دەپن لەناو كاغەزو نوسراوكانىاندا نوقم ناين، مىندالەكانت فېرىكە بە بۇيەى سەرنجراكېش كەلو پەلو سىدوقەكانىان رەنگ بىكەن، يارمەتەيان بەدە لە رېكخستىن وپنەو ئەو زاتىيارىانەى دەرەردى دارو بەردو سىروشت كۇيان كىردنەتەو، فېرىان بەكە چۇن ئەلبوم بۇ پاراستنى نەخشە پىل رېكېخەو ھاتىيان بەدە لەسەر داھىنانى شىوئى جۇراوچۇر لە نوسىن و شىئەرو نوسىنى نامە بۇ ھاوئىكانىان.

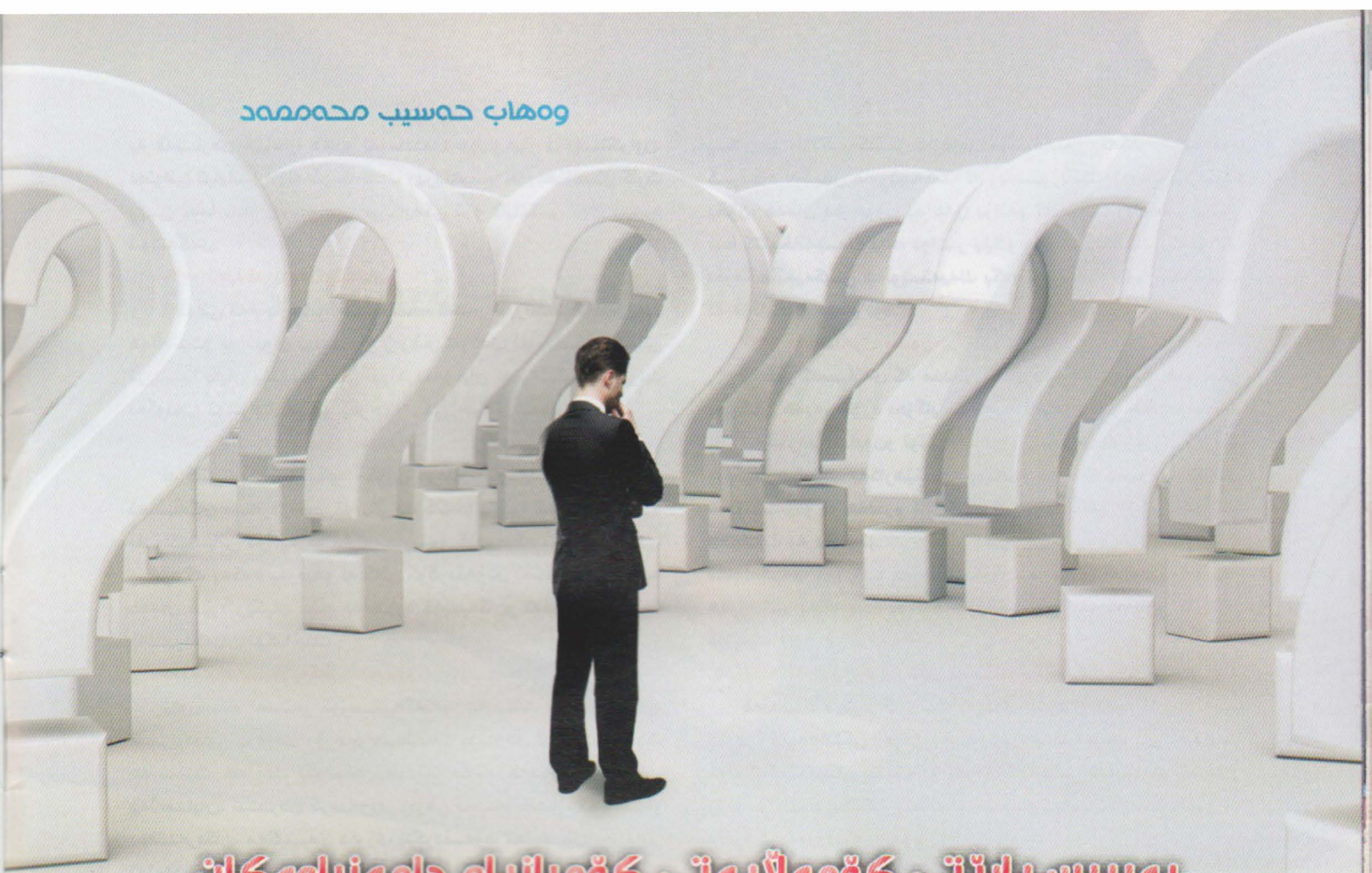
۲۴۱- ونم كىردو دواى دۇزىمەو:

مىندالان زۇرجار شتەكانىان بىز دەكەن، چاومېئى مەبە مىندالەكانت وەك خۇت رېك و پىك بىن، چاويلەكە، جانئاي كىتېب، دەستكىش، ئەمانە ئەگەرى لەبىرچوونىان ھەيە، دوتوانىت بە نىشانەيەك دىيارىيان بەكەيت، رەنگە لەبىرچونەو لاي گەرەكان سەرەتاي مەشقرەنىان بىت.

۲۴۲- گىرەتېكى كىتوبې:

لەسەر پارچە كارتۇنىك راسپاردەكانت بۇ ئەو كەسە بىنوسە كە لە كاتى لە مال نەبوونى خۇتدا سەرپەرەستى مىندالەكەت دەكات: شىوئى جلوبەرگى يارىيەكانى، كاتو چۇنېيەتى خۇراك پىدانى، رېنمايى بۇ ھەر كىتوبېيەك ناوئىشانى ئەو شىوئى بۇ دەچىت.

بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی کۆمپانیایو دامہ زراوہ کان

پتویستی ئہو بنہمایانہی پتویستن، بۆئہوہی دامہ زراوہ کە سەرکەوتوو بیت لە ڕووی بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تیہوہ، وتی: ئہوہ گرنگہ کاتیک دامہ زراوہیہ ک ہلہستیت بہ بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی، وہا کاریک نہکات بہہوکاری پڕۆپاگاندہ، یان نمایشکردنی کۆمپانیاکہ لہ بواری کۆمہلایہ تیہا، بہتایبہت نہگہر دامہ زراوہ کە لہسەرہتای جیبہجیکردنی بہرپرسیاریتیہ کۆمہلایہ تیہکانیدا بیت، باشتر وایہ دامہ زراوہ کە ہنگاو بہہنگاو بہرپرسیاریہکانی جیبہجی بکات وک: راہینانی کارمہندانو چاودیرکردنیان لہ بواری کۆمہلایہ تیہا، یان کاریک بکات لہگہل ئہو چالاکیانہی پەپوہندیان ہییہ بہ پاریزگاریکردنی ژینگہوہ.

ہەر وہا (عبدالله سلیمان) جاریکی تر نامازہ بۆ ئہوہ دکات کە پتویستہ ئاراستہی بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی دامہ زراوہ کە ہلگۆزراوی ناکاریک بیت کە ستراتیژو پلان و ئامانجہکانی کۆمپانیاکہی لہسەر بنیات بنریت.

گرنگیدان بہ بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی دہبیت لہو کارانہ بیت کە ھۆکارن بۆ ھاندانی کارمہندان، چونکە بہ شتیوہیہکی راستہوخۆ ڕہزای وەزیفی لہ دامہ زراوہکانی کاردا لیدہکەوتیہوہ. وہا کاریک دہبیتہ ھەستکردن بہرپزبوننی خود لہ لایەن کارمہندہوہ، ئہو کارمہندہ لہ ناخیدا ئہوہی بۆ دروست دہبیت کە بەشدارہ لہ پشکەشکردنی بەھایہک بہو کۆمہلگاہی تیاپدا دہژیت.

گرنگترین ڕہگہزہکانی بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی، کە پتویستہ کۆمپانیاکان گرنگی پتیدہن بۆ ئہوہی بتوانن بہر پرساریتی کۆمہلایہ تی جیبہجی بکەن:

۱- فیکردنی کۆمہلگاہ: فیکردنی کۆمہلگاہ، یان ڕابوونی گہورہ لہ

لہ ڕۆژگاری ئہمڕۆدا، ئەرکی کۆمپانیایو دامہ زراوہکان بہ تەنھا کورت نابیتہوہ لہ بەدیہینانی قازانج بۆ بەشداریبووانو خاوەن پشکەکان، بەلکو ئہو ئەرکانہ پەل دہھاویت بۆ گەشەکردنو پشخستنی ئہو کۆمہلگاہیانہی کاری تیاپدا دکەن، تەنانت ھەندیک دہولەت بہرامبەر بەکاری کۆمپانیایو دامہ زراوہکان لہ ولاتہکەیاندا وک پشخسەرچیکو بہرپرسیاریتیہکی کۆمہلایہ تی داوایان لیدەکەن بەشدارین لہ گەشەکردنی کۆمہلگاہو دابینکردنی خزمەتگۆزاریہکاندا.

(پتیر دراگەر) بہم شتیوہیہ پیناسہی بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی دکات: بریتیہ لہ پەپوہستیوونی دامہ زراوہکان بہرامبەر ئہو کۆمہلگاہیانہی کاری تیاپدا دکەن.

لہم ڕوانگہیہوہ (محمەد مەحقوز) دہلێت: پتویستہ بزانین ولات پڕۆژہیہکی وەبەرھینان نییہ بەزەرہو قازانجی قایل بین، بەلکو بەخششیکی بێسنوورہ، بہ گیانفیدایی دہست پیدەکاتو کۆتایی دیت بہ ئہوہیہک خۆشەویستی ھەبیت بۆ ولاتو ئامادہی ھەلگرتنی بہرپرسیاریتی بیت.

ھەر لہم بسواردا (مایلزشو) لہ کۆمپانیای ئیکسۆن مۆبیل دہلێت: (بہ پەلہی پەکەم بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تی کۆمپانیاکہ بریتیہ لہ: دابینکردنی خزمەتگۆزاری بۆ کارمہندانو کرێکارانی کۆمپانیاکہ، ئہو کارہ بەدابینکردنی کەشیک تەندروستو ژینگہیہکی گونجاودہبیت. دواتر بہ مەبەستی جیبہجیکردنی بہرنامہکانی کۆمپانیاکہ لہ ڕووی بہرپرسیاریتی کۆمہلایہ تیہوہ، کۆمپانیاکہ ئاراستہی کارکردنی دہگۆرپت ڕوہو ئہو کۆمہلگاہی کاری تیاپدا دکات.

لہ وەلامی پەکیک لہ ئامادہبووندا (عبدالله سلیمان) دہربارہی

لا مەركەزى

ۋەدە ئەم سالىش لەگەل ۋەلەي پارشيوئاندا
بەئىگام بېيەنەرەدە..

ئاشنام بىكەۋە بەجىزى پارشيوئان و بىدەنگى
سەھەر و جوانى ئاسمان و ئەستىرەكان
جارىكى تر بە بەخشىنى مال و زىكرى بە
كۆمەل و خۇگرتەۋە لە خواردن و خواردنەۋە
خۇپارىزى تەۋاۋ لە گوناھو، بە شەۋنۋىز و
تەراۋىچ رۇحەم ئاسودە بىكەرەدە..

ۋەك دەنگە خورماي ئىۋارانى ئىفتارت
لەيلەتولقەدرم لا شىرىن بىكە ھانم بىدە بە
تامەزرۇۋە چاۋەرۋانى ھاتنى بىكەم..

بىبە ھۆكارىك با خۇم لە ژەنگە گوناھى
ئەمسالى تەمەنىشم ۋەك قۇمە ئاۋى ئىۋارانى
ئىفتارت بىگەرد بىكەمەۋە..

ۋەدە بە زوبانى حال پىم بلى ھەزاران چ
حالىكىيان ھەيە، لە تاۋ برسيتى و تىنۋىتى، بەلام
ھەر پازقو رۇزىدەرى ھەموۋانە كەسوكنايى بۇ
حالى پەشتىۋىيان دىنىت و چىزى سەبرىيان پى
عەتا دەكاتو بە بەھەشتو فىردەوس پاداشتىيان
دەداتەۋە بەلىقاي خۇى شادىيان دەكات.

رۇشنا صالح

سىگۇشەيەگدا دەستپىدەكات كە ھەرسى لاكانى يەكسانىن، ئەۋەش
برىتپىيە لە: گەشەكرىن بەسەرمایەى مړۋى، بە فىربوون و راھىنان،
جولاندنى ئابوورى كۆمەلایەتى، ۋەك ئەۋەى لە دۋاى جەنگى دوۋەمى
جىھان لە يابان پروویدا، يان ئەۋەى لە كاتى (فرانكلین رۇزۋەلت)
لە ئەمىرىكا دا گوزەرا. كۆتايپەكانى چەرخى بىستەم و سەرەتاكانى
چەرخى بىستەم يەكەم، ھەزارەھا بەلگەى بى پىشپىنەمان دەخاتە
بەردەست دەربارەى پىۋىستى فىربوون. بە تايبەت لە بواری
بەرھەمەنەن و پىكابەرى دەركى لە بازارو كۆمەلگاكندا، بىگومان
ئەمكارە پىشت دەبەستىت بە فىربوون و راھىنان.
ئەمەش چەند پىشپىنارىكە بە مەبەستى خزمەتكرىنى كۆمەلگە
لە پرووى فىربوونەۋە:

۱- دروستكرىنى ھوتابخانە بەتايبەت لە ناۋچە ھەزارنشىنەكاندا،
تا رۇلەى ئەو ناۋچانە بىبەش نەبىن لە فىربوونىكى گونجاۋ.
۲- دابىنكرىنى پىداۋىستىيەكانى فىربوون بۇ ئەو ھوتابپىيانەى
پىۋىستىيانە.

۳- كرىنەۋەى خولى راھىنان و بەرنامەى فىربوون بۇ ھوتابى و
خویندكارانى ھوتابخانە و زانكۇكان.

۴- چاۋدېرىكرىنى ئەۋانەى خاۋەن پروانامەى ماجىستېرو
دكتۇران.

۵- چاپكرىنى كىتېب و بلاۋكراۋە، بە مەبەستى رۇشنىبىركرىنى
كۆمەلگە بە گرىگىرىن كىشەكانى سەردەم.

ب. پارىزگارېكرىن لە ژىنگە: گرىگىدان بە ژىنگە لە دۋاى
كۆبۈنەۋەى سالى (۱۹۷۲)ى نەتەۋە يەكگرتەۋەكانەۋە دىت لە
ستۇكھۇلم، لەو كاتە بەدۋاۋە كىشەى پارىزگارېكرىن لە ژىنگە
شۋىتلىكى گرىگى ھەيە لە كۆبۈنەۋە نىۋدەۋەلەتپىيەكاندا، ھەروەھا
گرىگىدان بە ژىنگە بە يەككە لە گرىگىرىن پىۋەرەكانى پىشكەۋەتنى
ژىارى نەتەۋەكان و ئاستى پىشكەۋەتنىيان دادەنرىت، پارىزگارېكرىن
لە ژىنگە لە پەيوەندىيە نىۋدەۋەلەتى و بازىرگانىيەكاندا بەشۋەيەكى
بەھىز خۇى سەپاندوۋە، ھەروەھا لىكۆلىنەۋە لە ژىنگەى
پىكخراۋەكان بە يەككە لە توخمە بنچىنەيەيەكانى كەلگى ئابوورى
(جدوى اقتصادى) پىرۇۋەكان دادەنرىت.

گەشەكرىنى بەردەۋام پىشت بە سى كۆلەكەى سەردەكى
دەبەستىت: گەشەكرىنى كۆمەلایەتى، پارىزگارېكرىنى ژىنگە،
چۈنكە ژىنگە سەرجاۋە سىروشتىيەكان دابىندەكات كە بەرنامەكانى
گەشەكرىن پىشتى پىدەبەستىت، بەم شۋەيە كىشەى گەشەكرىن
پەيوەندىيەكى پتەۋى ھەيە بە ژىنگە و پىكھاتەكانىيەۋە، ھاۋكات
بەفېرۇنەدانى سەرجاۋەكانى.

جىگىركرىنى كار: دامەزراندن و جىگىرېوون لە بواری
كاركرىندا بە يەككە لە كىشە گرىگەكان دەمىردىت بە تايبەت
لاى توپزى لاۋان، چۈنكە پىشكۆپىخستى و گرىگى نەدان بەم لایەنە
سەرەتاي كار بە بىكارى دەستپىدەكات و دۋاتىرچۈرەھا كىشەى
دەروۋنى، كۆمەلایەتى، ئابوورى و رامىارى لىدەكەۋىتەۋە، لېرەۋە
پىۋىستە كۆمپانىكان بە ھەماھەنگى لەگەل ھۆكۈمەتدا گرىگى
بەو بواری بەدەن و ئەرگى بەرپىسارىيتى كۆمەلایەتى سەرشانىيان
جىبەجى بىكەن، سود لەو تۋانا جۇۋا جۇرانەى لاۋان و مەرگى كە
بنەمايەكى گرىگى بۇ پىشخستىنى پىرۇۋەكان و كۆمەلگە.
سەرجاۋە: (موقع برنامج الامم المتحدة للبيئة).

((المواطنه الحقيقية للشركات هي المشاركة فى التنمية
وتحديد اولويات الاستثمار في المجتمع) سالم كنعان السالم. موقع
جريدة الرياض).

تەنھە بۇ سەرکردەكار

ئەگەر ناتەۋىت سەرکردە بىت، ئەم لاپەرەيە مەخۇنەرەۋە!

زۆربەي پياۋان بەرگەي نارەختىيەكان
دەگرن، بەلام نەگەر ويستت كەسك
لەۋان تاقى بگەيتەۋە، پلەۋ دەسەلاتى
پىچ بېخشە!

ابراھام لىكولن

نازانم كىلىلى سەرگەۋتن چىيە،
بەلام دەزانم كىلىلى شكست
برىتييە لەۋەي كە مەۋل بدهيت
مەموۋ كەس رازى بگەيت..

كوزى بىل

خۇت بۇ بىرپاردانى دروست
نامادە بگە، چونكە نەۋە
گرنگترىن سىفەتى سەرگەردەي
سەرگەۋتەۋە!

جورج باتون

خۇنامادەنەكردن،
ۋاتە خۇنامادەكردن بۇ
شكست.

نەزانراۋە

باشترىن رېگە بۇ لە يادكردن و
بىرچوونەۋەي كىشەكانت، نەۋەيە
كە يارمەتى كەسكى دىكە بدهيت
بۇ چارەسەرگەردنى كىشەكانى.

نەزانراۋە

بۇ نەۋەي دەست پىچ بگەيت، پىۋيست
نىيە تۆ كەسكى گەۋرەبىت، بەلكو
پىۋيستە دەست پىچ بگەيت نەگەر
دەتەۋىت بىيە كەسكى گەۋرە..

زىج زىجلىر

سى براۋ پىرىكى دانا

بىچمە لاي پىرە داناكە، ئەۋەبۈۋ ئەۋىش چۈۋە دارستانو كاتىك لە پياۋەكە نىزىك بوۋە، زۇر بەرپىزەۋە سلاۋى لىكرىدو لە نىزىكەۋە لەسەر قەدە دارىك دانىشت، ئىنچا گۈتى: ئەي پىرى دانا، باۋكەمان لەسەرمەركدا نامۇزگارى كىردىن، لەبەر ھىرشى دەردو نەخۇشى، زۇنگاۋەكەن بەجىيەتلىن مالمەن لەۋى بگۈزىنەۋە.

ئايا كارىكى چاك دەكەن، ئەگەر لە دامىنى چياكە خانوۋىيەك دروست بىكەن؟ ئايا پىرسو راۋىزى ئىۋە جىيە بۇ ئىمە؟ پياۋە داناكە ۋەلامىدايەۋە گۈتى:

- كۈرى خۇم، چاكەيەكى گەۋرە دەكەن، برا بچۈۋەكەكە كە گۈتى لەۋ ۋەلامە بوۋ، لە خۇشياندا ۋەك ئەۋەى بالى گىرتىت، زۇر سوپاسى پياۋە داناكەى كىردو بەخىرايى بەرمە مالمەۋە گەپرايەۋە بۇ لاي براكانى كە چاۋەرىيان دەكرد.

- برا بچۈۋەكەكە بە ھاۋارەۋە گۈتى: براكانىم، پياۋە داناكە پىتى گۈتم: كارىكى زۇر چاك دەكەن ئەگەربىتتو خانوۋىيەك لە قەدپالى چياكە دروست بىكەن زۇنگاۋەكە جىيەتلىن.

ھەردو براكە لە سەرسامىيدا دەمىيان كرايەۋە پىكەۋە لە يەك كاتدا گۈتيان:

ئەمە چۇنە؟ ئايا گالتەى بە ئىمە كىردوۋە؟ ئىتر ھەر سى براكە بەرمە دارستانەكە رۇشىتنو كە گەيشتنە لاي پياۋە داناكە، برا گەۋرەكە گۈتى: ئەي پىرى دانا، ئايا تۇ گالتەت بە ئىمە دەكرد؟ يان جى بوۋ؟ بۇجى بە منو برا ناۋەنجىيەكەمت گۈت: كارىكى خىراپ دەكەن، بەلام بە برا بچۈۋەكەمانت گۈتوۋە: كارىكى زۇر چاك دەكەن ئەگەر لە قەدپالى چياكە خانوۋىيەك دروست بىكەن زۇر زۇنگاۋەكە دوۋرىكەۋەنەۋە. پياۋە داناكەش ۋەلامىدايەۋە گۈتى:

- نەخىر، مەبەستىم گالتە پىكرىن ئەۋە، ئىۋە لە مىنتان پىرسى (ئاپە كارىكى خىراپ دەكەن، ئەگەر ....) برا بچۈۋەكەكەشتان پىرسى (ئاپە كارىكى چاك دەكەن، ئەگەر ....) مىنىش ۋەلامە دايەۋە (كە خىرو چاكەيەكى گەۋرە دەكەن)، ئەمەم پىتى گۈت: چۈنكە ئەۋ بە ۋشەى (چاك) دەستى پىكرى، ئىۋەش بە ۋشەى (خىراپ) دەستى پىكرى. ئايا چۇن كارىك بەردەۋام دەپىت ئەگەر بە ترسو گۈمانى خىراپەۋە دەستى پىكەن؟ پىۋىستە گۈمانى چاكمان ھەپىت. سى براكە سوپاسيان كىردو ئىنچا پىكەۋە چۈۋە خانوۋىيەكى تازە دروست بىكەن.

سەرجاۋە: گۇقارى (العربى الصغىر) ژمارە ۲۴۸ سالى ۲۰۱۳

لە خانوۋىيەكى نىزىك زۇنگاۋەك، سى برا لەگەل باۋكەمان پىكەۋە دەۋيان، ئەۋان دەپانزانى گۈزەران لە نىزىك زۇنگاۋەكەن زۇر دۇۋارەۋە زىيانى ھەيە بۇ تەندروستى مرۇف، باۋكەمان لە كاتى سەرمەركدا، كۈرەكەنى كۆكردەۋە پىتى گۈتن: گۈبىگىر رۇلەكانىم! پىۋىستە مالتان بگۈزەنەۋە بۇ شۋىتلىكى تر، لەم نىزىك زۇنگاۋە ھىچمان بۇ نەماۋەتەۋە دەردو نەخۇشى نەپىت، بۇخۇتان خانوۋىك لە جىگەيەكى قەدپالى چياكە بىياتىن، لەۋى حالتان باشتر دەپى، بەلام بەرلەۋەى دەست بە كارەكە بىكەن، پىرسو راۋىز بەۋ پىرە پياۋە دانايە بىكەن كە لە دارستان دەپىت.

لەگەل تىپەرپوۋنى كات، سى براكە دىتيان باۋكەمان راستى دەكردو پىۋىستە لىرە برۇن و بىچە شۋىتلىكى دوۋرى زۇنگاۋەكە، بۇ ئەمەش پىكەۋە گىتوگۇيان كىردو برىارياندا برا گەۋرەكەيان برۋاتە دارستان بۇ بابەتى راۋىز كىردىن بە پىرە داناكە، ئايا لەۋ خانوۋە برۇن، ياخود نا؟ بەمشۋىيە برا گەۋرەكە گەيشتە لاي داناكەۋە پىرسىارى لىكرى:

- جى بىكەن؟ ئايا كارىكى خىراپ دەكەن ئەگەر لە زۇنگاۋەكە دوۋرىكەۋىنەۋە خانوۋىيەكەمان لە دامىنى چياكە دروست كىرد؟ جى دەلىي؟ پىرە پياۋ، تەننەت پىنەۋەى ۋاز لەۋ كارە بىپىنىت كە لەۋ كاتەدا پىيەۋە سەرقالبوۋ، ۋەلامىدايەۋە گۈتى: كارىكى خىراپ دەكەن.

لىرەۋە برا گەۋرەكە لە بەدۋادچۈۋنى پىرسىارەكەى ۋەستاۋ سەرى نىزىكەۋە بە خەمبارىيەۋە گەپرايەۋە مالمەۋە، لە مالمەۋە، ۋەلامى پىرە داناكەى بۇ براكانى گىپرايەۋە.

برا ناۋەنجىيەكەى پىرسى: بەلام ئايا تۇ باسى سەختى ژيانمانت بۇ كىرد؟ پاشان گۈتى: من دەچەۋە باسى ژيانى خۇمانى بۇ دەكەم، بەمچۈرە ئەۋىش چۈۋە دارستان بۇ لاي پياۋە داناكە.

- ئەي بەرپىزىم، پىم بىلى جى بىكەن؟ - پياۋە داناكە ئاۋرى دايەۋە - چىتر ناتوانىن لەم ژيانەى نىزىك زۇنگاۋە بەردەۋام بىن، دەردو بەلام نەخۇشى بە تەۋاۋى شەكەتى كىردوۋىن، ئىنچا پىرسى: ئايا بۇ ئىمە باشە لەۋى برۇن؟ ئايا كارىكى خىراپ دەكەن ئەگەر خانوۋىيەك لە لاپالى چياكە دروست بىكەن؟

جارىكى تر پياۋە داناكە بە ھەمان شىۋەى پىشۋو ۋەلامىدايەۋە گۈتى: كارىكى خىراپ دەكەن، ئىتر بەۋشۋە برا ناۋەنجىيەكەش بە خەمبارىيە گەپرايەۋە مالمەۋە ۋەلامەكەى بە براكانى گۈت.

برا بچۈۋەكە گۈتى: باشە، ۋايزانم نۆرەى مىنىش ھاتىن،

9: مىھمەد مىركەيى

شیۆزای کاری تۆیوتا

که نامادی دهکاتو دهبیته باشتیرین مامۆستای فەلسەفەیی کۆمپانیا. **پەرنەسییی دەیهەم:** کاریکە لەسەر پەرەپێدانی کارمەندەکان و تیمی کار که فەلسەفەیی کۆمپانیا جێبەجێ دەکات:

- کلتوریکی بەهێزو سەقامگیر بنیات بنێ که تیایدا دابیونەریتی کۆمپانیا لە نیوان نەو و جیاوازدەکان دابەش دەبێت بە مانای توانای لەسەر بەردەوامی بە درێژایی سالا نەپراوەکانی کارکردن.

- هەڵسە بە مەشقکردنی تاکەکان و تیمی کار لە نێو فەلسەفەیی کۆمپانیاو دەستخستنی دەرەجەمێک ئەو کارە بکە که دەتوانیت لە پێناو زامەنکردنی بەردەوامی ئەم کلتورە.

- تیمی پەسپۆر هاوشیۆو دەسەلات پێدراو بەکاربەێنە بۆ باشتەرکردنی ناستی کوالێتیو بەرهەمەداریو بەرزکردنەوی ناستی دەرچوون لە ڕێگای چارەسەرکردنی گرتە تەکنیکی ناستەمەکان که پالێشتی ئەدای کۆمپانیا دەکات لە کاتی بەکارهێنانی نامێرەکانی کۆمپانیا بۆ باشتەرکردنی ئەداکە.

- کۆششێکی زیاتر بکە لە چۆنیەتی فێرکردنی تاکەکان لە کارکردن لەگەڵ یەکتەری، وەکۆ تیمی کار که کۆشش دەکات بۆ نامانجی هاوبەش، چونکە کاری بە کۆمەڵ ئەو شتەیه که دەبێت فێری ببیت.

چارەسەری بەردەوام بۆ گرتە ڕیشەییەکان که بەرهەم فێرکردنی دامەزرێوێ دەچێت:

پەرنەسییی یازدەهەم و دوازدەهەم: خۆت ڕپۆ بە جاوی خۆت کارەکان بە حەقیقی ببینە (جینتشی جینبۆتسو):

- چارەسەری گرتەکان و پەرەپێدانی پەپوێندی بەرهەمەداری لە ڕێگای خۆت دەبێت بە ناپاستەکردنی سەرچاوی چالاکیەکان و تێببینی واقعی ئەداکردن و داتاكان و لیکۆلێنەو لێی بە شیوەیهکی کەسی لە بری پشت بەستن بەوێ که کەسانی تر، یان کۆمپییۆتەر پێشکەشی دەکەن بە شیۆی تێببێنەکان.

- بیریەکەووە لەسەر بناغەیی ئەو داتایانەش قسە بکە که خۆت لیکۆلێنەوێ لێی کردووە.

- هەتاوێکو بەپۆمبەرە خاوەن پۆست بەرزەکانیش بەپۆمبەرە جێبەجێکارەکان، پۆیستە لەسەریان که خۆیان بچنە شوینی کارکردن و خودی خۆیان چاودێری بکەن کە ئەمەش دەرەجەتی درککردن یان بە واقعیێک پێدەدات لە بری پشت بەستن بە زانیاریێک که لە کەسانی ترەو وەرپانگرتووە.

پەرنەسییی هەشتەم: تەنها ئەو تەکنەلۆژیایە بەکاربەێنە که پشتی پێدەبەستریت، که بە باشی تاقیکراوتەووە، ئەوێ که دەتوانیت یارمەتی کارمەندەکان بەداتو خزمەتی پڕۆسەیی بەرهەمەێنان بکات:

- تەکنەلۆژیایەک بەکاربەێنە بۆ یارمەتیدانی کارمەندەکان، ئەوێک بۆ شوێنگرتنەوێیان، بە زۆری واباشترە که پڕۆسەیی بەرهەمەداری سەرەتاکەیی بە دەست بکەیت ئێنجا لە هۆناغی دواتر تەکنەلۆژیای بۆ بەکاربەێنەیت، ئەمەش لە پێناو پالێشتکردنی ئەدائیەتی.

- تەکنەلۆژیای نوێی بە زۆری پشتی پێناوەستریت، هەر وەک ناستەمیش لەگەڵ پێوێرە بەکارهاتووەکان دەرچوونی لەم بارەدا بۆ ئەو ڕێچکەییە که بەرهەمی تاقیکراوی پێشووتری لەسەر ڕێچکەیی ئەو بەرهەمەێنانە که تیایدا تەکنەلۆژیای نوێ بەکارهاتووە.

- هەر بە فیعلی تاقیکردنەوێکان بکە بەر لە بەکارهێنانی تەکنەلۆژیای نوێ لە هۆناغەکانی بەرهەمەێنان و دروستکردن.

- بەکارهێنان: یان گۆڕینی ئەو تەکنەلۆژیایە که ناگونجێت لەگەڵ ئەو کلتورە که لە کارەکتەر پەپوێدی دەرکەیت، یان لەوانەیه سەقامگیریو پشت پێبەسترو توانای پێشبینیکردنی بېریت که کارەکتەر جیادەکاتەو.

- لەگەڵ ئەوەشدا نامۆزگاری کارمەندەکان دەرکەم لە بیریکردنەو لە پەپوێرکردنی سیستەمێکی تەکنەلۆژی نوێ لە کاتی هەولەدانیان بۆ گەڕان بە دوا ڕێگای نوێ بۆ پەرەپێدانی کار، بۆ ڕاپرسی بوون لە بەکارهێنانی ئەو تەکنەلۆژیایە که کارکردنەکی بە تاقیکردنەو دەسەلمێنێت لە دەستخستنی دەرچوون لە بەرهەمەێنان.

بەهایەک بخەرە سەر کارەکتەر لە ڕێگای پەرەپێدانی کارمەندو شەریکەکان:

پەرنەسییی نۆیەم: هەڵسە بە پەرورەدەکردنی سەرکردەیهک که لە کارکردن تێبگات و فەلسەفەیی بەربلاو جێبەجێبکەن و فێری بین:

- هەڵسە بە پەرورەدەکردنی سەرکردەکانی نێو کۆمپانیاکەت لە بری هێنانیان لە دەرەو.

- وامەکە که کاری بەپۆمبەر تەنها کورت ببێتەو لەسەر ئەنجامدانی کارەکان و پەرەپێدانی کارامەیی کارمەندەکان، چونکە بەپۆمبەر دەبێت وێنە فەلسەفەیی کۆمپانیا یێت که چۆن کارەکان لەم شوێنە بەپۆمبەرێت!!

- سەرکردەیی باش پۆیستە بەدوورودریژی کارەکانی پۆزانەیی تێبگات

خولى رېنماي بۇ خويىدكارانى (۱۲)ى ئامادەيى لە گوڭقارى برپار ((سالى سېيەم))

نامانجىمان:

- * بەدەستەينانى نمرەى بەرز.
- * پەروەردەکردن و بنىاتنانى كەسايەتتەيەكى بى وئە.
- * رايىنان لەسەر تەكنىكە نوپپەكانى سەرگەوتن لە ھەموو لايەنەكانى ژياندا ئەك تەنھا بەدەستەينانى نمرەى بەرز.

جياوازيما:

- * پەيپەوگەردنى نوپترين شيوازو بەكارھينانى بەناوبانگترين سەرچاوە جياھانييەكانى «ئىنگليزى، عربى، توركى، كوردى...»
- * وتنەووى لەلايەن خويىدكارى كۆليژە بەرزەكانەووە ((كۆليژى پزىشكى، ....))، خاوەنى نمرەيەكى بەرز لە ((پۇلى ۱۲))و نمونەيەكى كەردارى سەرگەوتن لەو قۇناغەدا.
- * نزيكى تەمەن لە نيوان رايىنەرانو بەشداربووان، لە پيناو پەيوەندىيەكى ھاوړپيانە دوور لە مامۇستاو خويىدكار.
- * پەيوەندىيەكى پتەو لەگەل خانەوادەى بەشداربووان.
- * گرتنەبەرى ھۆكارى پشوو بەخش ((فېديو، ياريەكانى مېشك، چيرۆك و بەسەرھاتى خۆش، گەشتو سەردانى شوپنە خۆشەكان،...))
- * پەيوەندىيەكى بەردەوام لەگەل بەشداربوودا لە دواى پۇلى ((۱۲))و چا و پۇشكەردنەوھيان دەربارەى كۆليژى گونجاوو سەرگەوتن لە زانكۆ.

چيت دەستدەگەوئيت؟

- * تەنھا بە وانەى يەكەمى خولەكە تەركيزت ۵۰٪ زياد دەكات!!
- * ديارىكەردنى نامانج بە نوپترين شيوازو.
- * كەمترين كاتو زيادترين كۆشكەردن ((فېربوونى خېرا — fast learning))
- * ((Study smarter not harder)) تەنھا بە ۲۵ خولەك لە يەكەم كەردنەووى كىتېبى ھەر وانەيەك ۴۰٪ى نمرەكانى ئەو وانەيە مسۆگەر بکە!!

* ئاناى خۆزگە دەترانى ((mind map)) چيپە؟

نەگەر

داھاتووى

خۆت لا گرنەگەر.

بيخوينەرەووە!

- * بە تافىكەردنەوھەك باشتري شيوازي سەيكرەدى تايبەت بە خۆت پى دەدۆزىنەو.
- * تۆ ياريانزىكى لياھاتوويت — دەتەوئيت فېربيت ياريان چۆن سەي بکات؟
- * تۆ دەنگت خۆشە — دەتەوئيت فېربيت كەسى دەنگخۆش چۆن سەي بکات؟
- * كچىكىت زۆر مالمەو دەپازىنيتەو — تۆش شيوازي سەيكرەدى تايبەت بە خۆت ھەيە!!
- * دەتەوئيت زيادترين چيژ لە مېشك وەرېگريتو خۆشترين سەي بکەيت لە ژياندا؟!
- * دەتەوئيت تەنھا لە پيناو بەرپوھەردى كات پوختەى ((۲۵)) كىتېبى جياھانى وەرېگريت.
- * دەربارەى سەرگەوتن لە تافىكەردنەوھەكان، شانزىك دەبيستى، دلنپاين پېشتر نەت بېستووە!!
- * خوى وانەكانى خويىدنگە ((فيزيا، عربى، ....)) ناخوينرېت، بەلگو ھەر بابەتە رادەھينرېن چۆن سەي تېدا بکەن.
- * ئەمە كورتەيەك بوو، زۆوۆوۆر شتى تر ماوہ!!

مەرجەكانى وەرگرتن:

- * بەشداربوو لە داىكبووى (۱۹۹۴)و بەرەو سەر بېت.
- * لە پۇلى (۱۱)دا يەك سالە بېتو تېكراى نمرەكانى ۷۰٪ كەمتر نەبېت. لە پۇلى ۱۲ سالى يەكەمى بى.
- * خويىدكارى بەشى زانستى بېت.
- * ژمارەيەكى ديارى كراو وەردەگيريت دواى چا و پېكەوتن و ھەلېزاردن.

xwly renmayi

شيوازي بەرپوھەردن:

- * بە ناردنى كورتەنامە ((sms)) ناوى سيانو ناوى خويىدنگەكەت بنپەرە بۇ ((۰۷۷۱۶۹۰۱۰۰))، لە كاتى چاوپېكەوتن بەو ژمارەيە ناگادار دەگريئەو.
- * كۆتا رۆزى ناووسين ۱۰ / ۰۷ / ۲۰۱۳.
- * چاوپېكەوتن لە ۱۲ / ۰۷ / ۲۰۱۳ ئەنجام دەدرېت، لە ۱۹ / ۰۷ / ۲۰۱۳ بە ويستى خودا يەكەم وانەى خولەكە دەست پېندەكات.
- * خولەكەمان لە (۳۰) وانە پېكەتووە.
- * تەنھا وانەى يەكەم لە مانگى رەمەزاندا دەخوينرېت، وانەكانى تر ۱۰ وانەيان تاكو سەرمتاي خويىدندو ((۲۰)) وانەكەى تر بە دريژايى سالى خويىدند (۲)ھەفتە، يان (۳) ھەفتە جاريك لە ھەيىندا دەخوينرېت.
- * خولى تايبەت بە كوران و كچان.
- * نرخى بەشدارىكەردن بۇ دريژايى خولەكە ۱۵۰۰۰۰ ديناو.

گه شه پیدان

زمانى

جەستە

بەشى پىنجەم

مەرجو رېساكانى خويندەنەۋى زمانى جەستە:

۱- زانىيىرى شارەزايى:

شارەزابوونو ھەبوونى زانىيىرى زۆر پىويست بۇ تىگەيشتنى ئامازەو جۈلەو بزوینە جەستەيەكان، چونكە ھەر كەسكە لە ماناى ئەو جۈلانە نەزانىت ناتوانىت سووديان لىۋەر بگىرىت.

۲- راستگۆيى زمانى جەستە:

دەبىت ئەو ئامازەو جۈلەيە كە بەرامبەر ئەنجامى دەدات راستەقىنە بىت، چونكە ھەندىچار كەسكە جۈلەيەك ئەنجام دەدات، بەلام مەبەستىكى دىكەى ھەيە، بەلا كارە زۆر دەگمەنە.

۳- دەبىت بەلگەى زۆرمان ھەبىت لەسەر راقەكردنى جۈلەو ئامازەكان:

چونكە تەنھا ئامازەكە بەس نىيە بۇ بەخشىنى مانايەك ئەگەر بەلگەيەك نەبوو لەسەر دروستى ئەو مانايە لە پووى ئاكارو ھەلسو كەوتەو، چونكە زۆر ئامازەو جۈلە بەسەر بەخۇيى مانا نابەخشىت ئەگەر لە بارودۇخىكى گونجاۋدا ئەنجام نەدرى.

۴- بوونى ھەماھەنگى لە ئىۋان زمانى ئەوو زمانى جەستەدا:

چونكە ئەگەر پىچەۋانە بوون ئەوا بە ئاسانى خويندەنەۋىان بۇ ناكىرىت.

۵- دەبىت جۈلەكان لە بارودۇخى ئاسايىدا بىن:

بۇ نموونە خۇگرمۇلەكردن لە سەرماى زستاندا، يان كىرنەۋى يەخەى كراس لە ھاۋىندا، يان ھەلگۇفنى چاۋ لە كاتى تەپوتۇزدا، ئەمانە ئامازە نىن بەۋى كە بەرامبەر لە قسەكانىدا راست ناكات.

پەرەپىدان بە خويندەنەۋى زمانى جەستە:

دەتۋان بىرە بە بەھرى خويندەنەۋى زمانى جەستە بىدەين بىم رىگايەنى خوارەو:

۱- ھەۋلىدە جۈلەو ئامازەى ھەموو وىنەيەك بخوينتەۋە كە لە ھەر گۇفارو رۇژنامەيەكدا بەرچاۋت دەكەۋىت، ھەۋلىدە زانىارىيەكان تۆمار بىكەيتو ھەستى دەروونى خۇشت بە ھەمان شىۋە.

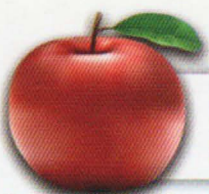
۲- سەرنجى جۈلەو ئامازەى كەسەكان بدە لە شۋىنە گشتىيەكان، ۋەك بازارو فرۇكەخانە دەزگاۋ رىكخراۋەكان.

۳- ھەۋلى تەماشاكردى كۆرۈ وتارو بەرنامە تەلەفزيۋىيەكان بىدەيت، بىئەۋەى گۈپت لە دەنگى ھەبىت.

۴- ئەگەر بانگىشە كرايت بۇ كۆرۈ كۆبۈۋنەۋەيەك، ھەۋلى خويندەنەۋى زمانى جەستەى ئامادەبوۋان بدە.

رېسايەكى ئەدەبى (نابىت كەس لە زمانى جەستەى كەسكى تر ئاگار بىكەيت، چونكە ئەمە كارىكى ھەستىارەو لە تايەتمەندىيەكانە).

ن: د.حسان شمسي پاشا
و: يه حيا محممهده علي

پوښتنې ته لاروستی!

جوړو بری چالاکی جہستہی

- که مترين بری پټويست بۇ پاراستن له نه خوښييه کان پوژانه بریتييه له ۳۰ خولهک له چالاکی جهستهي مامناوهند، نه مەش واته "۱۵۰" گهرمؤکه وزه سهرف دهکريت له پوژيکدا.

- يان کچک ۱۰ خولهک کات به سهربره ئ له پاککردنه ودي ماله ووه دووچار له پوژيکدا، پاشان ۱۰ خولهکيش به پي پروات.

- به لام نه گهر له و کسانه ي تازه ددستت کردووه به چالاکی جهستهي، نه و دهکري له سهره تاوه به ۱۰ خولهک و مرزش ددست پټيکه يت، پاشان ورده ورده زيادی بکه يت.

- تاكو نه و کاته زياتر بټي که تهرخان کردووه بۇ جولانی لاشته له پټانو تهنروستي جهسته تدا، نه و ددستکه و ته کانت زياتر ددټ.

- پليکانه کان به کاربه يته له جياتي مصعد "به لايه ني که موه له کاتي دابه زين".

- له کاتي دانيشتن له نوسينگه که ت، يان وهستان له شوينک، يان هسه کردن به مۇبايل، هه ندئ له و راهي نانه نه نجام بده که ددټ هؤي راکيشاني جهستت (وهکو راکيشاني ددستکه کانت بۇ پيشه ووه، .... هتد).

- ته نانه ت ددشتوانی چالاکی جهستهي نه نجام بدديت له ماوه ي ته ماشا کردني ته لفرزيون، وهکو: پمت په تين، يان سهرکه و تني پاسکيله وهستاوه کان!

- به پي بچو بۇ بازار، يان مزگه و ت نه گهر نزیکه نه ک به سهاره، ته نانه ت نه گهر روپشته نه که له (۱۰ خولهکيش) که مترين، نه مەش کاریکی باشه.

۱- روپشتن هه رزانتريين جوړه کانی و مرزشه و به سودتريينانه..

- هه موو ماسوله کانه لسه ددجولنيت وهکو مه له، له گهل نه و هدا پټويست به خو ناماده کاريه کی قورس ناکات.

- په نگه مرؤف کومه له سودیکی ددروونی لټبينيت که له سهر و سوده جهستهييه کانه و بټ، چونکه نا نارامی زمين ددروينيت ه ووه کليلی چاره سهره بۇ کيشه نالوژده کان.

- پاش نه ودي مرؤف له پياسه يه ک ددگهرت ه ووه نه و له گهل خوی چاره سهری پټيه بۇ ددرد کارگيري و خيزانييه کان، به شيوه يه ک جيا وازييه کی ناشکرا ددبيني له نارامی هه لوه که و تيدا، جيا واز له ودي له پيش پياسه کردنه که ددبينرا، هه ر له يهر ته مەشه دواخستني چاره سهری کيشه کانی له م جوړه بۇ کاتي و مرزشی روپشتني پوژانه نه گهر بگونجی، باشتره له ودي به ددستيه ووه بټلته ووه له پيش کاتي و مرزش کردنه که.

- ماوه ته و پاش نه و هه موو هه راموش کردنه، شاره وانی شويني گونجا و دابين بکاتو ريکخراوه فیرکاریيه کان هانی خویندکارانو قوتابيان بدن له سهر نه نجامدانی نه م و مرزشه جوا نه، که چالاکی جهستهي و پشوي ددروونی ددبه خشي و به دوورمان ددخات له بي خه ووی پشوي!

۲- نه و بره جهنده له چالاکی جهستهي که پټويسته پي هه لسم تاكو تهنروستيم بپاري زم؟

- بری چالاکی جهستهي هه رچند بټ، دواتر وات ليدده کات هه ست به باشوونیک بکه ي.

چالاکی و مرزشی			گهرمؤکه وزه کانی سهرف دهکريت به پي بارستايی	
بارستايی			۵۴ - ۵۹ کلوگم	۷۲ - ۷۷ کلوگم
ياریکردن به پاسکيلي جولاو			۴۰ - ۱۴۵	۵۰ - ۱۹۵
پاسکيلي چيگير			۲۰ - ۱۴۵	۳۰ - ۱۹۵
ياريبه و مرزشييه جهستهييه کان			۴۰ - ۱۰۵	۵۰ - ۱۴۰
کيلانی باخچه			۳۰ - ۸۰	۴۰ - ۱۰۵
گوئلف له گهل هه لگرتن، يان راکيشانی جاننا			۳۰ - ۸۰	۴۰ - ۱۰۵
راکردن ۸/کم/ سهرات			۹۰	۱۱۵
راکردن ۱۰/کم/ سهرات			۱۰۵	۱۴۰
				۱۳۵
				۱۷۰

ژیان وەکو پارچە زەویەك وایە

دەشتێكەوێه که هەموو خەلکی جیهان لەو دەشتەدا، بەلام ئەویش بۆ ماوەیەکی کاتییە لەو دەشتەدا، هەموو ئەو کارانەمان پێ دەلێن که لە ژێر رۆشنایی رێنماییەکان کردوویمان و ئەو کارانەش که لە دەرەوێ رێنماییەکان کردوویمان، ئەگەر بێتو ئەو کارانە زیاتر بێت که بە پێی رێنماییەکان کردوویمان، ئەوا دەچینە خانوویەکی لە ژێر دروستکراو، بەلام ئەگەر بە پێچەوانەو بوو ئەوا ناحینە ناو خانوویەکەو، بەلکو دەچینە شوێنێکەوێه که خانووەکە دۆنیا لە چاویا بەهەشتە.

هەموو ئەمانەش بەچەند قۇناغێک بەرپۆه دەچن، که هەر مەرفێک بێهەیت بچیتە ناو کۆشکە زۆرینەکەو، پێویستە ئەم قۇناغانە بەسەرکەوتوویی بپریت.

قۇناغی یەكەم: ئەم قۇناغە دایکو باوک رۆلی سەرەکی تیدا دەبینو لەسەر دایکو باوک پێویستە فێرمان یەکن چۆن قۇناغەکانی تر بەسەرکەوتوویی بپرین، چونکە ئەوان پێشتر خانووەکە خۆیان تەواو کردوو و ئەزموونیکیان هەیه لەم بارەبەرەو.

قۇناغی دووهم: لەم قۇناغەدا پێویستە رۆلی ئەندازاریکی تیدا ببینو نەخشەیهك بۆ خانووەکەمان دروست بکەین بە پێی رێنماییەکانی خاوەن خانووەکە، بەلام لەم قۇناغەدا هەرگیز نابێت بە چاویلکەری کەسانی تر نەخشە خانووەکەمان دروست بکەین، چونکە لەوانەیه ئێمە لە نەخشە شێوازی کەسانی تر نەزانین و خانوویەکی زۆر خراپ دروست بکەین.

قۇناغی سێیەم: بێگومان ئەو نەخشەیهی لە قۇناغی دووهم دروستمان کرد هەر لەخۆیەو نابێت بە خانوویەك، بەلکو پێویستی بە هەولێانە، ئەو هەولێانەش بە فێربوون دەبێت که دەبێت بچینە لای وەستایەكو وەکو کریکارێک کار بکەین تا ئەو کاتە بە تەواوی خۆمان دەتوانین ببینە وەستایەكو خانووەکەمان دروست بکەین.

قۇناغی چوارەم: لەم قۇناغەدا کە رۆلی وەستایەکی تیدا دەبینن بۆ تەواوکردنی خانووەکەمان بەپێی ئەو نەخشەیهی که لە قۇناغی دووهم دامانناو، لەم قۇناغەدا هەر هەلەیهك بکریت لە ناو خانووەکەدا راست ناکریتەو، هەر بلۆکێک هەلە دابنریت ناتوانریت ئەو بلۆکە راست بکریتەو و ئەو بلۆکە هەر بە هەلە دەمێنیتەو، تەنها دەتوانین بە هۆی بلۆکەکانی دواتر راستی بکەینەو.

ژیان وەکو پارچە زەویەك وایە که هەموو کەسێک پێویستە خانوویەکی لەسەر دروست بکات، لە کاتیکی کەمو دیاریکراو ئەو کاتەش نەزانراو، ئەو خانووەش بە چەند قۇناغێک تەواو دەبێت که لەسەرمان پێویستە لە هەر قۇناغێک رۆلیکی جیاواز بگێرین، لە قۇناغێک ئەندازیارو قۇناغێک وەستاو یەکیکی تر کریکارو هتد، هەرگیز نابێت لە هەموو قۇناغەکاندا هەمان رۆل بگێرین، چونکە بەم شێوەیه هەرگیز ناتوانین خانووەکەمان تەواو بکەین، چونکە لەم خانووەدا ناتوانین هیچ ئەرکێک بە کەسانی تر بسپێرین، تەنها دەبێت خۆمان هەموو ئەرکەکان بگێرین، بەلام لەم خانووەدا هەموو کارەکان لە ژێر دەستی خۆماندا نییه، تەنها چەند شتیکی دیاریکراو نەبێت بۆ نموونە: (نەخشە خانووەکە، شێوازی ناووەی، شێوازی دەرەو، بەهیزی پایەکانی، چەند شتی تریش)، ئەمانە ئەو کارانەن که لە توانای خۆماندا، بەلام کارەکانی تر لە ژێر دەسەلاتی خۆماندا نییه، بەلکو لە ژێر دەسەلاتی خاوەنی خانووەکەدا، چونکە ئەم خانووە هێ خۆمان نییه، بەلکو هێ ئەو کەسەیه که پارچە زەویەكە پێداوین، لەو کاتەوێه دەبین بە ئەندازیار لە خانووەکەدا چەند رێنماییەکی بۆ ناردوون بۆ دروستکردن و جوانکردنی خانووەکەو ناگاداری کردووینەو ئەگەر بە پێی رێنماییەکانی ئەو برۆین پاداشت دەکرین و ئەگەر لە رێنماییەکانیش لا بدەین سزا دەدرین، خاوەنی خانووەکە لە کاتیکی دیاریکراو که تەنها خۆی دەیانریت خانووەکە وەردەگریتەو و ژێر زەمینەکەمان پێدەدات، جا لەوانەیه ژێر زەمینەکە تاریک بێت، یان رۆوناک بێت، ئەوێه دەکەوێتە سەر ئەو کارانە بۆ خانووەکەمان کردوو و تا چەند بە پێی رێنماییەکان رۆیشووین، چونکە ژێر زەمینەکە لای راستی رۆوناکییەو لای چەپی تاریک، هەر جارێک لە رێنماییەکان لا بدەین بە شێک لە لا رۆوناکەکە تاریک دەبێت و هەر جارێک بە پێی رێنماییەکان برۆین بە شێک لە لا تاریکەکە رۆوناک دەبێت، هەر بۆیه با هەموو کات هەولێدەین بە پێی رێنماییەکان برۆین، بۆئەوێ ژێر زەمینەکەمان رۆوناک بێت، بێگومان مانەوێهمان لە ژێر زەمینەکەدا تا کۆتایی نییهو بۆ ماوەیەکی کاتییە که دواتر لە کاتیکی دیاریکراو، کاتێک که دەرگای هەموو ژێر زەمینەکانی جیهان دەکریتەو، دێینە دەرەو و لەو ژێر زەمینە، بەلام بۆ کوێ؟ ئەمجارەیان نە دەچینە ژێر زەمینێکی ترەو، نە دەچینە خانوویەکی ترەو، بەلکو ئەمجارەیان دەچینە

زانکۆ محمد

كىلگەي خولياكان!!

9: كىژان فەرەج

راستى دروستكردو تەماشاي وڭنەكەي كرد، پاشان وتى: ئەي كىۆى (افرىست) راستە من يەكەمجار دۆراند، بەلام چاودرەكە لە داھاتويەكى نزيكدا لىت دەبەمەو، چونكە تۆ ئىتر گەشتووى بە ئەوپەرى پلەي گەشەكردنت، بەلام من لە ھەموو چركەيەكدا لە گەشەسەندنام....

ئەو بوو لە سالى (۱۹۵۲)ى ميلادى ھىلىرى توانى ئاواتەكەي بە سەرکەوتوويى بەجىھەتتە بەسەر كىۆەكەدا سەركەوتت. لە يەككە لە دىمانەكانىدا كە لەگەل راگەياندنەكاندا ھەيىبوو وتبووى: (ناكرىت واز لە خەون و خەيالەكانم بھىنم، بە ھۆى ئەو رېگريانىەي كە دېنە پېشم).

پاشان بە پىكەننىكەو و تەيەكى ترى زيادكرد بۆ ھەسەكانى و تى: (تەنھا شتىك كە دەگونجىت بتوانى رېگريم بكت لە بەجىھەتتە ئامانجەكەدا، برىتيە لە مردن).

ئەمەيە خوليا.. خوليايەكى پىرشنگدار، وەك ڤووناكيەك پىويستمان پىيەتى لە رېگاگەماندا، تاكو بمانگەيەنەت بە ئاواتەكانمان، لەو كاتەي كە بەربەستو چەرمەسەريەكانى ژيان دىتە ريمان، پىويستمان بە ھەزو پالئەريكى زۆر بەھىز ھەيە، تاكو بىيەتە مايەي زيادكردنى ئىرادەو تواناي ئەو كەسەي لەسەر ئەو رېگەيەيەو بىرھىنەرەوھەيەكو ناز پىندەريكى ئامانجەكەي بىت، لە بەرامبەر ئەگەري كەوتنى لە ناوەرەستى رېگەكەيدا، ھەمىشە دەستى يارمەتى بۆ درىژر بكت.

كەسايەتى سەركەش (ھىلىرى آدمون)، مەترسیدارترین سەركەشى لە ژياندا ئەنجامدا، ئەویش سەركەوتن بوو بەسەر بەرزترین كىۆ لە جىھاندا كە بەرزىيەكەي زياترە (۲۹۰۰۰)پىو بەرزىيەكەي بە جۆرەكە كە كەس نەيويارەو بىريارى سەركەوتن بەسەريدا بدات، ھەموو ئاواتى (ھىلىرى) ئەو بوو كە بىيەتە يەكەمىن كەس كە بتوانى بەسەر ئەو جىيەدا سەركەوتى، كە ناسراو بە كىۆى (افرىست). ھەر ئەمە بوو واكرد لە سالى (۱۹۵۲) ھەولەي يەكەمى خۆى بدات، بەلام بەداخەو نەيتوانى سەركەوتوبىتو بە جۆرەكە بىرىنداربوو بوو ھۆى ئەو ھۆى بۆماو ھەيەك مانگى تەواو لە نەخۆشخانە لە بەشى چاودىرى ورد بىيەتەو.

پاش ھاتنە دەرەو لە نەخۆشخانە، لە لايەن رېكخراوى (پىاوانو ئافرىتانى كار) لە بەرىتانىا بۆ ئاھەنگىك يانگەشتىكرا كە بە تايەتەي بۆ رېزلىنانىك لە ھەول و ماندووبوونەكەي ئەو سازكراو.

لە كاتى ئاھەنگەكەدا ئامادەبووان پىشوازيەكى گەرميان لىكرد بە چەپلەرېزان داوايان لىكرد لەسەر ئەزمونەكەي بۆيان بدووت، ھىلىرىش داواكەيانى قبولكردو بەرەو تەختى مەنەسەكە كەوتە رىو ماىكرۇفۇنەكەي بە دەستى چەپى گرت.

بەلام پىش ئەو ھەيە دەست بە ھەسەكانى بكت، تىببىنى ئەو ھەيە كرد لە بەرامبەرەي وڭنەيەكى چىاي افرىستان بۆ داناو. راستەوخو دوانگەكەي بەجىھەتتە مستە كۆلەيەكى بە دەستى

صيراعو مەلەننى ئىمە لە پىناو گەشتىمانە بە ئاسودەيىيەكى بەردەوام، ئەك تەنھا چىزىكى كاتى كورت، تۆ بىروانە زۆربەى مەرقەھەكانى ئەمىرۇ خۇشەيىيەكانىيان وەستەو لەسەرھاتەندى مەرجىك، يان نەھاتەندە دى مەرجىك، بۇ نەمۇنە: كەسى (س) ئەمىرۇ دىخۇشە، (ص) لىي دەپىرسى بۇجى دلت خۇشە ئەمىرۇ؟ (س) لە وەلامدا دەلى: ئەم ھەقتەيە بە نىيازى گەشتىكەم بۇ دەردەوى ولات، يان دەلى تەننىم تەقدىمى ئەم كەسەى يكەم كە خۇشە دەوى ئەمىرۇ پازى بوو، يان ئەگەر ئەمىرۇ دەپىرەم ئەمىرۇ باوكەم بەلنى كىرىنى ئۆتۈمبىلىكى پىداوم، يان بۇيە دىم خۇشە چۈنكە خەلاتەكەم بىردەو... ھەند. تۆ بىروانە كە گشت ئەم خۇشەيە سىفەتى بەردەوامىيان نىيە ئەگەر بىنەدى دوى ماوئەيەكى كەم نامىنە ھەمىو يان لەسەر مەرجىك وەستەو كە زۆرىك لەم مەرجەنەش نايەندەى، يان ئەگەر بىنەدى "ئاتوان بۇ ماوئەيەكى دىزىر ئارامى بە دەروون و رۇخى مەرقەھەبەخىش، چۈنكە ھەمىو ئەم شتەنە ھۆكار گەلەكەن كە دەكەنە دەردەوى و جودى مەنەوى ئىنسانەو، واتە ئاتوان رۇخى مەرقەھە تىر بىكەن. واقع شايەدە كە چەند سەركەردە كەسايەتىمان بىنى كە لەئەو جى پەو دارىو ساماندا دەزىان، بەلام ئەم ئەندازەى دىنەك تىرەك نەيانتوانى ئارامى رۇخى دەروونى بەدەستەيىن، بەلكو ھەمىشە دودل و دىپىر لە گومان و بى ئارام بوون، چۈنكە نەيانتوانى نەيانتوانىست گەشە بە ناخ و وىژدان و رۇخىيان بىدەن بەختەو بەزىن، بەلكو ماددە بەلەيەنە ھەمىو شىك بوو!

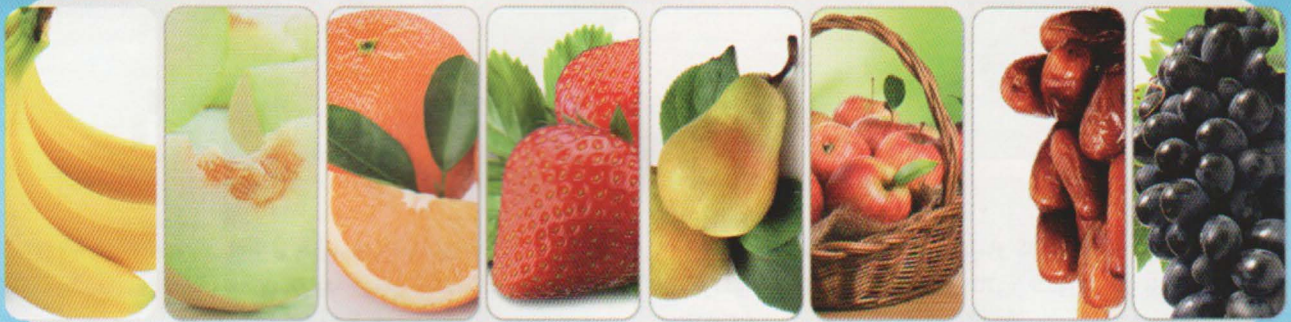
لە كۆى قسەكانەنەو دەگەينە ئەم دەرنەجامەى كە ئىمەى مەرقەھە لە بىنەرتدا مالى ئارامى ئاسودەيىيە بەختەو مەرقەھە خۇمانىن، ئەگەر تەننىمان ھەولماندا ئەم چىر رۇخىيە دىرىنە كە پەروەردگار لە بىنەرتەو لە دەروماندا دايانە بە داگىرساوى بىھىلىنەو ئەيەلەن كە رۇخە پىس و شەرتەگىزەكان زىانى لىبەدەن و بىكوزىنەو، چۈنكە ئەم بەختەو مەرىيە كە ئىمە لە دەردەوى خۇماندا بەدوايدا دەگەرىن، ئەمەتە لە وىژدان و شعورى خۇماندايە. لەم چەرخەدا بەدەگەمەن قوفلىك دەبىنى بە كلىلى تايەتەى خۇى بىكىتەو، ئەم قفل و كلىلەى كە ھەرگىز ژەنگ نەيانتىت، بىرىتەيە لە قفل و رۇخ و وىژدانى ناوئەوى خۇمان، كە ھەر ئەمەشە رىگەى بەختەو مەرىيە رەستەقەنە.

پەروەرو پەروەمان لەگەل خۇشى ناخۇشەيەكانى ئەم ئىمانە، رىككەوتنىكى دولەيەنە نىيە كە تايىدا لايەنى بالادەست مەرجەكانى بەسەر ئىمەدا سەپاندەيتە ئىمەش ھىچ پەيوەندىيەكەمان بە مەوداى نىوان خۇمان و پىشەھاتەكانەو نەبىت، نەخىر ئىمە خۇمان كاراكتەرى ئەم رەستەيەن كە بەھىزى ھەلسوگەوتە رەقتەركانمان شوپنەوار لەسەر ماھىيەتى خۇشى سەختىيەكان دەروستەدەكەت. ئىمە مىكانىزىمى ئاراستەكراوى ئەم ھىزە لەبىن نەھاتەو مەن كە ھەر لە ئەزەلەو ئاشوب و فەتەنە لەسەر ئىمە ھەرامكەردەو. مەلەننى و مەندووبونى ئىمە لەسەر ھاتەندەى ئەم مەرجە وەستەو كە وەستەو رەھبەرى بالادەست بە پەرقەرام پەلانىكى تۆكەمە نەگەزەو بۇ ئىمانى ئىمە داپىرەشتەو، كەواتە ئىمە لىرەدا بە تەواوى (مەختارىن)، كە ئايا دەگەين بە كامەرانى، ياخود لە چەقەبەستى مەيەنەتىدا خولەدەخۇن، ئەم بەرەھەتە پاكىيەى كە خالق لە خۇدى ئىمەدا ئەفراندەيەتى ھەمىشە مەيل و ئازەزەو بەرە چاكەو ئاسايش و ئاشتەى دەجى، جا ئەم ئاشتەى بەختەو مەرىيەى كە ئەم نەستە پاكە بانگەشەى بۇ دەكەت رەغىيەتى واقع و خولەتەنەرى دادگەرى و عەدالەتى كۆمەلەيەتى و چاكەسازى بەختەو مەرىيە رەستەقەنە نەپراو مە لەم ئىمانە دوا رۇزىشدا. ئەم بەھە رۇخىيەنى لە وجودى مەرقەھەكاندا چەسپەنراون، تىرمەكى دولەيەنەن واتە: دەروستەو بىنەدەنەرى رۇخ و عەقلى ئادەمىزان و ھەمىشە چاودىر سەپەرەشتىكارى بىنەدى بىنەى رۇخى مەرقەھە، بەرەو كەمال و بەھجەتە بەختىارى. ئەم سىكتەرە بەھىزەنەى كە پەروەردگار لە وجودى مەرقەھە ئەفراندەيەتى ئامانچ لىي گەشتەنە بەئاسودەيىيە ئارامى رۇخى دەروونى ھەمىشەى كە ئەمەش نەپەتەدى تەنھا بە گەپەيەلى و پەندەبىنى مەرقەھە نەبىت بەم نەھج و بەرنامەيەى كە پەروەردگار بۇ داپىرەشتەو. تۆ بىروانە لە رۇزگارى ئەمەرقەھەكاندا مەرقەھەكان چەندە ھەراسان و شەكەتەن بەدەست ئەم سەختەى لەمەپەرانەى كە ئىمان دەپەيەنەتە رىگانىان، بۇ رىزگار بوون لەم سەختەيەش مەرقەھەكان دەيان و سەدان رىگا و ئامراز تاقى دەكەنەو، تەنھا بۇ ئەمەى كەمەك بگەن بە ئاسودەيىيە ئارامى لە جەنجالى ئەم ئىمانە رىزگار بىن. زۆر ھۆكار تاقى كرانەو، بەلام ھىچچان نەيانتوانى مەرقەھە لە ئاسودەيىيە خۇشەيەكى دىزىخەيەندا بەھىلەنەو، زۆربەيان وەكو خوارەن و خوارەنەو مەدەيەى بى ھۆشكەر وان، كە بۇ چەند چەكەيەكى كورت مەرقەھە بى ئاگا دەكەن لە دىوارىيەكانى ئىمان، بەلام دواتر بەختەيەى وەكو نەشتەرىكى تىز رەيدەچەكەنەو پەى دەلەن: دابەزە، ئىمان شوپنى ئاسودەيىيە نىيە!

بەلەن ئەنەو

كام لەم ميوانە يەكەم ھەلبژاردنت دەبێت؟

خورما: ئەگەر يەكەم ھەلبژاردنت خورما بوو، ئارامی و قەناعت دوو سیفاتی جوانی کەسایەتی تۆن، تۆ لە مائەو وەکو کەسی يەكەم سەیر دەکرییت، پەرس و پەویژت پێ دەگەن، تەنانت لە دەروەدی مالیش حیکمەت و داناییت وادەگات ھاورێ و دۆستەکانت بۆ کاروبارەکانی ژانیان پەرس و پەویژت پێ بکەن.

ئامۆژگاری: تۆ کەسیکی زۆر دەبەخشیت، لە ھەمان کاتدا ھیچ شتێک لە کەس داوا ناکەیت.. ئایا ھەست ناکەیت ھەندێجار ئەمە سەتەمە لە خۆتی دەکەیت؟ کەواتە دوودل و نیگەرەن مەبە، ئاسایە ھەگەر ھەندێک لە پەویستیەکانت لە کەسە نزیکەکانت داوا بکەیت..

ھەرمی: ئەگەر ھەلبژاردنی يەكەمەت ھەرمی بوو، ھەمووان ھەست بە پۆح سوکی و خۆین گەرمی و میھرەبانیت دەکەن، زۆریک لە ھاورێ و دۆستان گۆی بۆ ئامۆژگاری و پۆحوونەکانت دەگەن، کەسیکی گەشبینی بە ژیان، ھیچ کات بۆ دەرووبەرت ناپوانیت، تەنھا بەشیوەکی ئەرینی نەبێت..

ئامۆژگاری: گەشبینی سیفەتیکی جوان و بەسوودە، ئاگاداربە ھەندێجار دەگۆرێت بۆ خەیاڵ.. واتە با گەشبینیت لە سنور تێنەپەرێت.

پرتەقال: ئەگەر پرتەقال ھەلبژارد: ئەوا زۆر گۆییبستی ئەم دەستەواژە دەبێت (تۆ کەسیکی زۆر پەخنە دەگریت!)

لەو باوەڕداین ئەم سیفەتەت لەووە سەرچاوەی گرتووە کە سیفەتی فزۆلی بەسەرتدا زالەو چاودێرییەکی وردی دەرووبەرت دەکەیت.. بە تایبەت بۆ کەم و کۆرییەکانیان..

ئامۆژگاری: ھەول بەدە ھەندێک لە سیفەتە ئەرینییەکانی کەسانی دەرووبەرت دەربخەیت، بۆئەو تۆمەتبارت نەگەن بەووی کە تۆ تەنھا خراپەکان دەبینی و چاکەکان نابینی..

مۆز: ئەگەر مۆز ھەلبژارد، ئەو سیفەتە زالە بەسەر کەسایەتیتدا لە روانگە زۆریک لە کەسانی دەرووبەرتەو، سستی، ساردو سەری، خۆین ساردی، ئەمەش زۆرجار راست دەردەچێت، ھەز بە پشوو دان و دانیشتن دەکەیت، وا ھەست دەکەیت تەمەلی ھیچ زانیکی نییە، لەو باوەڕدایت دانیشتن و تەمەلی یارمەتیت دەدەن بۆ بیرکردنەووی دروست و پۆحوون و قوولبۆنەو لە شتەکانی دەرووبەرت..

ئامۆژگاری: ئەگەر وا بزانیت بە خێرای کیشی لەشت زیادی کردووە تۆ لە ھەلەدایت، چونکە زیادبوونی کیشی لەش بە خێرای پوونادات، بەلگە بە ھۆی زۆر دانیشتن و سستی و کارنەکردنەو، بەبێئەووی ھەستی پێ بکەیت.. کیشت زیاد دەگات.

کەواتە گرنگی بە چالاک و وەرزشکردن بەدە، تا لە سستی و زیادبوونی کیشی جەستەت پزگارت بێت.

لە رێگە ی ئەم ھەلەسەنگەندەو دەتوانیت بە لایەنیکی کەسایەتیت ئاشنا ببیت، بە تایبەت تێروانیی کەسانی دەرووبەرت بۆ تۆ، بۆئەووی ھەلەسەنگەندەکەت دروست و سەرکەوتووانە بێت، پەویستە تەنھا لە ماووی یەک خولەکدا یەکیک لەم ميوانە ھەلبژیرییت، ميوەکان: (تەری، خورما، سیو، ھەرمی، شیلک، پرتەقال، کالەك، مۆز)..

ئەنجامەکان:

تەری: ئەگەر يەكەم ھەلبژاردنت (تەری) بوو، ئەو سیفەتە بە سەر کەسایەتیتدا زالە، چالاکییە، بەلام تۆ ھەستەکانت دەرنابەیت، ئەو ھەش بزانە کاتیکی ھەستەکانی ناخەت دەرنابەیت، وەکو ئەو وایە کە لە پشت شتیکەو خۆت ھەشارداو.. ھەز بە پەویەندییە کۆمەلایەتیەکان دەکەیت و چێژ لە تیکەلای جەماوەریت دەبینیت..

ئامۆژگاری: ھەندێک لە ھەستەکانت ئاشکرا بکە، بۆئەووی دەرووبەرت بە کەسیکی داخراوت لە قەلەم نەدەن..

سیو: ئەگەر يەكەم ھەلبژاردنت سیو بوو، تۆ کەسیکی ھەز بە کارکردنی زۆر دەکەیت و خاوەنی پشووێکی دوورو درێژی، ھەز دەکەیت ھەموو کارە قورسەکان بە باشترین شیو بە ئەنجام بگەیەنیت..

ئامۆژگاری: تۆ دان بە ماندوو بوونتدا نانیت، تەنھا مەگەر بۆ ماوہیەکی زۆر نازارت بدات و ناردەمت بکات.

شیلک: ئەگەر يەكەم ھەلبژاردنت شیلک بوو، خەیاڵ و بیرکردنەوکانت تەنھا بە شتەکانی چاودەرتەوہی، مائیکی خۆش، ئۆتۆمبیلی ناخە مۆدیل، باخیکی خۆش و دلگیر، گەشت، ئۆتیل، خۆت بەرارورد دەکەیت بە خەلکی، زیاد لە پەویست جوانییەکانت بۆ دەرووبەر دەردەخەیت..

ئامۆژگاری: خەلکی بە کەسیکی سادەو ساکار لە قەلەم دەدەن، بەرگری لە خۆت بکەو سیفەتە جوانەکانت دەربخە..

کالەك: ئەگەر کالەکت ھەلبژارد، تۆ نەک تەنھا کەسیکی چالاکیت، بەلگە تەنانت ناتوانیت یەک خولەک لە کاتەکانت بە ھیرۆ بەدەیت، تۆ لەو کەسانە کە دەتوانن لە یەک کاتدا زیاتر لە کاریک ئەنجام بەدەن، ئەگەر دوو چاری کیشە یەکیش بوویت، زیاتر لە چارەسەرێکت لا دەست دەکەوێت..

ئامۆژگاری: کەمێک پشوو دان و ھەوانەو پەویستە بۆ مرۆف، بۆئەووی بە خێرای لە ماوہیەکی کەمدا وزە توانا کانت لە دەست نەدەیت.

بالۆل و جونەيدى بەغدادى..

قوتاببەكەنى كە بىنپان پروخسارى مامۇستاكەيان زۇر تىكچووه،
وتيان مامۇستا بىنپىت كە ئەم پياوه شىتە، ئىدى لەو زياتر چاومروانى
چى لى دىكەيت؟

شىخ جونەيد وتى: پىئويستە گوئى بۇ قسەكانى پادىرىن، شىخ
جونەيد بە دواى بالۆلى ھەكىمدا رۇيشت، بەلام بالۆل ھەولى دا زياتر
دوور بىكەوتتەو، شىخ جونەيد دووبارە بانگى كىردەووتى: مەن
پىئويستەم پىتە تىكايە.. بالۆل گوئى: چ پىئويستەكت بە مەن ھەيە، خۇ تۇ
تەننەت ئادابى نانخوردن ھەسەكرىش نازانىت؟

شىخ جونەيد: وتى: مەن زۇر شت لە تۆو ھىرېووم..

بالۆل وتى: باشە ئايا ئادابى خەوتن دەزانىت؟

شىخ جونەيد گوئى: بەلئى، كاتىك نوپۇزى خەوتنەنمەن كىرد، زىكرەكانى
خەوتن دەخوئەنمەن جلى خەو لەبەر دەكەم سەرم لەسەر زەوى دادەنمەن
لەسەر لاي راست دەخەوم.. دووبارە بالۆلى ھەكىم لە قسەكانى شىخ
جونەيد رازى نەبوو، وتى: كەواتە ئادابى خەوتنىش نازانىت.. پاشان
دەستى بە رۇيشتن كىردەو..

ھەندىك لە قوتاببەكەنى شىخ جونەيد ويستىيان لە بالۆل بىدەن و
ئازارى پى بىگەنەن، بەلام شىخ جونەيد رىگەي نەدا، ئەو پىاويكى
زىرېوو، دوابەدواى بالۆل رۇيشتو وتى: مەن شىخ جونەيدى بەغدادىم،
ھىچ نازانم، تىكايە ھىرى ئەو شتەم بىكە كە تۇ دەيزانىت لەبەر خەو..
بالۆل راپوستا خەندەبەكى كىردو وتى: ئەو كاتەي بانگەشەي
زانانىت كىرد، مەن لىت دوورگەوتتەو، بەلام كاتىك دانت نا بە نەزانىتدا
ئەوا مەن ھىرت ئەكەم..

بالۆل لەسەر بەردىك دانىشتو داواى لە شىخ جونەيد كىرد لەسەر
ئەو بەردەي تەنىشتى دابنىشت، پاشان وتى: ھەموو ئەو شتەنەي
سەبارت بە ئادابى نانخوردن باست كىردن لاوھى بوون، بىنەماي
سەرھى نانخوردن ئەوھەي كە دەبىت بزانىت، ئايا خوارنەكەت ھەلە،
يان نا، چۈنكە نانى ھەرام سەدان ئادابى لەگەلدا باس بىكەيت سودى
نىيە، چۈنكە خوارنى ھەرام دل رەش دەكات.

شىخ جونەيد بەو ۋەلامە زۇر دلخۇش بوو، وتى: خەوئى گەورە
پاداشتت باتەو..

پاشان سەبارت بە ئادابى قەسەكرىن وتى: پىئويستە لە دلئىكى پالو
نەيتىكى بىگەردەو پىتو قسەكانت پىو رەزامەندى خەوئى گەورە بىت،
نەك ھىچ كەسى تر، پاشان لە قسەي بىن ھودو بىن سود دوورگەوتتەو،
چۈنكە قسەي بىن سودو بىن ھودە دەبىتە بەلاو نەگبەتى بۇ خاومەكەي
لە رۇزى قىامەتدا، ئەگەر بەو شىئودىيە نەبىت ئەو ئادابانەي تۇ باست
لئوھ كىردن، ھىچ سودىك بە خاومەكەي ناگەيەننىت..

شىخ جونەيد لەسەر بەردەكە ھەلەو بە ۋەنەي قوتاببەكە لەسەر
ئەزۇن لە خەمەتى بالۆلى ھەكىمدا دانىشتو وتى: ئەوھى تۇ ھىرت كىردم
پىش تۇ لە ھىچ كەسەم نەبىستتەو، پاشان دەستى بۇ بە سىگىيەو
گىرتو وتى: ئىستا ئادابى نووستەم پى بلى؟

بالۆل گوئى: ئەوھى تۇ گوتت خالە لاوھىكەكانى نووستن بوو، خالى
سەرھى نووستن ئەوھەي كە دلئت خالى بىكەيتەو لە خۇشەويستى دونىاو
لە ھەسودى ئىرەيى، لە رىقۇكىنە بەرامبەر موسولمانان، زىكرى يادى
خودا بىكەيت تا ئەو كاتەي چاومەكەت دەچىتە خەو..

پاشان بالۆل ھەستاو شىخ جونەيد ويستى دەستەكانى ماچ بىكات..
پىي وت: تۇ ھەقو راسىتت ھىر كىردم، داواكارم لە خەوئى مەھرەيان بە
باشرىن شىو پاداشتت باتەو..

جونەيدى بەغدادى يەكەك لە زاناو شارمزاو كەسە بەناوبانگەكانى
شارى بەغداد بوو، رۇزىكىان لەسەر زارى قوتاببەكەكانى سەبارت بە
ناكارو قسە نەستەھەكانى بالۆل ھەندىك شتى بىست، جونەيد پىرسى:
ئەو بالۆلە كىيە؟

ھەندىك لە قوتاببەكەكانى وتيان كەسەكى سەرگەردانە، ئەو شوئىو
چىگەيەكى دىارىكرىو نىيە..

جونەيد وتى: ھەزەكەم چاوم پىي بىكەوتت، تىكايە بىرۇن بزانن لە
كوئىيەو بانگەيشتى بىكەن بۇ لام، تا كەمەك قسەي لەگەلدا بىكەم، چۈنكە
مەن لە بارى ئەوھەو زۇر شتى سەرىو سەرسوھىنەرم بىستتەو..

قوتاببەكەكانى شىخ جونەيد ھەموو كۆلەن كۈچەيەك لە ناو شاردا
گەپان، بەلام لە ھىچ شوئىك نەبوو، لە كۆتايىدا لە دەرەھى شار
دۇزىيانەو، پىيان گوئى: كە مامۇستاكەمان دەپەوتت چاوى بە تۇ
بىكەوتت..

بالۆلى ھەكىم گوئى: ئەگەر ئەو پىئويستى بە مەن، دەبىت ئەو بىت
بۇ لاي مەن..

كاتىك ئەم ھەوالەيان بە شىخ جونەيد گەپان، وتى: ئەو راست
دەكات، دەبىت ئىمە بىرۇن بۇ لاي، شىخ جونەيدو قوتاببەكەكانى بە
رىكەوتن بۇ لاي بالۆلى دانا، لە ناومراستى بىابان چاويان بە بالۆل كەوت،
سەرى خىستتەو سەر بەردىك بو بىرى لە چوار دەورەكەي دەكرەو..

شىخ جونەيدو قوتاببەكەكانى سالويان لە بالۆلى ھەكىم كىرد، بالۆل
ۋەلامى دانەمو ھەلە لە تەنىشت مامۇستاۋە دانىشتو پىرسى تۇ كىي؟
ئەويش لە ۋەلامدا گوئى: مەن جونەيدى بەغدادىم.. وتى: ئىشت
چىيە؟ شىخ جونەيد ئامازەي بۇ قوتاببەكەكانى كىردو وتى: كارى مەن
پەروەردەكرىن رىنمەونى كىردى مەقەكانە..

بالۆل بە خەندەو وتى: ئەگەر تۇ مامۇستاۋە شارمزا، ئايا ئادابى
نانخوردن دەزانىت؟

شىخ جونەيد زۇر بە مەمانەو وتى: (سەرەتا بە ناوى خودا
دەست پىدەكەم، لەبەردەمى خۇمەو دەخۇم، ھىواش ھىواش نانخورم،
پاروۋەكە دەخەمە لاي چەپى دەمەو بە ھىواشى دەچوم، سەرى
خوارنى دەورەبەرم ناكەم، دواى تەواوبوون سوپاسى خەوئى گەورە
دەكەم، دەستەكانىشەم لە پىش نانخوردن دواى نانخوردن دەشۇرم..)

بالۆل ھەستايە سەرىو گوئى: مامۇستا چۇن رىنمەونى خەلكى
دەكەيت، لە كاتىكدا تۇ ئادابى نانخوردن نازانىت؟

شىخ جونەيد بە ۋەلامەكەي بالۆلى ھەكىم سەرسام بوو،
قوتاببەكەكانى گوئى: خۇت بىتاقەت مەكە ئەو پىاويكى شىتە، بەلام
شىخ جونەيد بىروى بەو قسەيە نەكرى، لەو بىروايەدا نەبوو كە ئەو
شىت بىت.. بالۆل رۇيشتو ئەوانى جىھىشت، شىخ جونەيد بانگى كىرد:
تىكايە مەن پىئويستەم پىتە.. بالۆل ۋەلامى دايەو: باشە ئەگەر تۇ ئادابى
نانخوردن نازانىت، ئايا ئادابى قسەكرىن دەزانىت؟

شىخ جونەيد وتى: بەلئى، (تەنھا بە ئەندازەي پىئويست قسە
دەكەم، قسەي نەبەجى ناكەم، ئەگەر قسەم بۇ خەلكى كىرد بە ئەندازەي
تواناى زىرىان قسەيان لەگەلدا دەكەم، بانگيان دەكەم بۇ رىگەي
خودا پىغەمبەرەكەي (سەلامى خەوئى لىبىت).. ھىشتا قسەكانى تەواو
نەكرىبوو.. بالۆل دەستى كىردەو بە رۇيشتن، قوتاببەكەكانى شىخ جونەيد
بانگيان كىرد چاومەي بىكە با مامۇستا قسەكانى تەواو بىكات، بالۆل ناۋرى
دايەمو وتى: بۇم دەرەكەوت تۇ ئە ئادابى نانخوردن دەزانىت، ئە ئادابى
قسەكرىن، ئىدى چىت لە مە دەوتت؟

بهشی دووهمو
کوتای

ریدلریک نه گهل سرنوسرد

نهم ریگایهش ریگای تاریکو تهوموزای ههلسهفهکانی زادهی بییری مرقفهکان نییه!

بهلکو ریگای نورو بهسیرمه، مرقف به ریگایهکی نورانیو موستهقیما ههنگاو دهنیت، بهرو لوتهکی بهرزی مرقفایهتی خوی ژیانیکی بهرزو فره راهی ههنگاو دهنیت.

* ههلبهت بۆ نهم مهبهسته دهییت زور له مرقفهکان نزیکن، نههشه به روونی دیاره له ههنگای بهریزتاندو له گۆفارهکه دا دهنگی داوتهوه، چۆن بتوانین بهو شیوهیهی بهریزتاندو دهلین له مرقفهکان تریک ببنهوه، نایا نههه کاریکی نهستهه نییه؟!

نهم کاره لای زور کسه نهستهمه، بهلام له راستیدا زور ناسانه، چونکه نههه داواکاری ناخی مرقفهکان خویانه!

دهکریت نهم وتهیم نامۆ بییت، نهههه له خویدا بهربهستیکه بۆ زیت نهستهمیوونی کارهکه!

بۆ نهم کاره من دروشم کرانهومیه به رووی ههموو سنورهکاندا بۆ شکاندن سنورمکان، ههموو بۆچونهکانیشم لهو ریگایهوه سهرچاوهیان وهرگرتوه که "سروشتی خودایه".

هیوادرم نهم وتهیمشم دووباره نامۆ نهییت!

نهو بنهمایه که من دهیکمه خالی دهستپیکردن و کارکردن به راکشای دهلیم ناینی بیروزی ئیسلامه، تاییدا من به رزترین و راقترین نمونهی مرقفو ژیارو شارستانییهت دهبین! بهلام بهداخوه نهم

راستییه نهک نهیارهکان، بهلکو ههنگرانی نهم ناینهش نایبینزو ههستی بیناکه، بۆیه تا ئیستا دهکو پئویست نهتوانراوه بهرجهسته بکریت!

من له نایهتی ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (١٧) دهو فیریووم که دلم هیندهی نهخشه زهوی فراوان بییت، تا جیکای ههموو

مرقفهکانی تیدا بیتهوه، بیرو خوشهویستی بهزهیم به ههموویان بهخشم، دهکو گوتم: بیتهوهی سنورمکان بشکینم.

من دهکو "نهطهس" ینک خۆم دهبینم که نهخشه ههموو جیهانی

* ئیوه بریار به شوژیکی فیکری بهروهمهیی دهمان، دهکو جهانبهت ناماوهشت پیکرد، دهکریت بزانیین لهسهر چ بنهمایهک دامهزراوه به چ شیوازیک دهتوانیت تاکی کورد دروست بکات؟

- پێش نهوهی بیهه سهه وهلامی پرسیارهکه دهلیم: کهورترین شوژش نهو شوژشهیه که له ناخو هزری مرقفهکانهوه دهستپیکردو له ناسینی مرقفهکانو رۆچوون به ناخی خویاندنا سهرچاوه وهردهگریت، چونکه تا زیاتر مرقف له نهینییهکانی بوونو بوونهوه شارهزاتر بییت، ناسانتر دهتوانیت جلهوی ژپانی خوی بگریته دهستو له ماناکانی ژپان تیگیات.

بۆیه له دیر زهمانهوه ههموو ههلسهفهکان ههولی رۆچوونان له ناخی مرقفهکاندا داوه ویستوویانه بگههه جیهانی رۆچو نهودیوی ماددهوه "میتافیزیکا"

وهلی جیهانی رۆچ، به رۆچ ئاشکرا دهکریتو مادده ناتوانیت ماومرای خوی دهریخت، سنوری عهقل کهوشههاندرو ناتوانیت جیهانی بۆ کهوشههانی رۆچ تهی بکات!

به بروای من تاکه ریگایهک بۆ گهیشتن به رۆچو نهودیوی سنوری مادده "سروشتی خودایی(وحی)" یه، دهییت سهبارته به رۆچ له خودای رۆچ بهرسین، نهک له ههلسهفهیهک که زادهی عهقلی ماددی مرقفه ﴿وَبَشِّرِ هَٰؤُلَاءِ مِنَّا الْوَجْهَ الَّذِي لَمْ يَرْزُقْهُمْ مِنْ قَبْلِهِ ۖ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ (٥٥)
الإسراء.

عالمه می غهیب تهنها به عالمی غهیب شههاده ئاشکرا دهکریت: ﴿عَلِيمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ ۚ أَمَّا ﴿٥٦﴾ إِلَّا مَن ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ (٥٦)
الجن.

کهواته: خوداوهند هیچی له غهیب بۆ بهندهکان ئاشکرا نهکردوه، تهنها نهوهند نهییت که به ویستی خوی بهشیک له روپووشی غهیبی بۆ پهیامبهران ههلمالیوه به سروشی خوی!

کهواته له وهلامدا دهلیم: من لهو ریگایهوه دهمهویت به ناخی مرقفهکاندا رۆ بچمو رۆحیان بدوینم.

* چين ۋە ھەلۋىستانى ۋە مېزۋى بېرىدار سەرنىچان راكىشاۋىت؟

ژيانم ۋەگەل بېرىدار پېرە لە پازو ھەلۋىستى جوان، بەلام چەند ھەلۋىستىك كە زۆر پېيان شادبووم ھەمىشە لە يادىم.

- ھەلۋىستى زۆرىك لەوانى كە لىمان نىزىك دەبنەو ۋە تىكەلمان دەبن دەلېن؛ ئىستا دەزانىن كە ئەۋەدى دەبنوسن لە واقىقى خۇتاندە بوۋى ھەيە! ئەۋەدى دەلېن ھەرنەمەش دەكەن! نەمەش بۇ ئىمە بېرنامەيەكى بەرزە!

- دىكتۇرىيەك لە پېشانىگى ھەلۋىستى نىۋەدەلۋىتى كىتىدە گوتى: لە مائەۋە ژمارەگانى بېرىم لە ژىر قورنەكەدا دانائە، بە مىندالەكەم دەلېن، ئەگەر كاتتان ھەبوو، يا قورنەكە بىخوتىن، يا بېرىم، خۇتەن بە ھىچى دىيەۋە سەرقال مەكەن.

ئەم وتە زۆر گەۋرە بوو، تەزۋۋى بە رۇخىدا ھىنا.

- مامۇستايەك گوتى: ئىۋە ناتانەۋىت مۇۋەكەن بىكەن بەۋەدى كە خۇتەن دەتەنەۋىت، بەلكو بە ھەموو مۇۋەكەن دەلېن؛ چى دەبىت بىبە، بەلام مۇۋەكەن سەركەۋتوبە.

- كارمەندىكى خىزمەتگۇزارى كۆمپانىيەك زۆر بە سادەدى گوتى: ئىۋە خەلگى بە ھىچ لايەكدا پاناكىش!

* ئەۋە نوۋسەرەنەي لە بېرىدار دەبنوسن، تايەتەن بە گۇۋارەكە، ياخۇد كەسانى ئاسايىن، ناپا تا ئىستا دەستگىرۋىي كەستان كىرەۋە بۇ نوۋسەن؟

دەستە نوۋسەرەنەي بېرىم، بە زەخمەت لە پەنچەگانى دەستىك تىدەپەرىت، زۆربەي نوۋسەرەنەي بېرىم نوۋسەرەنەي گەنج لاۋو زۆرىان بە ھاندانى بېرىم دەرگا بۇ ۋالاكردن بۇيان، نوۋسەرەنەي باشيان لى پەيدا بوۋە!

ئىمەش ھەرناسايىن، ۋەكو نوۋسەرەنەكەمان، گەۋرەي خۇتەنە، كە بېرىم ستافەكەي بە ناسايى دەزان، ئىمە تەنە كارە ناسايەكەمان بەشۋەيەكى ناۋازە ناسايى ئەنجام دەدەين، بۇيە جىگى سەرنىچى ھەموۋانىن.

دەرگاۋ ۋالاپە بۇ ھەر نوۋسەرەنەي لاۋ، كە دەپەۋىت، يارمەتى بەدەين، ھىچ نوۋسەرەنەي گەۋرەش بە گەۋرەي لە دايك نەبوۋە! لەبەرنامەدايە خولى تايەت بە نوۋسەن بىكەنەۋە، خۇدا ياربىت.

* دوا ۋەتە بۇ خۇيەنەرەن؛

تەكەتەن لىدەكەم كارىكەن، بىخۇيەنەۋە، پۇۋانە چەندىن كاتىرە بۇ خۇيەنەۋە تەرخان بىكەن، بەۋە كارە گەۋرە دەبن، عەقۇل ناۋەزەتەن كامىل دەبىت، ھەزاران كىلىتان بۇ دەرگاۋ ژيان ۋە بىخەۋەرى دەستەكەۋىت، سەرچاۋە ھەموو ماريەتەك كىتەبە، تا ئىستا ھىچ ئەلەرناتىفەكى تر نىيە جىگەرەۋەي بىت.

پەرە بە تۋاناي نوۋسەن ۋە قەسەردەتەن بەدەن، ھەزاران ھەزار چاۋەرۋانى ئىۋەدە، ئىمە نامادەي ھەموو يارمەتەندىكىن. ۋەرنە پىشەۋە خامەكانتەن ھەلگەن لاپەردەگانى بېرىم بىخەشەن، ئىۋەي گەنج لاۋو خاۋەنى تۋاناي ۋەزىيەكى گەۋرەن، چىدى لە چاۋەرۋانىدا مەمىنەۋە!

ژيان بە كارىكەن ۋە ھەلۋەن نامانچى بەرزو بىلەنەۋە خۇشە تا بىخۇيەنەۋە، تا كارىكەن، تا ھەلۋەن، تا خىزمەت بىكەن، ئىۋە ھەر گەنج لاۋو بۇ ھەتتا ھەتتا نەمرەن.

ئەۋە تەمەلۋى بىكارى ۋە بىرنامەيى بى نامانچىيە، مۇۋە لە گۇرى لاۋىدا جۈانە مەرگ دەكات.

تېيىنى، بېرىن ئەم قەۋمۇدەيە لە ژمارەي رابىرەۋەدە بەھەلە نوسراۋو: «لا تەرھوا البىنات؛ قانەن المۇنسات الغالىات»..

لەسەرە بە ناۋو ۋەشكانى ۋە جۇگرافىيا ۋە سەدان ۋەلەتەۋە، بەلام ھەرگىز ناھىلىت سەنۋەكەن تىكەلېن با بە دىۋارىكەۋە ھەلۋاسرايىت، يا تۇپى سەرمىزىك بىت بە دەست مامۇستاي خۇيەنەكەۋە نالوگۇرى پى بىكرىت. ئىمە دەبىت بىبىن بە يەك لاشەۋ «كىمەل الجىسد الواحد» يەكترەمان خۇشبوۋىت بى سەنۋ «ولا تۇمناۋا حتى تحابوا» خۇشەۋىستى بى سەنۋەمان بۇ ھەموو جىيەنە بى جىۋاۋى رەگەز، بى ھىچ مەبەستىكى تايەت، تەنە بۇ گەشەن بە ھەلۋەتى ئىمان، بۇ گەيەندى پەيامى مېھرو سەرفەزى ۋەۋىنى پاستەھىنەي خۇدايى، ئەمەجۇرە خۇشەۋىستىيە مولى ھەموو مۇۋەكەنە، دەبىت ھەموۋىان بەشيان ھەبىت، ئەمە جىيەنى رۇخ ۋە پەۋەندى رۇخەكەنە، بەلام كاتىك خۇشەۋىستى مەسارىكى ترى دەبىت، مەسارى ماددى گەشەن بە غەرىزەۋ داۋاكارىيەگانى جەستە، ئەۋە كات ئىمە دەبىت بە دەستور بىبىنە مولى يەك كەس، ئەم بىرۋەكەيە پىش مەن ئەدىبى گەۋرە مىسرى «مىصطفى الرافعى» بە قەسەۋە ھەۋسەرگىرى لە ئىسلامدا گۇزارى لىۋە كىرەۋە، دەلېت، لەم پەۋسەيدا خۇداۋەندە دەپەۋىت جەۋىانىيەتى ئىنسانەكەن لە دوۋ كەسدا سەۋەردار بىكەن، كەۋاتە ئىمە جەستەمان مولى خۇمان ۋەكەسە بە پىي رىۋى ۋەسەمىكى تايەت، ئەۋەش زەۋەرىتىكى ژيان ۋەزىندەگى بەرەۋەمبۇنى دىنەيە، بەلام لايەنى مۇۋىي ئىنسانىمان بۇ ھەموو جىيەنە، ئەۋەش دىۋى پاستەھىنەي مۇۋە ۋەۋەدە گەۋرەي مۇۋەكەن دەردەكەۋىت، ئىمە لەسەر بىنەماي باۋەر ھەموو باۋەردارەمان خۇشەۋىت، بى سەرنەجەن لە رەگەزەۋ جۈانەۋ دەۋەمەندى ۋەلەۋاپە، نەك ۋەكو ھەندىكە تەنە ئەۋە دىۋى ۋەۋە ئىنسانىيەكە دەبىن. كاتىك مۇۋەكەن دەزان خۇشەمان دەۋىن، بى ھىچ مەبەستىكى ماددى ھەزىكى نازەلى ئەۋە كات مەنەمان پىدەكەنەۋ بە رۇخمان ئاشنا دەبن.

* زۆربەي خۇيەنەرەن دەپەرسەن؛ نازانين چى ھىزەۋامان لى دەكات ھەست بىكەن بېرىم بە ناخىكى پاكەۋە دەنوسىت، لەگەل رۇخماندا دەۋەت؟ چۈن دەتۋان لە دەرگاۋ دىلەكەمان بەدەن پىش چاۋو گۇ؟ نازانين چۈنە ھىندە مەنەمان بە بېرىم؟ دەلېن ئىمە لەم رازە سەرسامىن!!

ئەۋە ئىمە نىن ئەۋە مەنەيە دەبەخىشەن، ئەۋە خاۋەنى ئەۋە رىۋازو بەرنامەيەكە كە ئىمە كىرەۋەمانە بە چىرى پىگانە، شىخى گەيەلانى دەلېت؛ ۋە لە زار بىتەدەر بەر گۇۋ دەكەۋىت، بەلام ئەگەر لە دىۋە بىتەدەر دەجىتە نىۋە دىلەن.

ئەمەۋ خەلگى تىدەكەن، زۆر زۋو دەتۋان كەسانىكە تەمسىل دەكەن لە كەسانىكە بەۋەپەرى پاستىگۇيەۋە دەۋى، لە يەكترى جۇدا بىكەنەۋە! سالانكى دۋورۇ دىزە مەنەيە لە دىل ئىۋە دىۋەكەۋە، كە ئىمە جىگە لە بىخەۋەرى سەرفەزى سەربەرزى مۇۋەكەن ھىچ مەرامىكى تەمان نىيە! * دەلېن پى دەجىت بېرىم ستافىكى گەۋرە ھەبىت، داھاتىكى باشى لە پىشت بىت، كە تا ئىستا يەك مانگ دۋانەكەۋەۋە لە كاتى خۇ! مەن ئەۋەندەي باۋەر بە ھىزە مەنەۋەيەكە ھەيە، ئەۋەندە باۋەر بە ماددە نىيە، ئەم كارەي ئىمە دىكەن پەرە ناتۋىت بىكەن، بە پەرە ناتۋىن دىل خەلگى بىكەن، مەنەيە لەلا دىۋەست بىكەن، خۇشەۋىستىيان پى بىرۋەشەن!

بېرىم تا ئىستا يەك كارمەندى «متفرغ» نىيە كە سەربەخۇ كارى گۇۋارەكە بىت لە ھەموو كوردستاندا!

بەندە كە سەرنوسەرم ۋەپرى ئەم كارەم كە بە گەۋرەترىن كارەكەنى دەزانم، مامۇستاي زانكۇم، مامۇستاي مەگەۋەم، خۇيەنەكەۋە دىكتۇرام، ئەۋە ۋەپرى كارۋەبارى ژيان ۋە پەۋەندىيە كۆمەلەيەتەكەن خۇيەنەۋە نوۋسەن، كەنەم دۋانەيەن زۆرترىن كاتىيان پى دەدەم!!

ھەموو ئەۋە خۇشەۋىت بىرەنەي تىرىش ھەۋەمان، بۇ نەۋەنە بەرۋەۋەرى نوۋسەن بەنەيەن مامۇستاي ھۇتەخەنەيە، نىۋەۋە تا عەسەر لە بېرىم، لەۋەۋە تا شەۋى خۇيەنەكەۋە زانكۇيە!!

سەرجاۋە سەۋەكى دارايى بېرىش ۋەكو چەندىن جارى گوتۋەمانە تەنە جەنەبى خاۋەن ئىمتىازە، كە تەنە ئىمەيەن ھەست بە بەرەكەتى ئەۋە پەرمە دەكەن، دىلەيەن دەستى پاكە ھەستى پاكە خامەي پاكە پولى پاك؛ جىيەنەكە لە پاكە بىگەردى دىۋەستەكە كە ئىستا ئىۋە سەرسام كىرەۋە!

چۆن دەبىتە مامۇستايەكى سەر كە وتوو

دووم: توانای مامۇستا لە نامادەکردن و روژاندنی خویندکاران بۆ دەستپیکردن بە وانەوتنەو:

پێویستە لە سەرەتای دەستپیکردنی هەروانەپەکیدا مامۇستا هەولی نامادەکردن و روژاندنی خویندکارانی ناوپۆل بدات، بە جۆریك سەرنجی خویندکاران بۆ لای وانەكە ڕابکێشێت، بۆ بەدەستەینانی ئەم توانایە لەلایەن مامۇستاوە چەند ڕێنماییەك دەخەینەرۆو:

۱- بۆ روژاندنی خویندکاران و سەرنجراکێشانیان پرسیاریك دەربارەى بابەتەى وانەكە ئاراستەى خویندکاران بکە، بە مەرجێك خویندکاران زانیارییان دەربارەى وەلامی ئەو پرسیارە هەبێت، بۆنەوێ لە ڕێگەى ئاوا پرسیاریكەو خویندکارەكان بێدەنگ ببن و سەرنج بە وانەكە بدن.

۲- خستەرووی كۆرتە فێلمێك و پرسیارێك دەربارەى زانیاریەكانی نۆی ئەو فێلمە كە تاپەتە بە وانەكەو.

۳- لە ڕێگەى قەسەپەكى خۆش، یان گێڕانەوێ نوكتەپەكەو بۆ خویندکاران پاشان مامۇستا داوا لە خویندکاران بکات ننجای كاتی وانەوتنەوێ دەبێت ماف بە هەمووشتێك لە كاتی خۆیدا بدرێ.

۴- خویندەوێ هەوالێك لە پۆژنامەپەكدا، یاخود رووداویكى كۆمەلەپەكەو كۆرتە بە تەوێرێ گەتوگۆی وانەوتنەو لە كاتیكدا ئەو رووداوە پەيوەندیدار بێت بە بابەتەى وانەكەو.

تێبینیەكى گرنگ:

هەندێ لە مامۇستایان زاراوێ (پێشەكى) لە جێى زاراوێ (نامادەکردن، یان روژاندن) لە پلانى وانەوتنەویدا بەكاردهێنن، ڕەنگە گرتە لە بەكارهێنانى زاراویدا نەبێت، بەلگەو گرتە لە جۆنەتە دەستپیکردنی وانەوتنەوێ، چونكە هەندێ لە مامۇستایان پێیان وایە كە دەستپیکردن بە وتنەوێ وانەپەكى نۆی بە ئاراستەکردنی چەند پرسیاریك دەبێت دەربارەى بابەتەى وانەى پێشوو، بەلام لە راستیدا دەستپیکردن بە وانەى تازە پێویستى بە پێشەكى تازە هەمە دەربارەى بابەتێكى نۆی، بۆنەوێ لەم ڕێگەپەو خویندکاران نامادەپێكێن و پوڕۆتێرن بۆ پێشوازی و گوێگرتن و بەشداریکردن لە بابەتێكى نۆیدا، كاتی گونجايیش بۆ ئەنجامدانى ئەم كارە پێنج خۆلەكى سەرەتای هەر وانەپەكە.

سێپەم: لێهاتویى مامۇستا لە بەكارهێنان و سوود وەرگرتن لە نامەزەكانى خێركردن:

لێكۆلینەو پەرۆردەپێ و زانستپەكان دەریانخستو كە خویندکاران بە كاتێكى زووتر و زانیاریەكى زیاتر فێردەبن، ئەگەر هاتوو لە وانەوتنەویدا نامەزى فێركاریان بۆ بەكارهێنرا، هۆكارى ئەمەش دەگەرێتەو بۆ ئەوێ كە لەم جۆرە وانەدا زیاد لە هەستەوێرىكى خویندكار لە وەرگرتنى زانیاریدا بەكاردەهێنرێ، بە تاپەتەى ئەگەر هاتوو هەردوو هەستەوێرى بێنێن و بێستەن پێكەو بەكارهێنرێن، بۆنەم مەبەستەش پێویستە مامۇستا هەولى دابینکردنی نامەزەكانى فێركردن بدات و ئامانجەكانیشى لەبەر رووناكى نامەزە فێركاریەكاندا دابڕێژێ، هەروەها هەولێدات بە باشترین شێو بەكاریان بهێنێ بۆنەوێ زۆرتین سوودیان لێوەرگیرێت لەوانەوتنەویدا، جۆرەها نامەزى فێركردن لە وانەوتنەویدا بەكار دەهێنرێت لەوانەش: سەبوورە، وێنەى جیگێرو جولاو، نامەزى فیدێو بۆ

لێدانى فێلمى فێركارى، نامەزى تۆمارى دەنگى، كۆمپيووتەر و ئىنتەرنێت، نامەزەكانى نۆی تاقىگە زانستپەكان بە هەموو جۆرەكانىپەو، كەلوپەلى وەرزشى بە هەموو جۆرەكانىپەو، كەلوپەلى وانە هونەرپەكان... و هتد. چەند ڕێنمایی و ياسایەكى گرنگ بۆ ئەو مامۇستایانەى كە دەیانەوێت بە بەكارهێنانى نامەزەكانى فێركردن زیاتر زانیارى بە خویندكارەكانیان بپەخشن:

۱- پێویستە مامۇستا ئەو نامەزە فێركاریە هەلێرێت كە لەگەل ئامانجى وانەوتنەوێكەیدا پەكدەگرتەو، هەروەها پێویستە ئەو نامەزەى كە مامۇستا بەكاریدەهێنێت لە وانەوتنەویدا لەگەل ئاستى تەمەن و قۇناغى خویندنی خویندکاراندا بگونجێت، چونكە هەندێجار بەكارهێنانى نامەزى فێركارى دەبێتە هۆى ئالۆتێركردنی وانەوتنەو لە جیاتى ئاسانکردنەو، ئەمەش بە هۆى ئالۆزى گرانی لە نامەزە فێركاریەكەدا.

۲- بەكارهێنانى نامەزى فێركارى دەبێت لە كاتو شوێن و بابەتەى خویندنی پێویستدا بێت، هەروەها لە جوارچێوێ ستراتیژىتەى وانەوتنەویدا، چونكە مەبەست لە بەكارهێنانى نامەزە فێركاریەكان بەدیهێنانى ئامانجى وانەوتنەوێە نەك بۆستایشكردن بەكارهێنێرێ و پوێرێ فلان و فیسار مامۇستا نامەزى فێركارى لە وانەكانیاندا بەكاردهێنن، تەنیا بەكارهێنانى نامەزى فێركردن نیشانەى سەرگەوتووێ مامۇستا ناكەپەن لەوانەوتنەویدا، بەلگەو پێویستە مامۇستا ناوێناو هەلسەنگەند بۆ خویندکاران بکات.

۳- پێویستە مامۇستا لەبەكارهێنانى نامەزە فێركاریەكاندا كارێك نەكات بپێتە هۆى ئەوێ زانیارى زیاد لە پێویست بەسەر خویندکارانەو كەلەكە بکات، چونكە ئەم كارە دەبێتە هۆى ئەوێ خویندکاران توشى بپێرلای بپنەو و نەتوانن سەرچەم زانیارى وانەكە وەرگیرن، ئەمەش وادەكات زيانى بەكارهێنانى نامەزە فێركاریەكان زیاتر بێت لە سوودەكەى.

۴- پێش دەستپیکردن بە وانەوتنەو پێویستە مامۇستا هەستى بە تاقىکردنەوێ نامەزە بەكارهاتووێكان بۆدانیابوون لەوێ ئەو نامەزە كاردەكەن، یان نا، بۆنەوێ لە كاتى وانەوتنەویدا توشى گرتە نەبێت و لە ئەنجامدا بپێتە هۆى ئەوێ كاتى وانەكە بەفێرپێرێت.

۵- هەندێجار خستەرووی زانیارى لە ڕێگەى نامەزە فێركاریەكانەو دەبێتە هۆى تێگەشتنى هەلە لای خویندکاران، بۆ نمونە ئەگەر هاتوو لە خستەرووی وێنەكاندا قەبارەو جۆنەتەى خستەروو لەبەرچاوەنگیرێ، ئەوا ڕەنگە ئەو خویندكارە واتپێگات كە قەبارەى كەنغەرو فیل وەكو پەك وایە.

۶- بەكارهێنانى سەبوورە: نوسىنى ناوینشانى تاپەتەى بەوانەو بەروارى پۆژو سالى لەسەر وێ سەبوورەكەو لەسەرەتای هەموو وانەپەكدا، دابەشكردنى سەبوورە بۆدووێش، یان زیاتر، بەشێكان تاپەتەى بكێ بە زانیارى بپێرێ كە گرنگەكانى وانەكە، بەشەكانى تریش بۆ شێكردنەوێ زانیاریەكان و نوسىنى وەلامى خویندکاران و... هتد. گرنگە مامۇستا لە بەكارهێنانى سەبوورەدا هەلە ڕێنوسى نەكات، چونكە هەر نوسىنێك كە دەنوسرێتەو سەرچەم خویندکارانى ناو پۆلەكە دەبێنن، هەروەها نوسىن و ئەو وێنەى دەخێرێت ڕوو لەسەر سەبوورە ڕوون و دیارین.

پالئەرەکان پېۋیستی ژيانن

ھەربۇيە ھەكىمەكە داۋاي لە گەنجەكە كرد كه لە نزيكەوه سەپىرى سەتلە ئاۋەكە بكت، گەنجەكە ھەمان كارى كرد تانەۋەدى ھەكىمەكە بە ھەردوو دەستى پالى بەسەرى گەنجەكەۋە نا بۆ ناو سەتلەناۋەكە، تا نزيكەى يەك دەقىقە گەنجەكە جۈلەيەكى ئەوتۇى نەكرد، بەلام زۆرى نەبرد ھەولدانى بۆدەرھىنانى سەرى لە ئاۋەكە دەستى پىكرد، تانەۋەدى ترسى خنكانى بۆھات ھەربۇيە ناچار بوو ھەموو ھىزى خۆى بەكارھىنا تا سەرى لە ئاۋەكە ھىنايە دەرەۋە، دواى ھەلگىشانىكى ھەناسەيەك بە تۆرەيەۋە بە ھەكىمەكەى وت: (دەزانى چىت كرد؟)، ھەكىمەكە بە ھىمنى وتى: (چى لەو ئەزمونە فېربويىت؟) گەنجەكە وتى: (ھىچ فېرنەبووم)، پاشان ھەكىمەكە پووى كردە گەنجەكە وتى: (نا كۆپم زۆر شت فېربويىت، لە خولەكى يەكەمدا ويستت سەرت لە ئاۋەكە دەرپەيت، بەلام پالئەرى پېۋىستت نەبوو بۆنەم كارە، دواتر لە ھەول بەردەۋامبووى ھەتا مەترسى پووى تىكرىدەتو ناچاربووى ھەموو ھىزىت بەكارپەيتىت بۆ رزگاركردى خۆت، سەرگەوتتت بەدەستەيناو ھىچ ھىزىك نەيتوانى رېت لىبگريت.

بىگومان ئەگەر ھەزەكانى ئىمە بىنە پالئەرىكى ناوا بەھىز نەك ھەر ھىچ ھىزىك ناتوانىت پىمان لىبگريت، بەلكو ھەموو ھىزىك دەپتە پىشتىوان و يارمەتيدەر بۆ سەرگەوتت، پالئەر كاتىك پىسى دەوتريت پالئەر كە لە مرۆفدا بووبىتە ماخۆلان ھەموو چاكردەنەۋە چاۋ نوقاندنىكى خەون بېت بۆ بەدەپەينانى، ئەو كاتە پالئەر بزوئەنەرى ماكىنەى ژيانە سوتەمەنى بزوئەنەركەشە. بېھىنەرە پىش جاۋى خۆت مرۆفك ناتوانىت بىرواتو دوو كەس دەستيانگرتوۋە ھاۋكارى دەكەن، ئەگەر لەو كاتەدا سەگىك دوايان بگەۋىتو پىيان بوەريت، ئەوا بىگومان ئەگەر باشتەر لە كەسە ساغەكان رانەكات وەك ئەوان ھەولەى خۆى دەدات، ئەو چى گۆرا لەو مرۆفەدا؟ بىگومان ھەر نەخۆشەكەى كەمىك بەر لە ئىستايە تەنھا پالئەرىكى بۆ دروستبوو.

بۇيە زۆر پېۋىستە پىش ئەنجامدانى ھەر كارىك بزائىن لە پىناۋى چىدا دەپكەينو بە بەجىگەيانەندو ھاتەندى ئەو خەونو خولياۋ ئاۋاتەو گەشتن بەو ئامانچە چى دەسكەوتو سودو ھازانچو بەرھەمىكەن دەستدەكەۋىت، بوونى ئەو پالئەرە واما لىدەكات كە ئەركەكانمان زووترو باشترو ئاسانتر جىبەجى بگەينو لە سەختىيەكانىشدا خۆراگرترو بەردەۋامترو بەھىزترىينو سارد نەبىنەۋە بەردەۋامبىن تا دەگەينە ئەو ئاۋاتەى ھەمانە، ھەروەھا پېۋىستە بزائىن چۆن ھانى ھاۋكارو ھاۋسەرو مەندالەكانىشمان دەدەين بۆ ئاراستەكرديان بەشئىۋەيەكى دروست بەردو ھىنانەدى ھىواكانيانو بەردەپىشبردنو راپەراندنى ئەركەكانيان بەشئىۋەيەكى باشتەر، پىرۆسەى ھاندان رۆللىكى باش دەگىرپىت لە بەردەپىشبردنى دامەزراۋە دەزگاكانىشدا بە جۆرىك كە كارمەندەكان ھەولەدەن بە جۈانتىرىن شئىۋە خزمەتى دامەزراۋەكە بگەن و داھىنان بگەن لەكارەكەياندا. ھەر وەك دەكرىت پالئەرەكانمان ياداشت بگەينو بنوسىين بۆ ئەۋەدى لەھەر وىستگەيەكدا ساردو سىرى پووى تىكردين بىخوئىنەۋە دووبارە گوروتىينو وزەمان پىبەخشىتەۋە... بەو ئومىدەى ئەم نووسىنەش پالئەرىكى ئىجابى بۆ تۆى خويئەر بخولقپىت.

پالئەر ئەو وزە فسىۋلۇزى سايكۇلۇزىيەى لە ناخىي تاكدا ھەيەو واى لىدەكات بچولپىتو بە چالاكىيەكى ديارىكراو ھەستىت، تەنانەت گورۇ تىن دەخاتە چالاكىو جموجولەكانىشى، ئاراستەى مرۆف دەكاتو ئاراستەكەشى دەگورپ، پالئەر ئەو داينەمۇيەى بەردەۋامى بە مرۆف دەدات.

ئەۋە پالئەرەكانن وزەو تىنن بۆ ئەنجامدانى كارەكانمانو ھەمىشە گەرموگورپو توندو تۆلىمان پىدەبەخشن، دەمانبەن بەردو ھىنانەدى خواستو خولياكانمانو سوتەمەنىن بۆ بزوئەنەرى ژيانمان، ھەروەك چۆن ئۆتۆمبىل لە سوتەمەنىيەۋە وزە وەردەگريتو بە ھۆيەۋە دەكەۋىتە جۈلە، ژيانى ئىمەش پېۋىستى بەپالئەر ھەيە بۆنەۋەى بەردەۋامىمان پىبەداتو وزەو توانى كاركردەنمان زىاد بكت، ھەروەك چۆن ئۆتۆمبىل بەبى سوتەمەنى ناتوانى رى بكت، بە ھەمان ئەندازەش مرۆف بەبى پالئەر پارچەيەك گۆشتەو ھىچى تر، پالئەرەكانن لەخەو بىدارمان دەكەنەۋە، ھەر پالئەرەشە واما لىدەكات خەۋنەكانمان بەدى بھىين.

گەر مرۆف بى ئامانچ وەك گەشتى بى چارۆكە وابىو نەزانىت بۆ كۆى دەرۋاو روو دەكاتە كۆى، ئەوا مرۆفك پالئەرى نەبىت، وەك ئەۋە وايە داينەمۇكەى لەكار كەوتىت، يان سوتەمەنى لىبىراپىت، چونكە گەربرسىتى پالت پىۋە نەنىت نان ناخۆيت گەر كۆمەلئ دەسكەوتو ئامانچ پالت پىۋە نەنىت بۆ سەرگەوتت، ئەوا ھەولەى بۆ نادەيت، ئەۋە ويستو خواستى زياتر زانينو باشتەر ژيانو ھراۋانكردىن دىنا بىينە من تۆى ھاندەۋە بخوئىنەۋە، ئەۋە پالئەرى ژيانە واما لىدەكات لە مەندالىيەۋە بەردو گەورمىي درىژە بە گەشتى تەمەنمان بەدىن، ھەزو خولياى بەدەستەينانى بىروانامەو زانستو زانيارىيە پال بە خويئەكارەكانەۋە دەنىت درىژە بە خويئەن بەدەن پالئەرى خۆشەويستىيە و لە داىكەكان دەكات رەنجو ماندوۋوبوون لەگەل مەندالەكانىيان بكتىشنو ھەرھادى والىكردوۋە كىۋى بىستون بتاشىتو سنگى رەقى بەرد لەبەر دەستيا نەرم بنوئىت، ئەۋە ھىۋاى خەرمانى سورى پاپىزە ھانى جوتيارەكان دەدات زەۋى بكتىنو تۆۋەكان بىخەنە ژىرخاك، چونكە ھەر شتىك پالئەرىكى بەھىزى نەبىت نايەتەدى، لەبەرئەۋەى ناتوانرىت وزەى لە پىناۋدا بخرىتەگەرۋ ھەولەى بەدەپەينانى بەرىت، دەبىت ھىندە تامەزۋوبىن كە خەۋو خولياۋ ھەزەكانمان بىنە يەكو يەكىكى تر دروست بگەن كە ئەۋىش پالئەرە، وەكو «دىنىس وىتلى» لە كىتپى (سايكۇلۇزىيەى پالئەرەكاندا) دەلئ: ھىزى ھەزەكانمان كار لە پالئەرەكانمان دەكاۋ ئەۋىش دەبىتە ھەلسۈكەوتمان.

دەگىرپەۋە لە رۆزگارەكانى پىشودا گەنجىك چوۋە لاي ھەكىمىك بۆ ئەۋەى نەينى سەرگەوتت فېر بېيت، ھەربۇيە لىي پىرسى: (دەكرى نەينى سەرگەوتتەن پىبلى؟) ھەكىمەكە بە ھىمنى وەلامى داىەۋە (نەينى سەرگەوتت پالئەرە)، گەنجەكە پىرسىيەۋە: (ئەم پالئەرە لە كۆيۋە دىت؟) ھەكىمەكە وتى: (لە ھەزە گرگرتوۋەكانتەۋە)، گەنجەكە بەسەرۋىمانەۋە وتى: (چۆن ئەو ھەزە گرگرتوۋەمان ھەبى؟) ھەكىمەكە چەند دەقىقەيەك رۆپىشتو پاشان بەسەتلىكى پىر ئاۋەۋە گەراپەۋە لە گەنجەكەى پىرسى: (تۆ دلىناى لەۋەى كە دەتەۋى سەرچاۋەى ھەزە گرگرتوۋەكانت بزانى؟)، وەلامى داىەۋە (بىگومان)،

مۆمى يازدەيەم

كەين

ھەر دىنە كۆرۈن

نىيە!

ن. د. عبدالكريم بكار
و: ناسيا صەلاخ

كەلگەن خۇستو تۈنە جەستەيەكانيان ناپەتەۋە، لەگەن ھەزۈ خۇلياكانيان ناپەتەۋە، بەلكو دەبىت پىسپۇرىيەك ھەلبۇزىرن لەگەن ھەستو نەستو تۈنەۋە ھەزەكانيان يەكېگىرئەۋە.

بە شىۋەيەكى گىشتى نامۇزگارېم بۇ كچەكانىم ئەۋەيە كە پىگە خۇيىندى زانستىك بىگرن كە بتۈنن لە پروۋى پۇشنىبىرى پەرۋەردىيەۋە مادىيەۋە سودى لىۋەربىگرن، تەننەت ئەگەر ئەركە خىزانىيەكانت پىگىرى كرى لە ھەبۈۋى كارىك لە ۋە بۈرەدا.

كچەكەم مەن پىت دەلئىم: ناگادارى ئەۋە وىستانە بە كە ھەلى ھاسەرىگىرىت لاۋاز دەكات، كارو پىشەيەك ھەلبۇزىرە كەلىي پەشىمان نەبىتەۋە، چۈنكە دۈچار پەشىمانى سودى نىيە.

ئەمە چى دەگەيەنئىت لاي كچەكانىم؟

۱- ھەۋل مەدە لەگەن كۈرەن بىچىتە كىبىرگىۋە، تۇ درۋستىكراۋى بۇ پۇلىكى جىۋاز لە پۇلى ئەۋەن، پىۋىستە پەندو نامۇزگارى لەۋ بارۋۇخە خراپانە ۋەربىگىرىت كە بە سەر زۇربەي ئافرىتانى پىش تۇدا ھاتۋە، لە زۇربەي ۋەلتانى پۇژھەلاتو پۇژئاۋا.

۲- لە ژيانماندا شىگەلىكى زۇرتەر ھەيە، بەلام پىۋىستە گىرنگىدانىت بە ھاسەرىگىرىۋ بىنئاداننى خىزانىكى دىندارۋ پەرۋەردەكرىنى مەندالەكانت بە پىگەيەكى راست گىرنگى پىدەرى يەكەمەت بىت.

۳- (ئافرىتۋون) بەھىزىرىن چەكە كە ئافرىت پىي دەجەنگىت، ھەرگىز دەستبەردارى ئەۋە چەكە مەبە، بە ھۇى بارۋۇخەۋەبىت، يان كارو رەۋشتىك كە لەگەلتىدا نەگۈنچىت.

۴- گۈنجاندىنى پىسپۇرىۋ كارەكەت لەگەن كۆمەلگەكەت گىرنگ نىيە، بەلكو گىرنگ ئەۋەيە تا چەند لەگەن خۇت دەگۈنچىتو تا چەند بە باشى ئەنجامى دەدەيت.

مەن لىرەدا نامەۋىت باس لەۋ شتانە بىكەم كە پىۋانۋ ئافرىتان دەكاتە دوۋ درۋستىكراۋى جىۋاز لە زۇربەي لايەنەكاندا، بەلكو دەمەۋىت ئامازە بە شىتىكى گىرنگ بىكەم، ئەۋىش ئەۋەيە جىۋازى لە سىروشتو پىكەتەدا، لە ئەنجامدا دەبىتە ھۇى جىۋازى لە ئەركى سەر شاندا، پىكەتەي جەستەيۋ دەروۋىنىۋ عاتقى، ئافرىتىك جىۋازە لە پىكەتەي جەستەيۋ كۆرىك، لەبەرئەۋە كچەكەم تۇ نامادەكرۋىت بۇ پۇلىكى جىۋاز تر لە براكەت.

ئافرىت دوۋگىيان دەبىتو ئەۋە دەخاتەۋە، بە يەكەم لىپىرسراۋ دادەنرىت لە گەشەكرىنى ئەۋەكاندا، ئەۋە سەرنىچى ئەۋە رادەكىشىتو ھەستەكانى داگىر دەكات، ئەۋە نىيە كە ھەستەكانى كۆرىك داگىردەكات، بە پىي پەرۋەردى ناپەنەكەمانۋ ئەۋە دابو نەرىتانەي كە خەلگى لەسەرى كۆكن، ئەۋە داۋا كراۋە لە ئافرىتىك جىۋازە لەۋە داۋاكرۋە لە پىۋىك، لە پروۋى كۆمەلەيەتىۋ ھەرۋەھا لە پروۋى نىشۋ كارۋە، بە شىۋازىكى تر ۋاتە ئافرىت پىۋىستە خۇستەكانى لە داھاتۋودا خۇستى ئافرىتىك بىت، نەك خۇستى پىۋىك، ئەمەش ئەۋە دەگەيەنئىت پىۋىستە لەسەر ئافرىت ئامانچى يەكەمى بەشدارىكرىن بىت لە بىنئاداننى خىزانىكى كاراۋ دىلخۇشۋ پتەۋ، لەبەرئەۋە پىۋىستە خۇى نامادە بىكات لە پروۋى پۇشنىبىرىۋ پەرۋەردەۋە بۇ ئەم كارە ناۋازمەيە، ئەمە يەك، بەلام دوۋەم، ئەۋەيە كە خۇيىندى لە زانكۇ دەبىت گۈنجاۋ بىت، بەۋەيە كە ئەۋە پىسپۇرىيەي دەخۇيىنئىت ئەۋە بىت كە كچانى رەگەزى خۇى پىۋىستىيانە، ۋەك پەرۋەردەۋە ھىركرىنۋ پىزىشكى، يان كاركرىنەكەي لە پاش تەۋاكرىنۋ خۇيىندى گۈنجاۋ بىت بۇى، ۋەك داپكىك، پىۋىستە كچان ئەۋە پىسپۇرىيە ھەلنەبۇزىرن

بۇچى

خوڭدەنەۋە

گرنەگە؟

- ۲۹- خوڭدەنەۋە، ھانت دەدات كارى گەۋرە لە ژيان ئەنجام بەدەت.
- ۳۰- خوڭدەنەۋە كاتزمىرو كاتە ناخۇش تارىكەكانمان پىر دەكات لە خۇشودى ۋووناكى -چارلز دى مۇنتىسكىو.
- ۳۱- ھەمىشە بىرۋەكەكانى ژيانم لە رېگەى كىتېبەۋە بۇ ھاتوون -ئۇلىقەر وڭدەل ھۆلمز.
- ۳۲- خوڭدەنەۋە مەۋداى سەرنەجىت زىاد دەكات.
- ۳۳- خوڭدەنەۋە بە بەردەۋامى، مېشك گەنجو تەندروست رادەگرئ.
- ۳۴- وات لىدەكات ئەۋ شتەنە بدۇزىتەۋەۋە بىانزانى كە بە شىۋەبەكى بەرجەستە ناتوانى بىانبىنى. ۋەكو بۇشايى ئاسمان ۋارە دوورو كىشۋەرەكان.
- ۳۵- خوڭدەنەۋە لە داۋوۋخان دەتپارزى.
- ۳۶- رېگەت پىدەدات زانستو زانبارى دەستبەخەت، بەبىئەۋەى داۋا، يان پىرسىار لە ھىچ كەسك بەكى.
- ۳۷- وات لىدەكات بەردەۋام كەسكى چوست بىو لەسەر ھىل لانەدەى.
- ۳۸- خوڭدەنەۋە پەلەيك لەۋ كەسە بەرزەرت دەكاتەۋە كە ناخوڭدەنەۋە.
- ۳۹- خوڭدەنەۋەى كىتېبى باش، لە خەۋەكانت نرىكت دەكاتەۋە.
- ۴۰- كىتېب، بىرت دەكاتەۋە، بىرت بەھىز دەكات.
- ۴۱- خوڭدەنەۋە، وات لىدەكات بەسەر ئەندىشەۋە كەلگەلەى كۆمەلەپەتى زال بىت.
- ۴۲- خوڭدەنەۋە بە شىۋەبەكى رېك ۋىكو بەردەۋام، فىرت دەكات زانبارى راستەقىنە ھەلېرئى.
- ۴۳- خوڭدەنەۋە، قشارو زەخت ھىور دەكاتەۋە، ئارامىت پىدەبەخىش.
- ۴۴- خوڭدەنەۋە بەشۋەبەكى باش، مېشكان زۇر فراۋان دەكات.
- ۴۵- خوڭدەنەۋە، ۋا لەمىشك دەكات ھەمىشە تازەۋە لەسەر خۇ بىت.
- ۴۶- نەرىتى بەردەۋامى خوڭدەنەۋە مېشك ھەمىشە سەرقال دەكات، تەنەت لە تەمەنى پىرىش.
- ۴۷- خوڭدەنەۋە، خۇد دلىيايت پىدەبەخىش.
- ۴۸- ۋا دەكات تەركىزو كۆبىرت بۇ ماۋەبەكى درىژ جالاك بىت.
- ۴۹- يادگەۋ كۆبىرو بىنەماكان باشتر دەكات.
- ۵۰- خوڭدەنەۋە يارىبەكى خۇشى ھەرزەنە.

۸۰ ھۆكار، بۇ ۋەلامى پىرسىارى (بۇچى خوڭدەنەۋە گرنەگە؟)

- ۱- باشتىن رېگايە بۇ پىشۋدان ۋەۋەۋە.
- ۲- زىرەكتر دەكات.
- ۳- بىرو ھىرت فراۋان دەكات.
- ۴- يارمەتى گەنجان دەدات ھىرى ھەنەرو بەھەرى زەمانەكان بن.
- ۵- لە رېگەى كىتېبەۋە شتى نۇئ دەدۇزىنەۋە.
- ۶- خەپالت بەرفراۋان دەكات.
- ۷- گەشە بە لايەنى چوستو چالاكى مرۇف دەكات.
- ۸- يارمەتى مرۇف دەكات بۇ گەشەپىدانى كەسەپەتېبەكى باش.
- ۹- ۋەۋە چۆنىيەتى بەكارھىنانىان فراۋانتر دەكات.
- ۱۰- گرنەگىرەن ھۆبە بۇ بەرەۋىشچوون لە ھەمەۋ لايەكەۋە.
- ۱۱- خوڭدەنەۋە يارمەت دەكات لە تىروانىنى ئەۋانى تر بگەيت.
- ۱۲- ھىرى چۆنىيەتى پەيۋەندىكرەنت دەكات بە ئەۋانى تر.
- ۱۳- لە ھەمەۋ لايەنكەۋە دەۋەلەمەنت دەكات.
- ۱۴- خوڭدەنەۋە ھىرى رېكخستى كاتو رېككەۋەنت دەكات.
- ۱۵- خوڭدەنەۋە دەمانبەتە جىھانك كە ھەمەۋ ھەمەۋ خەۋە ترسېكان لە بىرەكەين.
- ۱۶- لە نىگەرانى ۋەۋەۋەۋە دوورت دەخاتەۋە.
- ۱۷- لە بىزارى ۋەۋەۋەۋە دەتپارزى.
- ۱۸- خوڭدەنەۋە پىش خەۋەن يارمەت دەكات، بە ئارامىيەۋە بىخەۋى.
- ۱۹- ھەزەكاران لاساى پالەۋانى چىرۋەكانىان دەكەنەۋە.
- ۲۰- خوڭدەنەۋە شىۋەى كەسىيەتى مرۇف دەكېش.
- ۲۱- خوڭدەنەۋە ژيانت دەگۇرئ.
- ۲۲- باشتىن رېگايە بۇ تىگەشتىن لە ھەستى خەلكانى تر.
- ۲۳- خوڭدەنەۋە ھىزو تىگەشتىنمان پىدەدات.
- ۲۴- خوڭدەنەۋە لە ۋارە جىاجىكان، چارەسەرى كىشەكانى ژيانى رۇۋانەمان پىدەدات.
- ۲۵- ھۇشبارى دىنېتە ۋوون.
- ۲۶- خوڭدەنەۋە، دەكات بە بىرىارو ھەزەمەند.
- ۲۷- خوڭدەنەۋە ۋامان لىدەكات لە كۆبۈنەۋەكان بىيە جىي سەرنەجى ھەمەۋان.
- ۲۸- كىتېب، ھاپرېى ژيانە.

تۆش سوپاسيان بکه!

دەنگىك لى ناخەۋە ھاۋارى لىدەكردمۇ دەيگوت: "دۋاى ھەر كەۋتنيك ھەستانەۋەيە".

بۆيە بېرىمدا بە كردار ۋەلاميان بىدەمەۋە بۆيان بىسەلمىنم كە كەۋتن ماناى كۆتايى نىيە، ھەر كەۋتنيك لى ژيان بە ماناى شكىست نايەت، بەلكو دەكرىت لى كەۋتنەكانمان ئەزمومون ۋەرىگرىن، دەكرىت كەۋتن بېيىتە سەرەتاي سەرگەۋتن، دەكرىت گەرپانەۋەمان بۆ دۋاۋە بۆ ئەۋمىيىت كە خۇمان ئامادەيكەين بۆ بازىكى گەرە لى ژيان.

ھەر ئەۋەشم كىرد لى ژيان، لى ھەموو ئەۋانەى بەرامبەرم ئەنجامدرا، بە ھەموو ئەۋەتەنەى كە لى دژم دەۋتران تۋانىم پەيژى سەرگەۋتن بىنا بىكەم، بەلئ بۆ سالى دۋەم تۋانىم دەرېچىم بىكەم بە خەۋن ۋاۋاتى مىندالىم، "ئەۋ قىسانەى خەلگى لى دژت دەيكەن، بىكە بە پەيژەمەك ۋە ھۆيەۋە ھەنگاۋ ھەلگەر بەرەۋە لوتكە".

ئىستا لى ۋە بىرۋايەدام كە مۇۋ ھەرەۋكو چۆن پىۋىستى بە پىنمۋونى ۋامۇژگارى ۋارمەتى ۋالپىشتى كەسانى دىلۋۆزۋ بە ۋەۋاۋ ئەمەكدار ھەيە، بە ھەمان شىۋە پىۋىستە لى ژياندا كەسانىك ھەيەن كە دژايەتەيت بىكەن، كەسانىك كە لى ھەۋلى دژىنى خەۋنە

ئەگەر بلىم ھۆكارى سەرگەۋتنم لى ژياندا لۆمەۋ سەرزەنشتى ئەۋانى تر بوۋە، چى دەلىيت؟! ئايا دەكرىت رەخەنى ۋوۋخىنەر بېيىتە ھۆى بونىاتنانى مۇۋىك؟! پىت ۋايە ۋشەى زىرو قىسەى ناخۆشۋ بى بنەما كە ئارپاستەمان دەكرىت بە سوۋدى ئىمە تەۋاۋ بىت؟! ئايا دەكرىت ئەۋ گالتەجارى ۋارپىكردنەى خەلگ بە ئىمەى دەكەن، بېيىتە ھۆكارى سەرگەۋتن؟!

بىا نىمۋنەيەكى ژيانمىت پىشكەش بىكەم، كاتىك لى پۆلى شەشەى ئامادەيى بوۋم، بە ھۆى كەۋتن ۋمانەۋەم لى ھەمان قۇناغ، دەۋرۋبەرم كەۋتنە گىانم بە قىسەى ئاشىرىن ۋناخۆش، ۋشەى زىر، لۆمەۋ سەرزەنشتىكردن، بەراۋدەكرىن، رەخەنى ۋوۋخىنەر، بە جۆرىك ۋەكو پىژنەى باران دادەبارىنە سەرم، تۆ ساقىتى، تۆ شكىست خۋاردۋوۋى، تۆ ۋەكو فلان دەبىت بە پىنچ سالى دەرچىت، تۆ دۇۋاۋى، تۆ كەسىكى بى سوۋدى، ئەۋا ھاۋپىكەت چۆن دەرچۋو، ئەى تۆ بۆ كەۋتى!!، خۆ لى ھىچت كەم نەبوۋ، ...تاد.

ئەمانەش سەرمەۋى پىكەنەنە گالتە ئامىزەكانيان كە گرى بەردابوۋە گىانى زامدارم، ھەموو ۋۆژ بۆ من مردنىك بوۋ، ئەمە بە درىژايى سالىك بەردەۋام بوۋ، بەلام لىگەل ئەمەشدا ھەمىشە

ئارلام نىبىر مەمۇرد

جوانهكانتدا بن، كەسانىك كە بە بچووك سەيرى دەستكەوتەكانت
بەكن، كەسانىك كە سَل نەكەنەوہ لە قسەى پوچو بى مانا، كەسانىك
كە بىيانەوئىت بە رەخنە پړوكينەرەكانيان لە بەيىنت بەرن.
بەئى ھاوړى بوونى ئەو جۆرە كەسانە، زۆر گرنگە لە ژيانماندا،
دەزانى بۆ؟!!

چونكە ئەوان وامان ليدەكەن ھەميشە بە ئاگا وريا بين،
ھەميشە چاوكرائوبين و لە نامادەباشيدابين، ئەوان وامان ليدەكەن
ژيرانەتر مامەلە بەكەين، ئەو ئەوان وادەكەن ئيمە سوورو
پيداكربين لەسەر بەدەستەينانى ئامانجەكانمان، ئەوان وادەكەن
زيترو وردترو وردبينتر بين، ئەوان وادەكەن زوو زوو بە خۆماندا
بچينەوہو كاربەكەين بۆ چاككردى خالە لاوازەكانمان، ئەوان زەنگى
ئاگاداركرندەوہن بۆ ئيمە، ئەوان ئامرازو ھۆكارگەلى گرنگو
گەورەن بۆ گەيشتنە ئامانج.

بەلام ئاگاداربە!! مرۆقى لاواز بەرگەى ئەو ئازارانە ناكرىت
كە لەلەين دەوروبەردەوہ پړوبەپړوى دەبیتەوہ، بۆيە دەست
ھەلدەگرىت لە ھەولدانو كۆشكردن، واز لە خەوونو ئامانجو
ئارەزووھكانى دپنيت، چونكە ئەو جۆرە مرۆفانە بىروبوچوونى
كەسانى تريان لاگرنگترە لە بىربوچوونى خۆيان، كاردەكەن بۆ
رازيكردى ئەوانى تر، ئەمانە كلىلى بەختەوہرى خۆيان خستۆتە
گيرھانى خەلكانىكەوہ كە ھىچ باكيان نىيە بە ونبوونى.

خۆشەويستەم... راستىيەك ھەيە ئەويش ئەوھيە گەر دەتەوئىت
دووربىستو رزگارت بىت لە قسەو تانەو تەشەرى خەلك، ئەوا
يەكەيك لەم دوو كارە ئەنجام بدە، يان ئەوھى كە بچيتە دەرەوہ
لە ھەسارەى زەوى بچيتە ھەسارەيەكى ترو لەوئىدا بۆ خۆت بە
تەنھاو دوور لە مرۆفەكان بژىت، كە ئەوھش مەحالەو ناكرىت،
يانيش ئەوھى كە لەمە بەدوا بقیە دەستبردن بۆ كارى گەورە،
چونكە بەرد دەگيريتە دارى بەردار. گەر دەتەوئىت كەس ھەقى
پيتەوہ نەبىت، ئەوا كلاًوى خۆت بگرە تا با نەببات!!

ئەگەر كەشتى ترسى ھەبىت لە ھەلكردى زريان، تۆفان، باو
بۆران بۆ ھەميشە دەبىت لە كەنار بمنييتەوہ، دەزانى پړوبار
بۆئەوھى بگات بە دەريا تووشى چەندىن كۆسپو كەندەلان دەبىت؟!!
نازىزى دلم... تۆ مرۆقى، تۆ مەزنى، تۆ بەھىزى، نابىت قسەى
خەلك ساردت بەكەنەوہ لە بەدەمەوہچوونت بەرەو ئاواتەكانت، نابىت
بە جۆرىك كاريگەرييان ھەبىت كە لە ھەولدانەت بچەن. چونكە
ئەمە سروشتى ژيانە، ھەروا بووہ ھەرواش دەبىت، دەمى خەلك نە
بەمن، نە بەتۆ، نە بەھىچ كەسەكى تر ناگيرىت!! با چەكى دەستت
خۆراگرى ئارامگرى بىت، لە بەرامبەر ئەوھى پىت دەوترىت.

لە كۆتايى ئەم پەرەوہ لە ناخى دلمەوہ دەنووسم: سوپاس
بۆ ھەموو ئەوانەى دژايەتيان كردم، سوپاس بۆ ھەموو ئەوانەى
رەخنەى پړوخينەرە وشەى زېريان ئاراستە كردم، ھەموو ئەوانەى
لۆمەو سەرزنشتيان كردم، سوپاس بۆ ئەوانەى بە شكستخواردوو
ھەزماريان كردم، سوپاس بۆ ئەوانەى بە كەوتنم دايان لە ھاڤاى
پيەكەنين، سوپاس بۆ ئەوانەى گالەتيان بە پىرۆزىيەكانم كرد،
سوپاس چونكە ئارام مردبوو، ئارام لاشەيەكى بى گيان بوو، ئيوہ
رۆحتان بەبەرداكردم، وەكو ئەو گولە سىسەى كە تىنووى دلۆپ
ئاوہ، ئاوى ژيانتان پى نۆش كردم، ئارام بە ھۆى ئيوہو توانى
چەندىن دەستكەوتى مەزن تۆماربكات، سوپاس بۆ ئيوہ... سوپاس..
سوپاس.

ئەگەر ئەوينى مرۆفە دل سىپىيەكان ئاوا سوتينەر بىت، دەبىت
عاريفەكان چۆن وەكو شەم نەتواینەوہ وەكو پەروانە نەسوتابن!
چما بەو گرى ئەوينى خودايىيەوہ چۆن ژيان?
بەلام ئەوہ لە نەزەرى ئيمەدايە، وەگەرنا بۆ ئەوان ئەو سوتانە
لوتكەى ژيانە!

ھەر بۆيە دەپرسەم، ئەگەر شەيدابوونى مرۆفە فريشتە ئاساكان،
ھىندە مايەى ئۆخزنى دل سۆزو خرۆشى رۆح بىت!
عاريفەكان دواى ئاوى حەياتى ئەوينى خودايى، ئيتىر جى
پتويستيان بە ئانو ئاو بووہ!
ئەگەر يادو تاسەى ديدارى ئەوينداران ھىندە بە ئازار بىت،
دەبىت عاريفان بۆ يادى خودا ديدارى ئەويندارى خۆيان چەندە
فرمىسك برىژن، لە سەھەردا چۆن بنالينن؟!!
ئەگەر گەيشتن بە بەندەيەكى بچووكى خودا ھىندە گەورەبىت،
دەبىت گەيشتن بە خوداى ھەموو بەندەكان جى خۆشەيەكى گەورە
بىت؟!!

دەبىت تا ئىستا كى بىت، لەو خۆشەويستىيە گەورەيە ھالى
بووبىت، من تا ئىستا نەمتوانى بەگمە لوتكەى خۆشەويستى
مرۆفەكان، دەبىت جى لە بارەى ئەوينى ئىلاھىيەوہ بزانم..
من ناھەقى عاريفان ناگرم، كە ھەميشە وەكو پەروانەى دەورى
شەم بە دەورى خەرمەنەى نورى ئەوينى خودايى دا دەخولينەوہ،
ئەوان دليان بە نورى خودايى رۆشنە، ئەوان سووتاوى نورى
خودايىين، ئەوان گەيشتوون، بە ئەوينى حەقيقى، خۆزگەم بە
ئەوينى دلى عاريفان.

ھەنگاونان بۇ بەختە ۋە رېۋونى ھەمىشە يى!

ئەمىرۇ دەۋىيى بىس بىر لە ئەمىرۇ دەكاتەۋە، بىس بىر لە چالاكى
خۇشسىيەكانى ئەۋ رۇۋى دەكاتەۋە كە تىپىدا دەۋى، بۇيە ھىچ كات
نازانىت ناخۇشى جىيە!

بەرنامەيەكى دىيارىكراۋ بۇ خۇت دابىن لەۋ رۇۋىدا، لەۋ بەرنامەيەدا
ھەموو ئەۋ شتانە تۇمار بىكە كە دەگونجىت لە ھەموو كاتىزىرەكانى ئەۋ
رۇۋىدا ئەنجامى بىدەيت، ۋەك ۋەم بىنەۋى بىر لە رابردوۋ ۋ نايندەت
بىكەيتەۋە، دەبىيى كە چەندە سودى زۇرت لىۋەرگرتوۋە.

ھەموو رۇۋىك نىۋ كاتىزىر بۇ خۇت تەرخان بىكە تىپىدا تەنىيا
بىرەۋە رابىيەنە بە ھىمىنۇ ئارامىيەۋە لە توانى خۇداۋ ئەۋ چاكانە
رابىيەنە كە پىيى بەخىشويى، لە ميانى ئەم تىرمانە بەرچاۋ رۋونتر
دەبىيتو تىگەيشىتت لە راستىيەكانى ژيان زياتر دەبىيت، ھەرگىز
بەختەۋەرى لاي ئەۋ كەسانە زۇر نامىنىتەۋە كە سوپاس گوزارنىن
بەرنامەۋە ئەۋ شتانەى كە ھەيانه.

ئەگەر شتەكانى دەروۋىەر بە دلى تۇ نەبوۋن، بۇ نمونە ئەگەر كەشۋ
ھەۋا بە دلى تۇ نەبوۋ، بە خۇت بلى باشتر، بەلگو چارەنۋوس سەرەراي
ئەۋ لەمپەرەنەى ھىناۋىيەتە رىگەم، لە پىشت گۇرپىنى ئەم كەشۋ ھەۋايەۋە
چاكەيەكى بۇ نامادە كرديم. ھەمىشە ئەۋ شتانەى كە رۋوددەن لە
ژيانماندا چاكەيەكۋ خىرىكى تىدايە بۇمان، نمونەش بۇ ئەمە زۇرە.
ھەرشتىك لە قەدەرەۋە بىت قىۋلى بىكە بە رۋويەكى خۇشۋ
گيانىكى دلىيايەۋە، پىۋىستە لە كەشتى ژياندا بەردەۋام بىت، ئەمە
ۋىستى خۇداۋەندەۋ رەت ناكرىتەۋە.

مىمانەت بەۋە ھەبىت كە خۇدا لەگەل تۇيەۋ ئەۋەى خۇداى لەگەلدا
بىت، ھىچ كات خەقەتۋ خەمبارى رۋوى تىناكاتو ترسى لە ھىچ
بوۋنەۋەرىكى تر ناپىت.

تۈيۋىنەۋەكان جەخت لەسەر ئەۋە دەكەنەۋە كە گرنگرتىن شتىك
كە رەزامەندى ۋولۋ بەختەۋەرى بىخەۋش بۇ مەۋف دىن، بىرپىتە لە
ئەنجامدانى كارىكى بەخىشندە لەگەل كۆمەللىك خەللى كە بە ھۇيەۋە
ھەست بە بەختەۋەرى بىكەن.

پىۋىستە كارىكى مەۋىۋى كۆمەلەيتى بە ئەنجام بىگەيەنەيت، سەردانى
كەسكى كەمەندەم بىكەۋ لەگەل خۇت بىيە بۇ باخچەيەكى ھۋان،
بىياسەيەك بىكەن، سەردانى نەخۇشخانەكان بىكەۋ بە تەنىشت ژمارەيەك
لە نەخۇشخانەۋە دابىنىشە، بابەتۋ ئەۋ شتانەى كە ھەزىيان لىيە بۇ
ئەۋ كەسانە بخۋىنەرەۋە كە توانى خۋىندەۋەپان نىيە، يارىيەكى بىچۈك
بەدەرە دەست مەنالىكۋ بۇ گەۋرەكانىش كەمىك شىرىنى بېيەنە، نە ئەمانۋ
نە ئەۋانىش لە رۇۋى جەۋنۋ بۇنەكاندا لە بىر نەكەيت، چۈنكە بەۋ
كارەت خۇشۋى كامەرەنى دەخەيتە نىۋ دلو دەروۋنىيەۋە.

ئەم كارەنەى سەردەۋەم ۋەك نمونەيەك بۇ بەرچاۋروۋنى ئىۋە باس
كر، زۇر كارى چاكە ھەيە كە تۇ دەتۋانىت ئەنجامى بىدەيتۋ بە ھۇيەۋە
خەللىكانى ئانۋمىدو دلتەنگ سود ۋەردەگرن، بۇ خۇشت لە ناخەۋە ھەست
بە رەزامەندى بەختەۋەرى ئارامى دەكەيت، ئەم خۇشىۋ شادىيە كاتىك
بە تەۋاۋى دەچنە دلو دەروۋنەۋە كە دەبىيى ئەۋ خەللىكە دلتەنگۋ
بىزارە بە ھۇى چاكەكانى تۇۋە رۋوگەشۋ رۋوخۇشۋون.

لە گۇرەپانى ژياندا مەۋف ھەر خۇى بىرۋاپا ئەندىشەكانى خۇى
ھەلدەۋىرە، ھەر خۇيەتى رادەى بەختەۋەرىۋ خۇشسىيەكانى خۇى
دىيارى دەكات.

بىرىشت نەجىت كە ھۇكارو رىگاكانى بەختەۋەرى زۇر زۇرتىن لە
ھۇكارو رىگاكانى ئانۋمىدو سەرگەردانى.

بۇ گرتەبەرۋ كۆنترۆلكردىن بەختەۋەرى، دەبى ھەمىشە مىشكەم
لەسەر بىرۋا گونجاۋو پۇزەتەيەكان چىر بىكەيەنەۋە لە ھەموو كارە
سادو گرنگەكانى ژياندا.

بەلام زۇرەپەمان بە پىچەۋانەۋە كاردەكەين، زۇرچار بىياھەلەدانۋ
ستايشەكان پىشتگۋ دەخەين، بەلام بۇ ماۋەيەكى دەۋرۋوردرىز
قەسەناخۇشۋ سوكايەتەيەكان لە مىشكى خۇماندا دەھىلەنەۋە رۇۋانە لە
مىشكەماندا دەۋبارەۋ دەبارەى دەكەينەۋە.

ئەگەر بۋارى ئەۋە بەدن كە كارىك، يان ئەۋمۋنىك، يان قەسەيەكى
ناخۇش مىشكۋ زەينى ئىۋە بە خۇيەۋە خەرىك بىكات، ئەۋا خۇتان لە
ئەنجامەكانى تۋشى ئازار دەين.

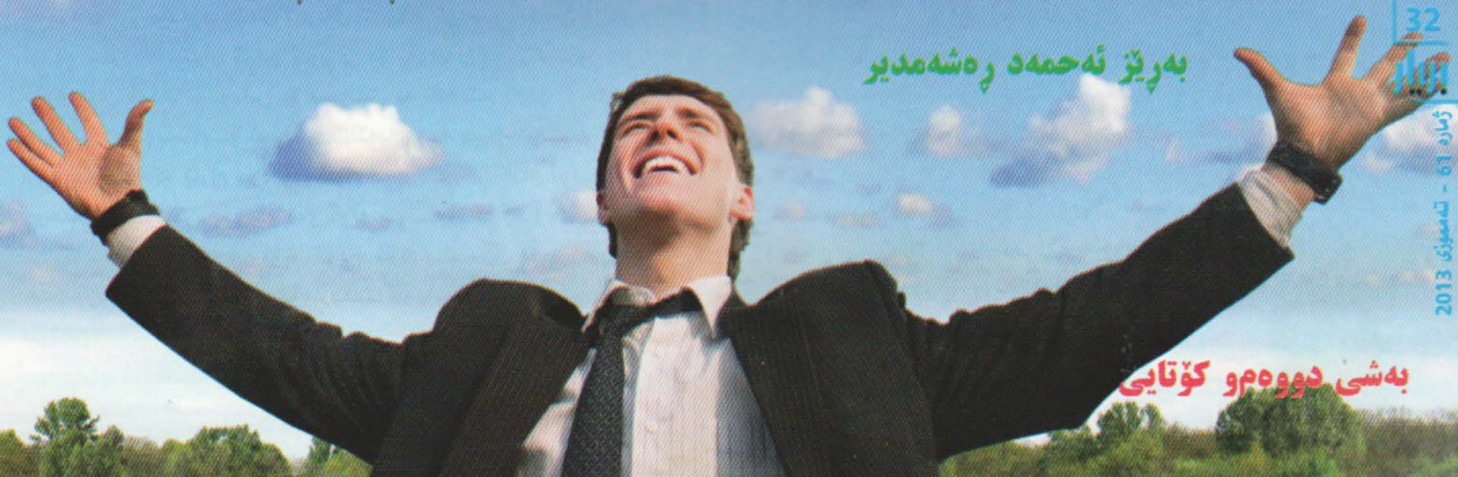
لەبىرتان بىت كە ئىۋە لە ژىر ھەرمانى زەينى خۇتانان.
زۇرپەى خەللىك لە ماۋەى چەند خەللىكدا بىياھەلەدانۋ
ستايشەكانىان لەبىر دەچىتەۋە، بەلام بۇ ماۋەيەكى زۇر، يان چەندىن
سال سوكايەتەيەك كە پىي كراۋە، يان قەسەيەكى ناخۇش كە پىي ۋتراۋە،
لە مىشكى خۇياندا ھىشتۋىيەنەۋە.

بۇ نمونە زۇرپەى چار گۋىم لىۋىۋە لە زۇرپەى كەس كە دەللىن: "لە بىرمە
كە فلان كەس ئەۋ سالە، يان ئەۋ كاتە پىي ۋەم گەمۇ، ناشىرىن، قەلۋ ھەتد."
بەرپاستى ئەم جۇرە بىركرەنەۋەيە ۋادەكات كە دەۋر لە ژيانى
بەختەۋەرانە بىرىن، مىشكەم زياتر بۇ كۆكرەنەۋەى شتە ناخۇشۋ
سوكايەتەيەكان بەكاربەيىن، بۇ شتە ھۋانۋ قەسەۋانەكان.

تا ئەمىرۇ ۋەك پىۋىست نىگەرەۋانۋ خەمبار بوۋىت، تا ئەمىرۇ
ۋەك پىۋىست كەساسىۋ دەردو نازارۋ تەنىيەيت كىشاۋە، ئەگەر بۇ
تەنھا چارىكىش كە بىرپارت داۋە رۇۋىك لە ژياندا بەرپاستى كەسكى
بەختەۋەر بىت، بۇ ھەر لە ئىستائەۋ بىرپار نادەيتۋ دەست پىناكەيت؟؟
بۇ ھەنگاونانۋ نىزىكۋنەۋەم لە بەختەۋەرى، ھىچ كەس ناتۋانى
تۇ نىزىك بىكاتەۋە ئەگەر خۇت ۋەھا بىرپارىك نەدەيتۋ ھەنگاۋ نەنىت.
يەمكىك لە ھۇيەكانى تىرى لاۋازى بەختەۋەرى ئەۋەيە كە ئەۋەنەى
بۇ رابردوۋ ۋ داھاتوۋ دەۋىنۋ بىرپار لىدەكەينەۋە، ھەرگىز بۇ ئىستا
ناۋىنۋ بىر لە ئىستا ناكەينەۋە.

بەپانىان كاتىك لە خەۋ ھەلدەستىت بە خۇت بلى: ئەمىرۇ بەختەۋەر
دەبىم، بۇ ئەۋ رۇۋە بىزى كە تىپىدايىتۋ ھەرگىز ھەۋلى ئەۋە نەدەيت
كىشەكانى ژيان لە رۇۋىكدا چارەسەر بىكەيتۋ رىگەچارەى تەۋاۋەتپان
بۇ بدۇزىتەۋە، ھەلەشە مەبىن لىگەرپىن، با كارەكان ۋەك خۇيان بچنە
پىش، پەلەكرەن لە ھەر كارىكى ژيانماندا ھىچ سودىكەم پىناكەيەن.
دەتۋانىت لە رۇۋىكدا زۇر شت بىكەيت بەۋ مەرجە بە ۋردى بىرت
لىكرەيتەۋە، نەك بىرت پەرتەۋازە بوۋىي بە كارەكانى نايندەۋ رابردوۋتەۋە.
با ۋەك نمونەى مىندال بىزىن كە سۋوشتى مىندال ۋايە بىس بۇ

بەرىز ئەخمەد رەشەمدىر

بەشى دەۋەم كۆتايى

چىرۇكى ئامانجدارلىك

لەۋەدى كە ئارام ئاپىت بە ئەفسەر، بەلام دووبارە نەبوۋمە ئامرازلىك بۇ روۋخاندنى ھەستو پەرۋىشى ئەۋ، ھەمان ۋەلامم دووبارە كىردەۋە كە يەك لەۋ دوو رىگايە ھەلبۇزىرە، ئىنجا دەگەيت بە ئامانجى خۇت.

پاش تىيەربوۋنى چەند سالىك بەسەر ئەۋ بابەتە، ئەۋ كاتە مە ئەفسەرى ژمىريارى بووم لە بەرپۆبەرايەتى ھاتوۋچۇ ھەۋلىز، كاتلىك كە زانىم فەرمانلىك دەرچوۋ بە گۈستەنەۋى پۇلىس بۇ بەشەكەى خۇم، مەنىش فەرمانى ئەۋەم دا دەبىت چاۋپىكەۋتلىك لەگەل ئەۋ كارمەندە ئەنجام بەدەم، تا ئەركو كارەكانى خۇى پىن بىسپىرم، دواتر كە كارمەندەكە ئامادە بوو بۇ چاۋپىكەۋت بىنىم كە ئەۋ كارمەندە ھەمان كارمەندى پۇلىسە كە ناۋى ئارامە، ئەۋە بوو كە ھەردوۋكەمان خۇشال بوۋىن كە دووبارە چاۋمان بە يەكتەر كەۋتو ئارام دەستىكە بە جىيەجىكەردى ئەركەكانى خۇى لە بەشەكەى مىندا، داۋى چەند مانگىك ئارام داۋاكارىيەكى پىشكەش كىرد بۇ ۋەركىتى مۇلتە مەنىش ھۇى ۋەركىتى مۇلتەكەكىم لىن پىرسى، ۋتى: تاقىكەردەۋى شەشەمى ئامادەيىم ھەيە گەر مۇلتە ۋەرنەگىرم، لەۋانەيە كۆنمەريەكى باش بەدەست نەھنىم، ھەر بۇيە رەزامەندىم پىدا تاۋەكو بىتۋانى لە تاقىكەردەۋەكە بەشدار بىتو بىتۋانىت سەرگەۋتوۋ بىت.

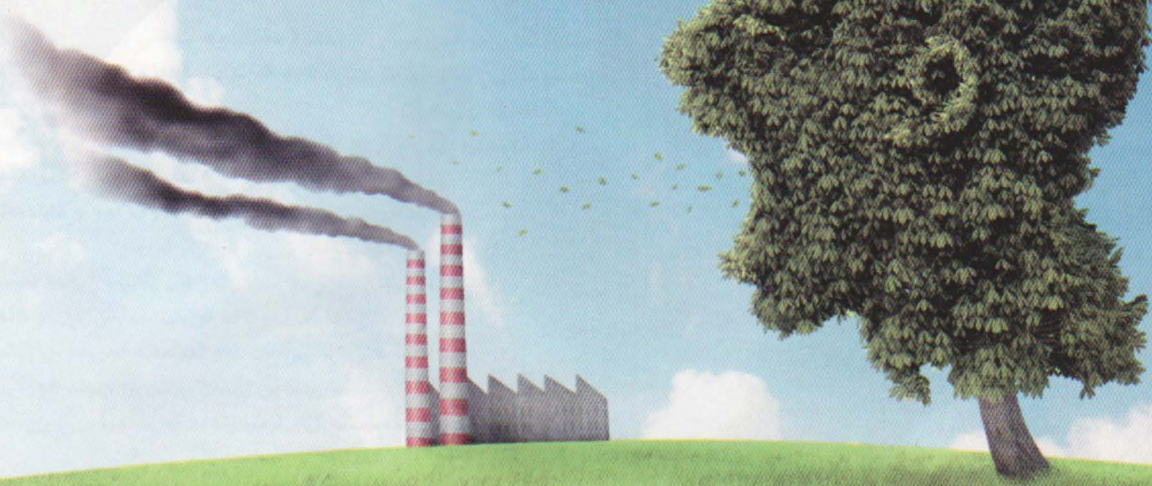
پاشان دووبارە لە يەكتەر دابراپىن مە گۈستەرامەۋە بۇ بەشلىكى ترو ھەر لەۋ كاتەشدا ئىۋاران مەن لە كۆلىزى ئاداب لە بەشى زامانى ئىنگىلىزى كاتو خۇيىندىم بەسەر دەبردو رۇزىكىان چاۋم بە ئارام كەۋت لە يانەى كۆلىزى، ۋتم ئارام چى دەكەى لە كۆلىزى ئاداب؟ ئارام ۋەلامى دامەۋە ۋتى: مەن لە كۆلىزى ئاداب بەشى كۆمەلناسى ۋەركىراۋم. جا ئەۋ كات پىرۇزىبايىم لىكىرد... پاش ماۋەمەكى ترو بۇ جارى سىيەم لىكىدابراپىن، چۈنكە مەن خۇيىندىم تەۋاۋ كىردو دەرچوۋ لە كۆلىزى، ھەر ئەۋ كاتىش دەرۋەتلىكى ۋەھام بۇ رەخسا كە بىم بە مامۇستا لە كۆلىزى پۇلىس دەست بە ۋانە ۋتەۋە بەكەم لە ھەمان كۆلىچ بۇ ماۋەى چوار سال.

لە كۆتايىيەكانى ئەركەم لە كۆلىزى پۇلىس رۇزىكىان بارىكى ئاناسايى ھەببو لە كۆلىزى ۋا ديار بوو كە چەند قوتابى نۆى بۇ مەشقىكەردن لە كۆلىزى ۋەركىراۋون، مەنىش ۋەك ئاناسايى خۇم چومە ناۋ گۆرەپانى مەشىق بۇ بىنىنى بەشداربوۋان لە ئاكاۋ بىنىم (ئارام محمد نجىم) ئەۋ كارمەندە پۇلىسەى كە ئاۋاتى ئەۋەببوۋ بىيەتە ئەفسەر لە ناۋ قوتابىيان ۋەستاۋە، چاۋمەرىي مەشىق سەربازى دەكات، دواترو پاش كۆتايى ھاتن بە خولى كۆلىزى ئارام بەسەرگەۋتوۋىي مەشىق خۇيىندى خۇى تەۋاۋ كىردو بوو بە ئەفسەر.

ھاۋىنى سالى ۲۰۰۲ كاتلىك لە بىكەى پۇلىس ھاتوۋچۇ ۋەك ئەفسەرى ھاتوۋچۇ سەرۋالى ئەنجامدانى ئەركەكانى سەرشانم بووم، لە كۆتايى ساتەكانى تەۋاۋبوۋنى دەۋامى فەرمىدا، پۇلىسلىك ھاتە ژوۋەۋە پاش ۋەركىتى سالاۋىكى سەربازى، ۋتى: مەن ناۋم (ئارام)، دەتۋانم پىرسىيلىك بەكم؟ مەنىش ۋتم فەرموۋ، ئەۋىش پىرسى: مەن چۈن دەبىم بە ئەفسەر؟ بۇ كاتلىكى كەم بىرم كىردەۋە لە ناۋناخم پىرسىيەكەى ئەۋ پۇلىسەم ھىناۋ بەردو بەراۋەردم كىرد لەگەل خۇم كە مەن بەش بە ھالى خۇم تازە دامەزراۋ ھەرچۇنلىك بىت لە ئەزمونىكى زۇر سەخت تىيەربوۋم، تا ۋەك ئەفسەرىك دامەزراۋم، چۈنكە ئەۋ كات مەشىق سەربازىيەكەى كۆلىزى پۇلىس زۇر سەخت بوو، بەھەر ھال ۋەلامەكەى ناۋناخم دەيگوت كە ئەۋ پۇلىسە ھىچ كات ئاپىتە ئەفسەر، چۈنكە مەن ۋەك ئەفسەر دامەزراۋم ئەۋ بە پۇلىس دامەزراۋ، پۇلىسلىش لەبەرئەۋ ئەركەى پىتى راسپىردراۋە زۇر سەختە، مۇلتەى ئەۋەى پىن بەدەن كە لە كۆلىزى پۇلىس بىخۇنى، بەلام بىريارى ئەۋەم دا كە ۋەلامى ئەۋ پۇلىسە بەشلىۋەيەك بەدەمەۋە، ئەبەمە ئامرازلىك بۇ روۋخاندنى ھەستو پەرۋىشى ئەۋ، ھەرۋەھا راستى بۋارەكەشى بۇ روۋون بەكەمەۋە، چۈنكە لەۋانەيە بە زانىنى راستىيەكان، جارىكى تر بىر لەۋ بابەتە نەكاتەۋە، پاشان ۋتم: تۇ دەبىت، يان پۇلى شەشەمى ئامادەىي تەۋاۋبەكەى، پاشان بىرۋىت بۇ كۆلىزى پۇلىس، پاش تىيەربوۋون سەرگەۋتنت لە رايىنانو مەشقى سەختەكەى سەربازى، تەۋاۋكىردى خۇيىندىم بۇ ماۋەى سىن سالو گەر دەرچوۋى بەسەر كەۋتوۋىي ئەۋ كات دەبىت بە ئەفسەر، ياخود دەكرىت كۆلىزىكى تى مەدەنى، ۋاتە: (پاش تەۋاۋكىردى يەك لەۋ كۆلىزانە كە زانكۆكانىيان دانى پىدانراۋە لە لايەن ھكۈمەتەۋە)، تەۋاۋ بەكى بەمەرجىك بەشو بۋارى خۇيىندەكە بە پىۋىست بىزانى لە لايەن ھكۈمەتەۋە، ئىنجا بۇت ھەيە كە بەشدار بى لە خۋولى ئەفسەرانى دەرچوۋى كۆلىزەكان كە ئەۋىش بەلاى كەم دەبىت (۱) سال مەشىق رايىنانو بەكەيتو لە تاقىكەردەۋەكان سەرگەۋتوۋىي، ئەۋ كات دىسان دەبىت بە ئەفسەر، ھەر لەۋ كات ئارام ۋتى: زۇر سوپاس بۇ ئەۋ زانىيارەنە.

ھەر چەندە مەن لە لايەن خۇمەۋە ئەۋ دوو رىگايەم زۇر بە سەخت دادەناۋ لەۋ بىراۋەدا بووم كە ھەرگىز (ئارام) لەۋانەيە نەتۋانىت ھىچ كام لەۋ رىگايەنە بىرۋىتە بەر، لە زۇرى تىۋوانىنى ئەۋ بارىش پىرسىيلىكى ئاسايىم ئاراستەى ئارام كىردو ۋتم: ئارام تۇ لە چ پۇلىك دەخۇنى؟ ئەۋىش لە ۋەلامدا ۋتى: مەن لە پۇلى دوۋەمى ناۋەندى قوتابىخانەم جىيەشۋەۋە بە ھۇى كارەكەمەۋە، ۋەك كارمەندى پۇلىس، ھەر ئەۋ كات مەن بۇ خۇم دىنباۋوم

با جی پیٹ سہوز پیٹ!

دروستدېمګن به تايېه تی له منډالو به سالاجواندا، له کاتیکدا
دفتوانریت به شیوېدیهک بسوتیتیریت کاریګه ری کهم بیت بؤ سهر
ناوچه کهو سوود له وزه کی ودریګیریت بؤ بهرهمهیتانی کارهبا.
ئیمه سروشتیکي جوانمان هیه، ناوی کانی وروبارمکانی
ګوردستان خاویتن، به لام کاتیک دمرؤین بؤ گهشتو سهیران
دبیت ناوی پاك له گهل خومان ببهین! ئیمه له خومان ناپرسین؛
بؤ ئاوهکان ناخوین بوون؟ بؤ سییه ری درخته کان تیکچوون؟
زورګهس وهلامی پرسیارهکان دوزانیت، چاره سهرکهشی پیویتی
به ههمووانه، دبیت بهرنامه ی بؤ دابنریت له لایه ن حکومتوه،
خه لګیش هریه که لای خوپه وه هاوکار بیت.

به دووباره بهکارهینانه‌وی دمه‌ی پلاستیکی کاریگه‌ری له‌سر ژینگه کهم ده‌بیته‌وه، چونکه به سه‌دان جار دمتوانی به‌کاری به‌نیته‌وهو پیداویستی تری ر‌وژانه‌ی لی دروست بک‌ریت، وه‌ک: جل‌وبه‌رگ، کورسیو می‌ز، به‌تان‌و پ‌لاو...هتد. له ر‌پی که‌رت‌ی تایبه‌ته‌وه دمتوان‌ریت کاری باش بک‌ریت، کارکردن له‌م بواره‌دا خه‌ل‌گی خ‌یر‌خوا‌زو نیش‌تمان‌په‌روم‌ری پی‌ویسته، ر‌زگارکردنی نا‌وجه‌که واته ر‌زگارکردنی خه‌ل‌گی، له هه‌مان کاتدا ده‌ست‌که‌وتی ماد‌دیشی ده‌بیت.

بە بەردەوامى ناگات لىيىت، يان نا، ھەموومان ژىنگە پىس دەكەين، تىكدانى ژىنگە واتە تىكدانى ژيان، با سىيەردەكە پاك رابگىر، ھەولبەدين ھاوکاریيەك پىشكەش بەكىن تا لىردىن، جى پىي خۇمان بە سەوزى بەيلىنەو، دەتوانىن لە مائەكانمانەو، يان لە شوپنى كاروۋە دەستپىكەين، دەرەنجامى ئەمكارە لەسەر دلو دروون گەورە دەبىت، ھەرچەندە بچوكىش بىت، بەلاپەنى كەمەوۋە بو نەوۋى دواى خۇمان تەنھا دەبەى ئاۋ بەمىراتى بەجى نەھىلن.

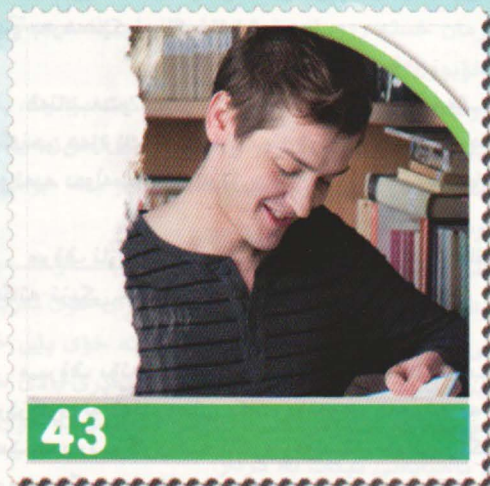
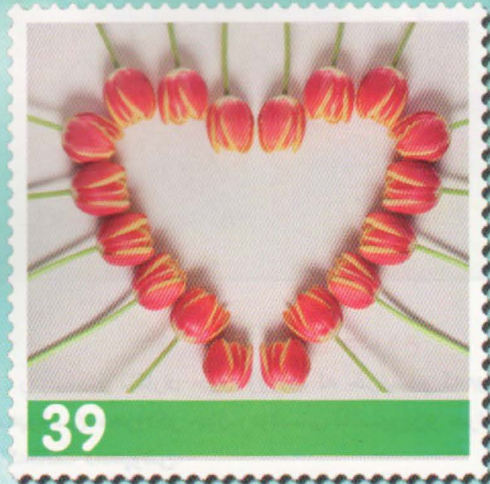
لای همووان ناشکرایه ئەم دونیایە مەزنگەى هەمیشەییان
نییە، ئیچە رێبوارین و ئەم دونیایەش سەبەرى دارێکە کاتییەو
دەبرێتەوه، پێشیان جوانیان وتوو:

سایه و سیبهری داره که ی دنیا - کهس دانانیسن تاسهر له بنیا نهو مروفانه ی خاومن بهرنامه و نامانجن ههمیشه له ههولی نهوهدان لهم سیبهره کاتییه دا کاربکهن بو زهمانهندی خواو خه لک و تیشووی سهقه ر پر بکهن له کارو کردهوی جوان، له دوی کۆچیان نهوی خاومن بهرنامه، پرۆژه، کاری خیر و ئاسانکاری بو خه لکانی دوی خویان به حیبه یلن. مروفه کانی پیش ئیمه نه گهر شتی باشیان به حج نه هیشتبی، سرووشتی سیبهره که یان تیک نه داوه، به لام مروفی ئهم سههرده مه بی ناگایه له وهی بهردهوام نهو سیبهره به مাদده گه لیک ناخوایسن دهکات، که ده بیته هوی بارگرانی، وهر سه بوون، نه شیایو بوونی ژیان و نه خووشی بو خوی و نهو مکانی دوی خوی.

له ههموو کۆژو بۆنهو ئاههنگیکدا، له پرسهکاندا، له بازارو خوێندنگهکاندا، ههموومان ئاوی دهبه بهکاردهینین، بهداخهوه ئهم ئاوانه زۆرینهیان ئاوی بېرن، نهک ئاوی کانزایی، ژمارهیهکی زۆر دهبه فرێدهدریتو دهچنه ژینگهوه، ئیمه بـ ئاگاین له کاریگهریه خراپهکانی لهسهر ژینگه، ئهو دهبهیه به ئاسانی شی نابیتهوه، ئهگهر بکهوێته ژېر خاکهوه (۴۵۰ چوار سهدهو پهنج) سالی دهوێت بۆ ئهوهی شی ببیتهوه. بههیننه پێش چاوی خۆتان، ئهگهر له پێش چوارسهدهو پهنجا سال پێش ئیستهوه دهبه ههبوایه، ژینگهی ئیمه ئیستا چۆن دهبوو؟! ئهوهی گرفتهکه ئالۆزتر دمکات سوتاندنییهتی لهلایهن شارهوانیهیهوه، چونکه به تهواوی ناستویتی، دووکهلیک دروستدمکات که پرپهتی له مادهدهی زیانبهخش، ئهم مادهده له رێی ههناسه‌دانهوه دهچنه ناوسیه‌کانهوه‌و دهخۆشی

په (روڼه)

شان فيڤرى كرده

شان فيڤرى كرده

رەۋشستو ئاكارى جوان زۇرىك لە خراپەو كەم و كۆپىيەكانت دادەپۇشى، ھەروەكو چۈن رەۋشستى ناشىرىن و خراپ زۇرىك لە چاكەكانت دادەپۇشى.

شان فيڤرى كرده

ئەو ھەورە بروسكەيەى ئاۋى لەگەلدا نەبىت، گزۇگيا سەوز ناكات، ھەروەھا ئەو كارەش كە نيەتى پاك و ئىخلاصى تىدا نەبىت، ھىچ بەرھەمىكى چاكى نابىت.

شان فيڤرى كرده

قەناعەتو چاۋچىۋكى بىرىتىن لە دەۋلەمەندى ھەزارى، دەگونجى ھەزارىك لە تۆ دەۋلەمەند تىرىت، چۈنكە خاۋەنى قەناعەتە، لەۋانەيە دەۋلەمەندىك لە تۆ ھەزار تىرىت.. چۈنكە چاۋچىۋكە.

شان فيڤرى كرده

مرۇف نازانىت ژيان چەندە كورته، تەنھا ئەو كاتە نەبىت كە دەگاتە نىزىكى چركە ساتى كۆتايى ھاتنى ژيانى..

شان فيڤرى كرده

مرۇف بۆنەۋەى ھەمىشە دلخۇش و شادمان بىت، دەبىت پارىزگارى لە تەندروستى بكات، بۆنەۋەى ھەمىشە بەختەۋەربىت، دەبىت پارىزگارى لە ئاكارو رەۋشستى جوانى بكات، بۆنەۋەى ناوۋانابانگى ھەمىشە زىندوۋ بىننىتەۋە، دەبىت پارىزگارى لە عەقلى بكات، ئەگەر حەزەت لە ھەموو ئەۋانەشە واتە (شادمانى و بەختەۋەرى مانەۋەى ناوبانگىت بە زىندوۋى بۆ ھەمىشە) پارىزگارى لە دىنت بكة!

شان فيڤرى كرده

كاتىك تۆ متمانەى تەۋات بە خۆت ھەيە، ماناى ئەۋە نىيە تۆ كەسىكى لەخۇبايىت، كاتىك مرۇف چاۋەكانى ئەسرىن ھەلدەۋەرىن، ماناى ئەۋە نىيە خاۋەنى دللىكى لاۋازە، كاتىكىش مرۇف دەم بە خەندەۋ پىكەنىنە، ماناى ئەۋە نىيە خەم و پەزاردى نىيە.. ئەگەر مرۇقىش ھەلەيەكى كىرد، ماناى ئەۋە نىيە مرۇقىكى خراپەكارە..

شان فيڤرى كرده

لە ئازارەكانى ژيان ئەۋەيە كە ھاۋرىكانت زۆر سەرقالزو تۆش پىۋىست بە كەسىك ھەيە ۋەرو تۋانات بەرز بىكاتەۋە..

شان فيڤرى كرده

جوانترىن ساتەكانى ژيان ئەۋەيە كە تۆ لە دلى خەلكىدا بۆى، بەبىنەۋەى ناپاكى و قىلىيان لى بىكەيت..

شان فيڤرى كرده

جوانترىن ساتەكانى ژيان ئەۋەيە كە ھاۋرىۋ دۆستو كەسانى دەۋرۋبەرت لە تۆ تىبگەن، ساپىزى بىرىنەكانت بىكەن، ھەروەھا لە كاتى نارەحەتى و كىشەكانتدا پشتيوانىت لى بىكەن.

شان فيڤرى كرده

زىرەكەكان ژىرىيان بەھىز دەكەن لەسەر حسابى رۇحيان، نەزانەكان جەستەيان بەھىز دەكەن لەسەر حسابى عەقلىيان، چاكەكاران رۇحيان بەھىز دەكەن لەسەر حسابى عەقلىيان، راستگۇكان لە يەك كاتدا عەقلى و رۇحيان بەھىز دەكەن.

متمانە بە خۇببون

لاى مندال

گولان ھەممە ئەمىن

بەشى دووم

۱- رەڭچاۋ كىرىدى ھەممۇ پىۋىستىيەكانى، گەر ھاتوو لە پرووى مادىيەۋە ھەممۇ پىۋىستىيەكت بە زىادەۋە بۇدايىن كىرد، مەلئ چىت ئەۋى لەۋەزىاتىر، چۈنكە پىۋىستى سۆزدارى تىرىبون لە لايەنى خۇشەۋىستى گەشتو سەيرانو يارى كىرىش لە پىۋىستىيە سەردەكىيەكانىيەتى، كاتىكىش پىۋىستىيەكى بەدى نەپەت ھەست بە كەمى دەكات.

۲- ھاۋكارى بىكە كە سود لە ھەلەكانى ۋەربىگىت، كاتىك نامۇزگاريت پىشكەش كىردو سەرىپچى كىرد، بىگومان توشى ھەلە دەبىت، بە نەرمى بىن دووبارە كىردەۋە بلى ئەھا بە قسەت نەكىردم باش بوو؟

۳- پىزگىرتن لىتى لە سەردەتاي مندالى تاگەۋەرىي، بە تايبەت لە تەمەنى ھەرزەكارىدا، بانگىردى بەناۋى جوان.

۴- با ھەممۇ كات ھەست بىكات پىشتىۋان ھاۋكارىكى ھەيە، كاتىك بىرۋەكەيەكى بۇ ھات بىتوانىت دەرى بىرپىتو دىنبايت لەۋە كەسىك لە پىشتىيەۋە ھاۋكارى دەكات، خۇنەگەر بىرۋەكەكى باش نەبوو، پىچەۋەنى دىن ۋەرىتو پەروەردى ئەۋ خىزانەبوو، با بە شىۋازىكى جوان ۋەلام بىرپىتەۋە بلى ئەمە باشترىيە؟ يان با بەم شىۋە نەبىت، بە تەۋاۋى بۇچۈنەكانى رەڭز نەكىرت، بەلكو ئەۋەى نەشیاۋە نەگونجاۋە بۇ شى بىكرىتەۋە.

۵- مندال كاتىك دەگىرى، يان ۋىك دەگىرى، يان ئەتۈرى، تەنھا بۇ ئەۋەيە كە سەرنىجى دەۋرۋەر بەلای خۇيدارپىكىشىت، ھەر لەبەر ئەمە پىۋىستىيە پىش ئەۋەى بە رىگەيەكى نەگونجاۋ بەلای خۇيدا راتكىشىت، گىرىگى تەۋاۋى پىبىد، چۈنكە مندال دۇنيايەكى سەيرو سەمەرىيەۋە بەراۋرد دەكات، ھەنگاۋ دەنىت تا گىرىگى پىبىدەيت، گەر سەرى نەگىرت ھەنگاۋەكانى بەرەۋ رىگى نەشیاۋ ھەلەگىرى، چۈنكە زىرى ھىشتا پىرنەبۇتەۋە.

بە ھىۋاى مندالى تەندروست لە پرووى جەستەۋە كىردەۋە.

لە ژمارەى پىشودا باسما لە متمانە بەخۇنەبونى مندال كىرد، كە بەشى يەكەم بوو، بە ھەلە نوسراۋو بەشى سىيە، لەگەل داۋاى لىبوردن لەخۇنەرانى نازىز، ھۆكارو چەند رىگايەك لە چارەسەرمان خستە پروو، لەم ژمارەيەشدا باس لە دروستكىردى متمانەبەخۇبون لاي مندال دەكەين:

۱- ھەۋلىدە ھۆكارى شەرمەزى مندالەكەت بىزانىت، بەجى تەرىق دەبىتەۋە، تەرىقى مەكەرەۋەۋە لەبەرچاۋى كەس مەيشكىنە، ئەگەر شىكىشى كىرد زۆر مەيدە لە پرووى بە جوانى بۇ راستكەرەۋە.

۲- كاتى بدەرى تا ھەنگاۋ ھەنگاۋ دەتوانى بەسەر شەرمى خۇيدا زالبىت، بۇ نەۋنە رىگەى بە نازادى راي خۇى دەربىت، يان گۇرانى بلى، يان ھەندى ھەلپەركىۋو يارى كە خۇى پىي خۇشە مەلئ عەيىبە، ئەۋە لە خۇت تەرىق نەبىتەۋە سەيرى بالاي خۇت كىردوۋە! چۈنكە كە شەرمى كىرد ناتوانى متمانەى بە خۇى بىت ئەۋەى لە ناخىيەتى بىكات بە كىردار.

۳- ھانى بدەۋ با پەيۋەندى بە ھاۋرىكانىيەۋە ھەبىت، تائەندازى كۆمەلەيەتى بىت، نەك گۆشەگىرو داخراۋ بىت، كەسى خۇش نەۋى، كىرانەۋە بەروۋى ھاۋرىۋو خىزما ناھەستى ئاسودەبوۋى بۇ دروستدەكات، ئەۋەش ھۆكارىكە بۇ سەركەۋەتو ھەستكىردى بە بوۋى كەسايەتى خۇى.

۴- بە تەۋاۋى دەۋرۋەتەۋە لەۋەى كە ئىشو كارەكانى بە ھەرمان پىكىردن پى بلى، بەلكو ھەۋل بدە بە پىشنىار، يان راۋىز، ۋەك ئەۋە پىمخۇشە بىچىتە دەۋرە، يان ھاۋكارىم بىكەى، يان راي تۆ چىيە، دەتەۋى چى بىكەى..

۵- لەبەرچاۋگىرتى تۋاناۋ ئاستى تىگەيشتىۋو ھەزو خواستەكانى، كاتىك يارىۋ راكەراكى كىرد، قىزاندى، يان وتى ئەۋ كارەت بۇ ناكەم، يان دەرنەچۈۋ لە ھۆتابخانە، زۆر سەرزەشتى مەكە.

دەتەوئەت باشتىرىن مىندال پەرۋەردە بىكەيت؟!

قىسەمە وتەي ناسىرىن، چۈنكى ھەر شىئىك فېر بېت لەم تەمەنەۋە لە داھاتوۋدا رەنگ دەداتەۋە تىيىدا، بۆيە پىۋىستە كە خىزان گىرگى بىم بابەتە بىدەن، مىندالەكان فېر بىكەين كە لە قىسەمە وتەكانىندا ھەمىشە راستى بلىنەن دوۋرىكەنەۋە لە درۇ، ھەرۋەھا فېر بىكەين كە ھەرگىز قىسە بە كەسانى بەرامبەرى نەبىرەتو لە كاتى قىسەكردندا بە دىنگىكى مامناۋەند بىدوئەت.

فېرىۋونى كىرىنە فرۇشتەن: پىۋىستە ھەر لە مىندالىيەۋە فېرى كىرىنە فرۇشتەن بىكەيتو فېرى چۈنەيەتە مامەلەكەردن بىكەيت، ھەۋلە لەگەل خۇتدا ھاۋبەشى پىيىكەۋ با يارمەتەيت بىدات، بۇ ئەۋەى زىاتەر شارەزىبەت، ئەگەر ھەلەشى كىرد ھەۋلىدە بۇى راست بىكەيتەۋە. **فېرىۋونى زىمانە كۆمپىوتەر:** پىۋىستە مىندالەكانمان لەسەر شىۋازىك پەرۋەردە بىكەينە ھەۋلىان لەگەلدا بىدەين كە زىمانە بىگانەكانىش فېرىبىن، بەتايىبەت زىمانى (ئىنگىلىزىۋە ھەرەبى)، ھەرۋەھا گىرگىشە بەپىي پىۋىستە فېرى كۆمپىوتەرىيان بىكەين، چۈنكى ئەمەش گىرگە بۇيانە لە داھاتوۋدا سوۋدىكى زۇرى لىدەبىنەن، ئەمەش بە ھۇى چەندىن رىگەى جىياۋزەۋە ھەر لە خىستەنە خولە دابىنەكردنى پەرتوۋكە سىدىۋ چەندىن نامىرازى ناسانكارى تر.

ھاورى: ۋا باشە كە مىندالەكانمان تىيەيەنەن كە چ جۆرە ھاورىيەك بۇ خۇيان ھەلۋىرن، ھەلۋىرنەنى ھاورى يەكەيكە لە رەۋشە جۈانەكان، چۈنكى پەيۋەندى بە ھەموۋ زىيانەۋە ھەيە، ئەگەر ھاورىيەكان باشۋ جاك بوۋ، ئەۋا زۇر بەسوۋ دەبىت بۇيان، بەلەم ئەگەر ھاورىيەكى خراپ بوۋ ئەۋا زىيانەن پىدەگەيەنەت، بۆيە ھەلۋىرنەنى ھاورىيە باش زۇر گىرگە، پىۋىستە ھاورىيەك ھەلۋىرنەن كە رىگەى راستىيان پىنىشەن بىداتە دوۋرىان بىخاتەۋە لە رىگەى ھەلە.

ئەمانەت: يەكەيكە تر لەۋ رەۋشەتەنى كە پىۋىستە مىندال لەسەرى پەرۋەردە بىكەيت پارىزگارى كىردەنە لە ئەمانەت، چۈنكى ئەگەر پارىزگارى لە ئەمانەت نەكەين، ئەۋا كات كەسىكى خۇشەۋىستە بەرپىز نابىن لە لاى خۋاى گەۋرەۋە لەلاى خەلگىش، بە كەسىكى باش ناۋ دەرنەكەين، ئەگەر پارىزگارى لە ئەمانەت نەكەين، ئەۋا پىۋىستەيە كە لەلاى ئىمە ئەمانەتە، پىۋىستە ۋەگە پىداۋىستىيەكانى خۇمان بىپارەيزىن، بەلگە زىاتىرىش لەۋانەنى خۇمان. **مىمانە بەخۇبۋون:** يەكەيكە تر لەۋا كارانەنى كە پىۋىستە لە بىۋارى پەرۋەردە مىندالدا گىرگە پىدەرت ئەمە لايەنەيە، زۇر گىرگە كە ئەمە ھەستە لاى مىندال دروست بىكەين كە ھەمىشە مىمانەنى بەخۇى ھەبىتەۋە بىتۋانەت لە داھاتوۋدا خۇى لە ھەر كىشەۋە بەرەبەستىك رىزگار بىكات كە دىتە رىۋى ھەرگىز خۇى بەدەستەۋە نەداتە ھەمىشە باۋەرى بەكارەكانى ھەبىتەۋە ترس لە دلىدا دروست نەبىت.

خەۋتەن: مىندالەكانمان راپەيىنەن كە پىش خەۋتەن دەۋە ددانىيان جۈان بىشۇن، كە ھەمىشە بە جەلۋ بەرگى تايىبەت بە خەۋ بىخەۋن، كاتەكانى خەۋتەنەن دىۋارى كراۋ بىت، ۋاباشە كە پىيان بىۋەرتىت كە لەسەر لاى راست بىخەۋن، بۇئەۋەى دلىان بىكەۋتە سەرۋەۋە كىردارى ھەرسىش بە ناسانى ئەنجام بىدەرت.

پاش خەۋىكى نارام، كە لە خەۋ ھەستەن فېر بىكەين بە جۈانى دەستەۋە جۈاۋىان بىشۇن، ھەرۋەھا ھەندىك ۋەرزىش بەيانىيان بىكەن بۇ ئەۋەى جەستەيان چالەك بىت.

قىسەكردن: سەرەتەى تەمەنى مىندال ئەۋا كاتەيە كە تىيىدا فېرى قىسە دەبىتەۋە دەۋىت، پىۋىستە لەسەر دايەۋاۋەكان كە مىندالەكانىيان فېرى قىسەمە وتەى جۈان بىكەنەۋە دوۋرىان بىخەنەۋە لە

نەيتى

خۆشەويستى!

ئا! بىرزان نەبۇبەكر

دىۋارەكەۋە گرتوۋە ھەۋلەدەتات وردە وردە بىرۋاتە دەرەۋە، بەپەلە ھەلسام دەستىم گرتو لە خزمەتيدا پۇشتە دەرەۋە..

دواتر بىرم كىردەۋە كەچى بىكەم بۇنەۋەى ھەر كات داپىكەم ۋەخەبەرھات، مەنىش خەبەرم بېتەۋە؟

بىرۋەكەيەك ھات بە خەيالىدا، ئەۋىش ئەۋەپوۋ لە خوار قەرەۋىلەكەى داپىكەۋە جىگەكەم داپخەم، بەشپەۋىيەك ھەر كات داپىكەم ۋىستى ھەلەسۋ بىرۋاتە دەرەۋە، قاچەكانى بىكەۋىتە سەر سىنگىم، ئىدى لەۋ شەۋە بەدۋاۋە ئەۋ پلانەم جىبەجىكرىد، ھەر كات داپىكەم ھەلەستە، قاچەكانى دىكەۋىتە سەر سىنگىم، مەنىش ۋەخەبەر دەھاتەم لە خزمەتيدا دەرۋىشتە دەرەۋە.. ھەرگىز نەمدەھىشت داپىكەم بە تەنھا بىرۋاتە دەرەۋە.. شەۋىكىان گۈيەم لىپوۋ داپىكەم دەستەكانى بۇ ئاسمان بەرز كىردىۋەۋە دەيگوت: خۇدايە داۋات لىدەكەم كە خەلگى ئەم كورەى مەنيان خۇشبوۋىت)..

تەنھا شىتەك كە مەنىستى پى بىكەم، بۇ بەدەستەيەننى خۇشەۋىستى خەلگى.. نزاكانى داپىكەم..

خۇشەۋىستى ئازىز: گەر دەتەۋىت لە دىۋاۋ دۋاۋا بەختەۋەرىيەت، بەردەۋام لەگەل داپىكەۋە باۋىكتە چاكە بىكە، بەختەۋەرىيەن بىكە، بەختەۋەرىيەت، ھەرگىز ناخۇ ئۇف بەرامبەريان دەرەۋە، بە ۋەى شىرىن ۋەى بانگىان بىكە، ھەرگىز قەسەيان پى مەپەر، بە جۋانى گۈي بۇ قەسەكانىيان رادىر، دىنگىان بەسەردا بەرز مەكەرەۋە، بەردەۋام ھەۋلەدە پىۋىستىيەكانىيان بۇ جىبەجى بىكەيت.. بەۋەپىر خۇشەۋىستىيەۋە داۋاكانىيان جىبەجى بىكە.. ئەۋان كىلىلى بەختەۋەرى تۇن.. ۋىبابە كىلىلەكانت ون نەكەيت!

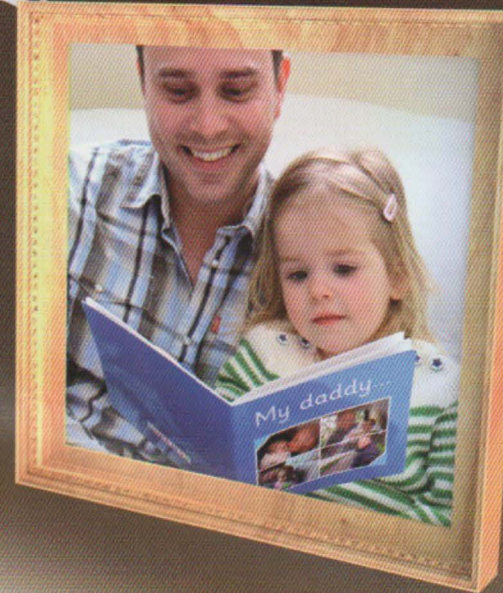
زانايەكى ناۋدارو بەناۋبانگ، مامۇستا لە زانكۇى ئەزەەر، بىنەرانو بىسەرانى زۇر خۇشيان دەۋىت.. پۇژىكىان يەكەك لەۋ كەسانەى كە لە كۆرەكەيدا دانىشتىۋو، گۈيى بۇ ۋە شىرىنەكانى مامۇستاكەى رادىرۋو، ئەم پىرسىارەى ئاراستە كىردو گۈي: مامۇستا گىان نەينى ئەۋ ھەۋو خۇشەۋىستىيە جىبە كە خەلگى ھەيانە بۇ تۇ؟ ۋاتە: بۇچى خەلگى بەۋ شىۋەپە تۇيان خۇشەۋىت؟ رۋونتر بلىين، ئايا چاكەيەك ھەپە ۋابكات مەۋفەكان ھىندە خۇشەۋىست بىن لاي خەلگى؟

مامۇستا ۋەلامى داپەۋە ۋى: رەنگە ھۇكارى ئەۋ نەينىيە بىگەپتەۋە بۇ ئەۋ پەيۋەندىيەى كە لە نىۋان مەۋ داپىكەدا ھەۋو.. ھەزەكەم بۇتان باس بىكەم، چۈنكە لەۋ باۋەردەم ئەۋە تاكە ھۇكارە كە بوۋەتە ھۇى ئەۋە پەيۋەندى مەۋ خەلگى بەۋ شىۋەپە بىتو خۇشەۋىستىيان بۇ مەنىشتىيە ئەۋ ناستەى كە ئىۋە پى سەرسام.. بەۋ ھىۋاپەى ئىۋەش سوۋدى لى بىين..

ئەۋ كاتەى مەۋ خۇشەۋىستىيان بىۋىم لە زانكۇى ئەزەەر، داپىكە نەخۇش بوۋ، لەسەر جىگە كەۋتېۋو، بە دىۋىزىيە ئەۋ كاتانەى لە مەۋە بوۋم لە خزمەتيدا دەرەۋە مەۋىيەۋە دادەنىشتەۋ خزمەتەم دىكەردو پىداۋىستىيەكانەم بۇ جىبەجى دىكەرد، لە شەۋدا لە نىۋىكى جىگەكەى داپىكەم دىكەۋىتەم، بۇنەۋەى ئەگەر لە نىۋە شەۋدا ھەلەسۋ پىۋىستى بە چۈنە دەرەۋە ھەۋو لە خزمەتيدا بىرۋەم يارمەتى بەم، شەۋىكىان لەسەر كورسىيەكەم خەۋم لىكەۋت، لە نىۋە شەۋدا داپىكەم ھەلەسۋ بىرۋاتە دەرەۋە، ھەستەم پىنە كىردىۋو، كاتەك ۋەخەبەرھاتەم سەپىرم كىرد داپىكە ۋە دەستى بە

ئاكادار بن مندالەكان رەفتارەكانشان دەپینن

* ھاۋا ئاستى مندال بە:

چۈك دانان لە بەرامبەر مندال و بەردەوامى پەيوەندى لە رېڭاي چاۋدەو نامرازىكى زۇر بەھىزىز كاريگەرە بۇ گىفتوگۈيەكى بەسود لەگەلەيدا. كاتىك پىگەشتويەك خۇى لەگەل مندال ھەماھەنگ پكات ئاسانتر دەگاتە ھەستىكى ھاۋىيەش لەگەلەيدا.

* پاپەندىون بە بەلئىنەكانتەنەۋە:

كاتىك كە تۇ لەسەر بەلئىنى خۆت بىت، مندال لە تۆۋە فېرى راستگۈيى دەپىتو ئەمە وا دەكات متمانەت پى پكاتو رېزىت بگريت. لەبەرئەۋە كاتىك بەلئىن بە مندالەكەت دەدەيت پاش كۆكردنەۋە كەلۈپەلى يارىيەكانى دەپىيەت بۇ پارك، دەپىت نامادەيىو تاقەتى ئەم كارەت ھەپىت. كاتىك بە مندال دەلئىت دەپىت كاتىمىر ۷ لە پارك بگەريئەۋە، ئەگەر كاتىمىر ۷ دەستى لە يارىكردن ھەلنەگرت، نامادەبە ئەۋى بە جىيەلئىت، ئەم كارە پاپەندىون بە بەلئىنەۋە فېرى مندال دەكات.

* بەرپرسىيارىتى بىخەرە ئەستۈيەۋە:

لەگەل ھۇناغەكانى گەشەكردى مندال، بەرپرسىيارىتى زياتر بىخەرە ئەستۈيەۋە، تەنانەت دەتوانىت ھەلئىكى زياتر بۇ ئەزمون ۋەرگرتن بە مندال بەدەيت تا ئەنجامى كارەكانى بىيىنىت، بۇ ئەمونە ئەگەر مندال لەبىرى كىرد خۇراك، يان پەرداخى ئاۋەكەي بىخاھە جانتاگەيەۋە لە كاتىكدا ھەست بە برسىيىتىو تىنويەتى دەكات، ئەمە واپلىدەكات ئەۋ ھەرامۇشپىيە لەبىر بىيىنىت. ئەگەر ئىۋە ئەم كارەمىان بۇ ئەنجام نەدەن، خۇيان ھەۋلەدەن ئەم كارە ئەنجام بەدەن.

* تەنھا يەككەچار بلىن:

سەرپورھىنەرە ھەندىك لە دايكو باۋكەكان قىسەيەك چەندجار دەلئىنەۋە، بەلام دىسانەۋە مندال ھەمان ئەۋ كارە دەكات كە خۇى دەپەۋىت، چۈنكە ھىشتا فېرنەبۈۋە لە ۋەلامى دووبارە كىردنەۋەدا يەك قىسە پكات "بەسە ماندوو بوم". بۇيە ئەۋە دەتەنەۋىت تەنھا چارىك بىلئىن، ئەگەر ئەنجامدرا سوپاسى مندالەكەتان بىكەن.

* مندال دەپىت ھەست بە گىرنگى بوۋىنى پكات:

مندالەكان ھەزدەكەن لە ئەنجامدانى كارە گەرەكاندا بەشدارى بىكەن، ھەندىك كار كە دەتوانن جىيەجىيى بىكەن داۋايان لىبىكەن بۇتان ئەنجام بەدەن (پىيان بىسپىرن)، بۇ ئەمونە: ئاۋدانى گۈلدانەكان، دانانى دەۋرىو ھاپ لەسەر مېز، دانانى كىتپ لە كىتپخانەۋە... ئەمە وا دەكات مندال ھەست بە گىرنگىو بايەخى خۇى پكات، تا چەندە مندال مەشىقى زياتر پكات لە ئەنجامدانى كارەكاندا، كارامەيى زياتر دەپىت بەم شىۋەپەش دەروون بەرزىو باۋەرپەخۇبۋىنى زىاد دەكات. ھىچ كات مندالەكەت بە كەم سەپەر مەكە.

سەرچاۋە : مەجلە خانوادە / ژمارە: ۴۷۱

زۆرىيە دايكو باۋكەكان ئارەزوۋمەندەن مندالەكانىيان راستگۈيىن، ھەست بە بەرپرسىيارىتى بىكەن، رېڭو پىڭو ئاكار جانو بە رەۋىت بىن. خۇيىندەۋە ئەم بابەتە، يارمەتى خىزانەكان دەدات تا بتوانن مندالەكانىيان بەۋ جۆرە دەپانەۋىت راپەيىن.

مندالەكان بە جۆرىكى ئاسايى لە رەفتارى دايكو باۋكەكانەۋە ئەمونە ۋەردەگىر، دايكو باۋكە ھەمىشە باشتىن ئەمونە بۇ مندالەكانىيان. ئەۋ دايكو باۋكەكانەۋە چاۋەروانى ئەۋەن رەفتارى دروستو پەسەندىكارو لە مندالەكانىياندا بەدى بىكەن، دەپىت چاۋدېرىن كە ج كارىك ئەنجام دەدەن، دايكو باۋكە دەپىت سەرەتا خۇيان پىشەنگ بىن بۇ مندالەكانىيان، ئەۋ كىردەۋانەۋە دايكو باۋكە ئەنجامى دەدەن زۇرجار گىرنگىرە لەۋە دىيلىن.

ئامۇزگارى دەروونسانى مندال ئەۋەپە كە: ئەگەر دەتەۋىت مندالئىكى بە ئاكار جانو بە رەۋىت ھەپىت لە مالاۋە، بە رەۋىتەۋە ھەلئىو كەۋت بىكە، ئەگەر ئاتەۋى دەنگى بەرز بىكاتەۋە، بە ئارامى قىسە لەگەلدا بىكە.

ئەۋە ھەستى پىدەكەپىت پىشانى مندالەكەتى بەدە، راستگۈيانە پىنى بلى رەفتارى ج كاريگەرييەكى لەسەرت دانائە، ئەمە يارمەتى دەدات تا تىبگات رەفتارى ج ھەستىك لاي ئەۋانى دىكە دروستدەكات.

مندال دەپىت ھەستى ھاۋەردى فېرى پىت، لە تەمەنى سئ سالىيەۋە مندال دەتوانىت دەرك بە شتەكانى دەۋرۋەپەر بە باشى پكات، كە ۋابوو دەتوانى بلىيىت: لەبەرئەۋە دەنگە دەنگ زۇرە ناتوانم لەگەل دايە گەرە قىسەبىكەم، ئارەجەتەم.

كاتىك تۇ ۋەك دايك، يان باۋكە راستىيەك لەگەل "مەن" دەست پىدەكەپىت، ئەمە ھەلئىك بە مندال دەدات تا لە دىدى ئەۋانى دىكەۋە ھەر رۋوداۋ، يان بابەتلىك بىيىنىت.

* ئاگادارى رەفتارە باشەكانى مندالەكەت بە:

كاتىك بە شىۋەپەكى دروست رەفتار دەكات ئاگادارىيە، بۇ ئەمونە بلى: ئازىزم، چەندە جانو يارى دەكەپىت، لەۋە دەپىنم بەۋ جۆرە يارى دەكەپىت خۇشچالەم، چەندە باشە ياساكانى يارىكردن لەبەرچاۋ دەگىرىتو نۆرەپىر ئاكەپىت، شانازىت پىۋە دەكەم... ھتە.

ئەم رەۋىتە زۇر كاريگەرترە تا ئەۋە پاش بىيىنى رەفتارىكى ھەلە لەلايەن مندالەكەتەۋە، دواتر پىنى بلىي كە دەپىت چى پكات.

ھەۋل بەدە كاتىك مندال رەفتارىكى ئەرىنى لە خۇيدا پىشان دەدات بە رەستەيەكى پىياھەلئەنى ساددە، يان تەنانەت زەردەخەنەيەكى گەرم (لە دلەۋە) پىشانى بەدە لە رەفتارىك ئەۋ ئەنجامى داۋە رازىت.

لە بىرت بىت ھەمىشە مندال دەرك بە بىن سەرنجى، يان سەرنجى نەرىنىت دەكات.

كى بەرپرسە لە ئاكارى منداڵە كانمان؟

ئەویش ژيرو عاقلانە لەسەر كورسسىيەكەى دادەنیشیتو تەنها قسەيەكى نەدەكرد، بە ھەموو توانای خۆى ھەولى دەدا بۆئەوھى يەكەم كەس بىت كە ھەلەبژێردریت بۆ گەشتى كۆتايى ھەفتە، ھەفتە كۆتايى ھات، پرسىارى لە مامۇستا كرد: كەى دەرۆين بۆ سەيران؟

مامۇستا وەلامى داپەو: سەبارەت بە چ گەشتو سەيرانىك قسە دەكەيت؟ بە چ بۆنەيەكەوھ بېرۆين بۆ سەيران؟ ھىشتا چيرۆكەكە بەردەوامە..

رۆژىكيان باوكى لەسەر كار گەراپەوھ، بىنى وا كۆرەكەى سەرقالى ئەنجامدانى ئەرەكانى قوتابخانەيەتى..

پى گوت: كۆرى شىرىنم ئەگەر دەرېچىت پاسكىلىكى جوانت بۆ دەكړم، كۆرەكەى بەو بەلئىنەى باوكى زۆر دلخۆش بوو.. پۆزان ھاتو رۆيشتو سالى تەواو بوو، ئەو نەك ھەر دەرچوو، بەلكو بە يەكەمى پۆلەكەيان دەرچوو..

ھەر كە ئەنجامەكەى نيشانى باوكى دا، بە دلخۆشپەوھ ھەوالى ديارىيەكەى پرسى.. بابە كەى پاسكىلەكەم بۆ دەكړى؟

باوكى گوتى: كۆرم پاسكىل ئەگەرې رۆودانى كارەساتى ئۆتۆمبىلى ھەيە، شەقام قەرمبالغە، واز لە پاسكىل بھيئە، نەبادا دووچارى رۆوداويك ببىت بە ھۆى پاسكىلەكەوھ..

چيرۆكەكە ھىشتا بەردەوامە، كۆرەكەيان گەورە بوو، بەلام زۆر لىھاتەو دەرچوو لە فېل و درۆكرندا.. ئەو درۆزن نەبوو، بەلكو درۆزان بوو..

ھەمووان دەيان پرسى تۆ لە كوئ ئەم سىفەتە خراپەت ھىناوھ؟؟ ھەر كات ئەم پرسىارەتان ئاراستەى منداڵەكان كرد، بىر لە جۆنيەتى بەلئىن و مامەلەكانى خۆتان بكنەوھ لەگەل منداڵەكانتاندا..

بەرەستى ئىمە ھەموومان بەرپرسىن لە ئاكارو كردەوھو رەفتارو ھەلەسوكەوتى نەوەكانمان..

ھەموو ئەو رەفتارو گوشتارو مامەلانەى گەورەكان ئەنجامى دەدەن لەگەل منداڵەكان، كارىگەرى لەسەر كەسايەتى دەبىتو دەبىتە خوو نەرىت لە منداڵاندا، ئەو كات ئىمە ماڤى گلەييمان نابىت، چونكە ئەوھەمان دوورپووتەوھ كە چاندوومانە، كەواتە وريابەو ئاگادارى رەفتارو گوشتارت بە لەگەل منداڵەكانت، كورد وەتەنى گەورە ئاو دەرپۆزىو بچوك پى تى دەكات..

با پىكەوھ ئەم چيرۆكە بخوئىنەوھ، تا كارىگەرى ھەلەسوكەوتەكانمان لەگەل منداڵەكانمان جوانتر بۆ رۆون بىتەوھ: ئىوارەيەو ھەموو پىكەوھ لەسەر خوانىك دانىشتوون، بەلام منداڵەكەيان ئىشتەى خواردنى نىيەو نان ناخوات، دايكى بۆ ئەوھى جگەر گۆشەكەى برسى نەبىت، بۆئەوھى تامى ئەو خواردنە خۆشە بكات كە ماندوو بوو بە ئامادەكردنيەوھ، پى دەلئىت: كۆرى شىرىنم نانەكەت بخۆ، بەلئىن بىت پىكەوھ دەرۆين بۆ فلانە پارك، منداڵەكەى لە خۆشى بەلئىنەكەى دايكى زۆر لە خۆى دەكاتو ھەرچۆنىك بىت ئەوھى بۆى دانراوھ نۆشى ئەكات.. دواى تەواوكردنى خواردنەكەى دەلئىت: داپە گيان ئەوھ خواردنەكەم خوارد، ئىستا بابېرۆين بۆ پارك..

داپكى وەلامى دەداتەوھ: كۆرەكەم كات درەنگ بووھ لە دەرەوھ شەولەبان ھەيە، يان سەگ... ھتد، بچوكەكان دەخوات، ناتوانين بېرۆينە دەرەوھ.. ئەویش بە خەمبارى دادەنیشىو بىردەكاتەوھ لەو دپەو زەمەيەى كە دايكى بۆى دروستكردوھ، لە كاتىكدا گوئى لە دەنگى ھاوړىكانىيەتى لە پارك يارى دەكەن و خۆشپەيەكانى خۆيان دەرەبېرن.. (ئەمە جگە لە ناراستى گوتن، ترسك لە ناخى منداڵدا دروستدەكات، كە دەرەبازبوون لئى ئەستەمە).

چيرۆكەكە بەردەوامە.. منداڵەكەيان گەورە دەبىتو دەرەوات بۆ قوتابخانە، مامۇستاكەيان دەلئىت: ھەرگەس ژيرو عاقلانە دانىشتو ھاروھاجى نەكات، لە كۆتايى ھەفتە دەيبەين بۆ گەشتو سەيران،

بېگەرد فارس

پەروەردەى منداڭ.. لېپىرسراوئىتپىيەكى گىرنگ

منداڭ ئەو گەوھەرە بەنرخەپە كە خىوای گەورە زۆرىك لە باوانى پى ئاسوودەو دىشاد كىردووە، ئەو ئەمانەتەپە كە پىوئىستە باوان بە باشترین شىوە بىپارىزىتو گىرنگى پىبىدەن، بە جۆرىك پىوئىستە منداڭ بخرىتە لىستى يەكەمىنەكانەو بە جۆرىك پىدانو راپەراندىنى پىوئىستىيەكانىيان، مەبەست ئەوئەپە نەخرىنە باش ئىشوكارى ناومان، يان ئىشو كارە لاوھىكەپەكانەو، چونكە پەروەردەى منداڭ پىرۆسەپەكى گىرنگە پىوئىستە بە ھۆشيارانە پەپەرە بىكرى، بۆئەوئە سەرگەوتووانە ئەو پىرۆسەپە جىبەجى بىكرى، چەند ئامۇزگارىيەك ھەپە باش واپە پىشتگوى نەخرىن:

پىنجەم: فىركردنى منداڭو جىپاكردنەوئە ھەلە لە راستو ئاشناكردىنى بە بەھاو رەوشتە جوانەكان، ھەستكردن بە لىپىرسراوئىتو مامەلەكردن لەگەل كەسانى تر بە خۆشەوئىستو ھەستو سۆزەو.

شەشەم: رەفتاركردن لەگەلئان كە پابەند بن بەو بەلئانەى پىيان دەدەن، كاتىك ھەلەپەكەيان بەرامبەر دەكەن پىوئىستە داواى لىپوردنىيان لى بىكەن، ئەوئەش بۆ ئەوئە ئىو پىشەنگەيان بن بۆ ھەموو رەفتارە دروستەكان.

ھەوتەم: گوئىكرتن لەوئەى منداڭ دەپلئىتو دەرى دەپرىت، گىرنگى پىدانو تىگەپىشتن لە ھەست پىكردنەيان، ئەگەر نەشتوانىت ئەوئە دەپەوئەت، يان ھەستى پىدەكات دەرى بىپرىت، ياخود ھۆشيار بن لەوئەى منداڭكەيان لە چ باروؤخىكەپە تەننەت ئەگەر نەشىركىنىت.

ھەشتەم: پىشكەشكردىنى راپوئو ئامۇزگارى، پىوئىستە باوان بىپرىكەى روون بە دەپرىنى كەم بۆ نەوكانەيان بەكاربەپىن، بە جۆرىكىش پىيان بووترىت كە دەتوانن بەباشى بىپرىكەنەو بە چارەسەرى ھەر كىشەپەك كە دىتە پىگاپان، واتە چاندىنى مەمانە لە ناخياندا.

منداڭ ئەو گەوھەرە بەنرخەپە كە خىوای گەورە زۆرىك لە باوانى پى ئاسوودەو دىشاد كىردووە، ئەو ئەمانەتەپە كە پىوئىستە باوان بە باشترین شىوە بىپارىزىتو گىرنگى پىبىدەن، بە جۆرىك پىوئىستە منداڭ بخرىتە لىستى يەكەمىنەكانەو بە جۆرىك پىدانو راپەراندىنى پىوئىستىيەكانىيان، مەبەست ئەوئەپە نەخرىنە باش ئىشوكارى ناومان، يان ئىشو كارە لاوھىكەپەكانەو، چونكە پەروەردەى منداڭ پىرۆسەپەكى گىرنگە پىوئىستە بە ھۆشيارانە پەپەرە بىكرى، بۆئەوئە سەرگەوتووانە ئەو پىرۆسەپە جىبەجى بىكرى، چەند ئامۇزگارىيەك ھەپە باش واپە پىشتگوى نەخرىن:

پەكەم: دەپرىنى سۆزو خۆشەوئىستى زۆر بۆ منداڭ، ئەوئە وای لىدەكات ھەست بە نارامى دەروونىو ئاسايش بىكات، بە جۆرىك دەزانىت خىزانەكەى پالپىشتو ھاوگارى ئەون.

دووھەم: پىكەوتنى باوان لەسەر ياساكانى پەروەردە نابى پىشت لە پەكتر بىكەن بۆ رەزامەندى منداڭكە، بە تاپەپەتى كاتىك كە منداڭكە ھەلەپەكى كىردووە پىوئىستى بە ئامۇزگارىو راستكردنەوئە ھەلەكانى ھەبوو.

سەپپەم: تاپەتكردىنى كاتىك بۆ بەسەربردنى لەگەل منداڭكە، يارىكردن بىت، يان گەشت، ياخود چوونە جىشتخانەكان، دەشتوانىت ھەندى كات چەند كارىك پىكەو بەكەن بۆ رەھىنانى منداڭكە.

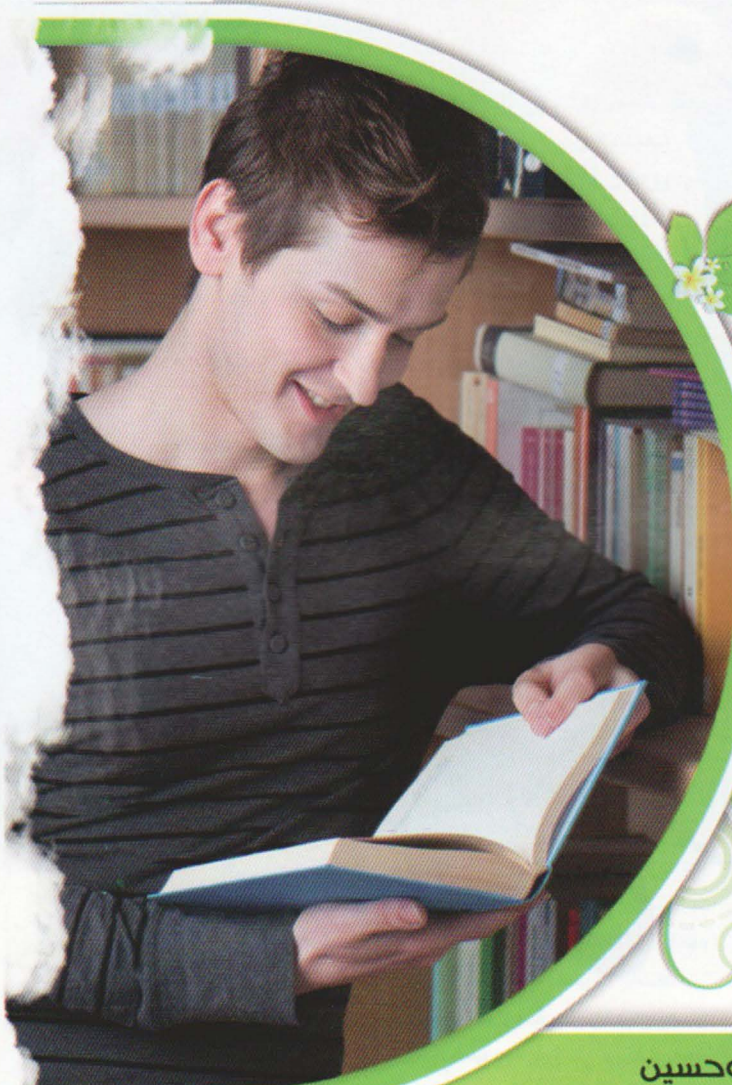
چوارەم: دىنپاكردنەوئەى منداڭكە لە بەختەوئەى خىزانەكە، پىزگرتنو دىسۆزى بەرامبەر پەكتر، ئەوئە پارمەتى دەدات ھەست

وانەکانی دوو ساڵ خویندنی پەیمانگام

نەرشەد تەحسین

پەشو و پووکەش سپی و دەمامکدارەکان زۆرن، دەبی وریابین.
* ئەم دوو ساڵە فێری کردم زۆر کە من ئەو ھاورپیانە
شایانی ئەو بێ شانازییان پێوەبکەیتو متمانەیان پێ بکەیتو
پشتیان پێ ببەستیت.
* ئەم دوو ساڵە فێری کردم ھەرگیز پێوە کینە لە کەس
ھەلنەگرم و ھەمیشە لێبوور دەبم، بە تایبەت بەرامبەر ئەوانە
ناتوانم بێ ئەوان و دوور لە ئەوان بژیم، ھەروەک بەرامبەر
ئەوانەشی بوون و نەبوونیان هیچ گۆرانیک لە ژيانم دروستناکات،
نەسوود و نەزبان.
* ئەم دوو ساڵە ئەوەی فێرکردم ھەمیشە پشت بە خۆم
ببەستەم و لەسەر پێی خۆم راوەستم و خۆم رابگریم، ھەرگیز لەسەر
کەسی بەرامبەر خۆم بنیات نەنیم و ماھی کەس بۆ بەرزەوھەندی
خۆم بەکارنەھێنم، ھەمیشە خۆم بێم و بۆ خۆم بێم.
* ئەم دوو ساڵە ئەوەی پێ سەلماندەم ھەموو شتێک چۆن
سەرەتای ھەیە ئاواش کۆتایی ھەیە، چۆن سەرەتاکەیمان قبوڵە
ئاواش کۆتاییەکی قبوڵ بکەین و بەرگە بگرین.
* کۆتایی ھاتنی ئەم دوو ساڵە ئەوەندە فرمێسک پێ رشتەم،
ئەوەی فێرکردم ژيانخۆشی و ناخۆشی تێدا، ھەردووکیشیان
نەزموون و ھەردووکیشیان پێکەووە جوان.
* فێری کردم کەسانیک ھەن بەرگە دووریان ناگرم و
دەبێت خۆشم رابھێنم، بێ ئەوان بژیم و لە یادیشیان نەکەم.

بە ھۆی کۆتایی ھاتنی قۆناغێکی گەرمی ژيانمەووە کە خویندە
بوو لە پەیمانگای تەکنیکی، ھەزم کرد مشتێک لە خەرمانی
ئەو وانانە کە فێریان بووم بھەمە سەر پەراوی سپی، گەرچی
ناشتوانم ھەموو شتێک بنووسم و دەرھەتم نابێت.
ئەوەی نەبێت دڵپێ فرمێسک نارێژیت، بەدەم ھەنسکی پێ
لە ھەسەرتو لەگەڵ بارینی دڵپێ ئەسەرینی دیدەمەووە، ھێدی
ھێدی مەنزلی دوو ساڵی تەمەنمەو مەرۆف گەلێک کە دوو ساڵە
ھاو دەم ھاو خەم و ھاو خۆشی و ھاو ژینم بەجێدەھێلم.
دوو ساڵی خویندەم لە پەیمانگا، دوو ساڵی ناسینی کۆمەلێک
کەسی جیاواز لە خۆم، لە ژینگەم، لە ھەموو ئەوانە پێشتر
ناسیم، ئەم دوو ساڵە سەرباری فێربوونی زانست و زانیارییەکی
گەرم و پێرۆز، زۆر شتی تری فێر کردم:
* ئەم دوو ساڵە فێری کردم مەرۆف بە کردار و ئاکار و رەفتاری
جوانەو جوانە، مەرۆفی مەزن کرداری مەزنی لێ چاومەوان دەکریت،
مەرۆفی ئاکار و کردار دێو وەک ناگر وایە، پێشک و گرو بلیسە بۆ
خۆشەویستانی دەروا و ئەگەر نەشیان سووتین پەشیان دەکاتەو.
* ئەم دوو ساڵە فێری کردم تەنگانەو شەونخوونی و
کۆپەرەو مەری ھەر دەبێتەو، بەیان ھەر دێت گەرچی شەو درێژ
بێت، خۆراگری فێرکردم، خۆراگری.
* ئەم دوو ساڵە فێری کردم ناستەمە مەرۆف گەلێک بدۆزیتەو
کە شایانی ئەو بێت متمانە پێ بکەیت، مەرۆفە ناخ پێسو

ئىدى سىكالا ئاكام

سۈرە گەرميانر

ئەي ھاوار، مەن سىكالا لە چى دەكەم، تۆ نەباي مەن ماسىيەكەي سەر پەرە كاغەزەكە دەبووم، نە دەرياي مەھەببەتم دەناسى و نە عاشقى ئاۋ دەبووم نە لە گرى گەرمەسىر رامدەكرد!

ئەوسا مەن مەرۇف نەدەبووم، تەلاشەدارىكى بىن كەلك، بىن گەلاۋ بىن گول، بىن سايەو بىن سىۋەر!

بەمبەخشە! مەن تا ئەو كاتەي تۆم نەناسى نەمزانى ئەو مەرۇفە كىيە كە خۇداۋەند ئاسمان و زەۋىو زەرياۋ دەرياكانى خىستۆتە ژىر خىزمەتى ئەو!

نەمدەزنى مەرۇف ھىندە گەۋرەيە لاي خۇدا.. ھىچم لە گەۋرەيى مەرۇف نەمدەزنى!

ئىستە دەزانم بۆچى كەس ناتوانىت تەماشاي نىۋ چاۋى خۇر بىكات، چۈنكە ھەموو دۇنيا شەرمى لىدەكات!

بەلام مەرۇفە گەۋرەكان خۇرىش شەرمىان لىدەكات! چۈنكە خۇرى ئەۋان لە شەۋىشدا ئاۋا نابىت!

ئىستە دەزانم بەھاي ھەموو شىتەك سەرچاۋەكەي ئەو نىرخەيە كە پىي دراۋە، كەسەك بە ھەرزان شىتەكەي چىنگ كەۋتەيت، ئامادەيە ھەرزان فرۇشى بىكات. مەۋلاناي رۇمى دەلىت: ئەو مەندالەي مروارىيەك لەسەر رىيەكەي دەۋۇزىتەۋە نىرخى نازانىت، ئامادەيە بە لەتەنانىكى بگۇرپتەۋە!

تۆ گەر دىتەۋىت نىرخى ئەو مروارىيە بزانىت لەو مەلەۋانە بىرسە كە بۆ دەنكى مروارىيەك جۆتە نىۋ قولاۋى دەرياۋ ژيانى خۇى خىستۆتە مەترىيەۋە!

بېرۇ لە مروارى فرۇشەك لە نىرخەكەي پىرسىار بىكە!! ئەۋان دەزانم چۇنىان پەيداگردوۋە! ھەرگىز بە نىرخىكى

ھەمىشە سىكالا لە دوۋرى تۆ دەكرد، بەلام دواتر زانىم شەرمە ئەۋىندار سىكالا بىكات، مەن بىن وجودى تۆ شىتەك نىيە زىندەگىم بىن بىبەخشى، مەن بىن تۆ خۇدى خۇم لىن ون دەبىت! بە بىن تۆ بىنايىم لىلە، نىۋەرۇي ژىنم شەۋەزەنگە، ئىتر سىكالا لە چى بىكەم! بىمەخشە ئىتر ھەرگىز سىكالا ئاكام!

مەن تا خۇم نەگەم بە تۆ، لە كى پىرسىارى تۆ بىكەم.. **لە كى پىارسىار خەبەر پىرسى بىكەم مەن..**

كە ھەرگەس بۆ خەبەر چوۋ، بىن خەبەر كەۋتە! "مەۋى" تەكا دەكەم بەمبەخشى، چۈنكە ئىستە دەزانم كەسەك سىكالا دەكات كە ھىچ لە ماناي ئەۋىنى ھەقىقى نەگەشتوۋە.

زانايەك دەلىت: ئاۋ بۆ ماسى واتە ژيان، وشكانى واتە: ھەلاكەت! ۋەلى كاتەك ۋىنەي ماسىيەك لەسەر پارچە كاغەزەك دەكەش، ئەۋكات نە خەبەرى ئاۋى ھەيەو نە وشكانى، چوۋن خۇ ئەۋە ماسى نىيە، ئەۋە تەنھا نىگارى ماسىيەكە لەسەر كاغەز، بە تەن شىكى ماسىيەۋە بەس! ئىتر چوزانى ئاۋ مایەي ھەياتى ئەۋەو وشكانىش مایەي نەمانى!

مەخابن! زۆربەي مەرۇفەكان بە ۋىنەي ئەۋ نىگارەن، بە شىۋە مەرۇش، ۋەكو چۇن ۋىنەكە بە شىۋە ماسىە!

ۋەلى ھەيەت! خۇ ئەگەر تەماشاي سىمايان بىكەن دەبىنەن لوتو چاۋو گۈچكەۋ زامانىان ھەس! بەلام لە ھەقىقەتدا لاشەيەكى بىن ھەست!

ئەۋان بە لوتيان ناتوان بۆنى خىرو خۇشى ئەۋىن بىكەن، گۈپىيان نىيە تا باشترىن ۋەتى پى بۇنەن، بىنايىان نىيە تا جوانىەكانى پى بىبىن!

نامە نورسەكان

نامە سەرەردە سەم

بە ئى: خۇشى دەوئیت! يادت دەكات، ڤۆت لى دەگرت، مېهت پى دەبە خشییت! بە تاسەى دیدارى ئەبەدیتە! "من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه" لە نۆو گۆرو مەجلیسى فریشتەكاندا باس باسى تۆیه! خوداوند بە جبریل دھەر موئیت: جبریل ئەو بەندەیم خۇشدەوئیت، تۆش خۇشت بووئیت، تۆ دەبیته خۇشەوئیتى خودا، جبریل بانگەواز دەكات لە نۆو ھەموو فریشتەكانى ناسماندا خودا ڤالانە بەندەى خۆى خۇشدەوئیت، ئیۆمۆش خۇشتان بوئ! چۆنیان خۇشناوئیت، مەگەر تۆ خۇشەوئیتى خۇشەوئیتى گەورەیان نیت!

پاشان فریشتەكان دینە سەر زەوىو بە پەيامى خۇشەوئیتى تۆ دڵەكان گۆلو ڤرۆین دەكەن، ئەو کات دله سببیەكان شەیدات دەبن! ئەمە ئەو ئەوینە نەمریە کە لەسەر عەرشەو دابەزیوہ بۆ زەوى! خودایە زیکرى تۆ ئیمە دەگەبەنیت بە جى ناستیک، ئیمە بە تۆوہ چەند گەورەین، چەند بەھیزین، چەند ئاسودەین! ئەو کاتەى کە دەگرت خوداوند دەلیت: ئەوہ دەنگى خۇشەوئیتەکەى منە!

ئەو کاتەى دەپارێتەوہ خوداوند دەلیت: ئەوہ نزاو پارانەوہى خۇشەوئیتەکەى منە!

ئەو کاتەى داوا دەکەیت خودا ھیندەى خۇشدەوئیتو نازت دەکشییت، دلت ناشکینى، بەلام وریابە خوداوند تەماشای ڤووخسارت ناکات، تەماشای کالای ئالووالات ناکات، تەماشای نۆو دلت دەكات، سەرنجی کردەمکانت دەدات! پەيامبەر دھەر موئیت: "رب اشعث أغیر ذی ضمیرین، مطرود علی الابواب لو اقسم علی الله لأبره"

واتە: دەگرت بەندەیکى ڤرچ ئالۆزاو، ھەزاریکی تۆزاوی، جل دراو، لە دەرگایان دەرگراو ڤیشوازی لى نەگراو، بەلام ئەگەر سوئند بەخوا بخواو داواى شتیک بکات بلى: خودایە ھەر دەمەوئیت، خودا قسەى ناشکینىو سوئندەکەى بۆ جیبەجى دەكات!

کەواتە گرنگ ئەوہیە بگەین بە خودا، پەلە بکەین بۆ گەیشتن بە ئەو، چونکە کاتیک دەگەین بە ئەو ئیتر دەگەین بە ھەموو ئاواتەکانمان، گەیشتن بە ئەو واتە گەیشتن بە ھەموو شت، دوورى لە ئەو واتە سورانەوہ لە بازنەیکى بەتالدا، واتە: ھیچ!

ئیمە مەتاعەکانى سەرەزى ڤیبنەندمان، ناھیلن زوو بگەین بە خودا، بەلام کاتیک دەگەینە ئەو خوداوندە گەورە، ئیتر داواکاریمان نامیتن

مامۇستاگیان بە گەیشتن نامەکانت تینوئیتى رۆحم دەشکیت، جاریکى دى لەم زەمەنە سەختەدا دەجمە نۆو ژيانیکى ئەفسوناوى، دەشئى من بى چرپەى وشەکانت، دەستى نەرمى پەیقەکانت، سروەى ڤینکى ھەستى ڤر ئەوینت، چیم کردبا؟!

مامۇستا، نامەى ڤیشوت تەزووى بە رۆحمدا ھینا، بۆ یەکەمجار لە مانای بەرزى نوڤۆو موناچاتى خودایى گەیشتم، ئیستا کاتیک دەجمە سەر بەرمال خەریکم دەبە دۆڤیک ئاو!

ئەى ھاوار من بەرامبەر کى راولەستاوم؟ من لەگەل کى دەدویم؟ من لەوہ ڤیش کە دەمگوت: خودام خۇشدەوئیت، بە تەواوى مانا نەمدەزانى دەلیم چى، ئیستا دەزانم ئەوہى من دەیکەم ھیچ لایق بە جوانى گەورەى خودا نییە! وەکو شاعیر دەلیت:

وامزانى لوتکەى ئەوینە عەشقم لەوہى من زیاتر کەس پتە نەزانى کاتى بېنیمو ڤوانیمە جوانى ھەموو عەشقى خۆم بە گالتە زانى نازیزم: ئیمە نانمان دەوئیت وەلى بى درەو، وەردەگرین بەلام بى بەخشین، دەمانەوئیت خۇشەوئیت بىن، وەلى بى خۇشەوئیتى، ئەمەش مەحاله.

"فادروڤ اذکرکم" دەبیت شەیدابین وەکو شەیدابوونى تینو بۆ ئاو، دەزانى یادم بکەن یادتان دەکەم، یانى چى؟!

چەند جار ئیمە ئەم ئایەتەمان خۆیندۆتەوہ، بەلام ھیشتا لە گەورەى ئەم بەلینەى خودا بە تاوى ھەست ئیجساسمان بى نەکردوہ، یادکردن بى خۇشەوئیتى نابیت، مۆڤ کاتیک یادى کەسک دەكات، ھەمیشە لەبەر نیگای لاناچىو ناتوانیت ڤەرامۆشى بکات کە ئەوینى ئەو دلو دەرروونى داگیرکردوہ.

ھەمیشە بە خەپال لەگەل دەدوئ، قسەى بۆ دەكات، بە تاسەى دیداریت، بەو یادەوہ دەزى، بى ئەو یادە ناتوانیت ساتیک ئۆقرە بگرى، بە بیستنى ناوى دلى دادەخوربى، بە بیستنى دەنگیک کە لە دەنگى ئەو دەجیت ڤادەچلەکى، ھەندىچار لانیرداى بانگى دەكات.

"ولله المثل الاعلى" ئەویندارى خودا بى وینەتر لە ھەموو ئەوینداریک لە یادى خوداوندى خۆى ساتیک بى ناگا نابیت، بەو یادەوہ شادە، دلارامە، سەکینەى خودایى دادەبەزیتە سەر رۆحى!

ئەوساش دەزانیت چى ڤوودەدات؟ خودای گەورە مېھربان لە ناسمان يادت دەكات، ناوت دەبات. خودای گەورە ناوى منى بەندە، ناوى منى بچووک دەبات!

رەگەل حاجی قادری کۆبی شاعیر دا

گەر نەچم لێم زویر دەبێ، وەختی دەچم مەنەم دەکا
سەیری کە، بێ مروەتە، چیم لێ دەکاو چیم پێ دەکا
کەم کەس هەیه لەوانە چێژی شیعرو ئەدەبی کوردییان
کردبێت، ئەم دێرە شیعری حاجی قادری نەبیستبێ و هەستی بە
جوانییەکی نەکردبێت.

حاجی قادری کۆبی، شاعیرێکە جودا لە زۆربەی شاعیرانی
زەمانی خۆی، وێرە قافیەییەکی بەرزێ شیعەر، خاوەنی فیکریکی
بەرزو رابەریکی میلی پیشکەوتوو خاوەن نەتەوێ خاوەنی گەورە
بوو، بە پای من "حاجی" رابەری بیرێ نەتەوایەتی و کوردپەرەری
پاستەقینە بوو، دەکرێت بە گەورەترین و کاملترین رابەری نەتەوایی
گەلی کورد لە قەلەم بدرێت. بەلکو ئەو بیروبۆچونە بەرزانی کە
ئەو پیش سەدان سال بانگیشە بۆ کردووە، تا ئەمڕۆش خەونی
پەکەمی هەموو کوردێکی کوردپەرەرو کوردستان پەرەورە.

قورێ کۆئێ بکەم بەسەر خۆما لە غۆربەت
خەم نایێ لە داخی موڵک و میلەت
ئەگەر وەک من خەبەردار بێن لە دەوڵەت
لە حەیفان خۆ دەخەنکێن بە بێ پەت
چوار ملیۆنە کوردستان نفووسی
بە قیسمی ئەهلی تەخمینی کە نووسی
هەموویان شیرێ بێشەن حاتەمی جوود
لە شەردا کۆی جوودی (بەحرێ مەمدوود)
وێلێکێن فانیدهی چی هەرچو مەرچن
لە دەعوادا لەگەڵ یەکتەر بە مەرچن
لە گوێی گنا نوستوون هەرچەندە شیرن
وێکو کەروێشکی چاو راماوو کوێرن
ئەوی ئەعلائیە سەردەستە شکارە
ئەوی ئەدەنایە بەستە زوڵفی یارە

ئەوی ئازایە شەهنامە دەخوێنی
ئەوی مسکینە گەنەم جوو دەچینی
ئەمانە بێ شەوورو گێژو وێژن
موتیعی لۆتی خوێری و هەرزە بێژن
کوێکی وا نەبوو هەستێتە سەرپێ
بزانن خەلێ چۆن کەوتووێ سەر پێ
بکا سەیری جەریدەو حالی میلەت
کتیبی تازەو تەئریخی دەوڵەت

سەبارەت بە میرەکانی بابان و بۆتانیشت دەئێت:
حاکم و میرەکانی کوردستان
هەر لە بۆتانیشتە هەتا بابان
یەک بە یەک حافیظی شەریعت بوون
سەییادی هەموو شیخی میلەت بوون
سەبارەت بە نالە دەرروونی خۆشی دەئێت:
من لە غەمخواری ئەم قەسە دەکەم
وێرە پەشمە لە لام هەموو عەلەم
ئەم قەسە ئێستە عەیبی لێ دەرگن
ئەو دەمەش دێ کە ئێوێ بۆی دەمرن

داواکاری حاجیش بۆ گەلی کورد ئەوەیە کە دەئێت:
ببینە یەک لە تەعلیم و لە نووسین
جەل و بەرگ و زوبان و رەسم و نایین

بە پێی زۆریک لە سەرچاوەکان حاجی قادر سالی (١٨١٦)
زایینی لە دایکبوو سالی (١٨٨٢) لە ئەستەنبۆل لە غەریباپەتی
کۆچی دواوی کردووە.